

Euroopa Liit
Euroopa Sotsiaalfond

Eesti tuleviku heaks

KUTSEHARIDUS 2013

Elanikkonna teadlikkus kutseõppes toimuvast ja kutsehariduse maine aastal
2013

ARUANNE

Aruande koostajad:

Kärt Pärtel

Kalev Petti

Tallinn 2013

SISUKORD

Põhijäreldused	4
Uuringu taust ja lähtekohad.....	8
ELANIKKONNA KÜSITLUSE ANALÜÜS.....	10
UURINGU METOODIKA.....	10
Vastajate profiil	11
Kaalumine.....	12
Tulemused	13
Perekonnaliikmed ja haridus	13
Kutsehariduse iseloomustamine	14
Informeeritus kutseharidusest.....	19
Hinnang kutseharidusele.....	24
Kutsehariduse maine.....	35
Kutsehariduse omandanu võimalused	38
KOOLIÕPILASTE KÜSITLUSE ANALÜÜS.....	40
UURINGU METOODIKA JA VALIM	40
Tulemused	42
Plaanid pärast lõpetamist.....	42
Erialavalikud.....	46
Kokkupuude kutseharidusega.....	49
Teadlikkus kutsehariduse võimalustest	51
Kutsehariduse omandanu võimalused	54
Suhtumine kutseõppesse astumisse	56
Uuringu põhitulemuste indeksid.....	59

Indeksite moodustamine	59
Kutseharidus elanikkonna silmis täna ja viis aastat tagasi.....	60
Koolilõpetajate hinnangud täna ja viis aastat tagasi	62
Summary in English	65
Kasutatud kirjandus	67
Lisad	68
Ankeedid.....	68
Elanikkond	68
Põhikool	72
Keskool	77

Põhijäreldused

Elanikkond

- **Kutsehariduse maine on uuringu raames antud otseste hinnangute põhjal üldiselt hea, kuid seda hinnangut saadavad mitmed endiselt püsivad probleemid ja vastuolud.**
- Uuring näitas selgelt, et kutseharidust hindavad kõrgemalt selle süsteemiga hästi kursis olevad inimesed, nooremad vastajad, eestlased rohkem kui teistest rahvustest inimesed ning pigem madalama haridusega vastajad. Enda maine kujundamisel peaks kutseharidussüsteem vastavalt enam tegelema üle 35 aastatega, mitte-eestlastega ning kõrgharidusega inimestega.
- Elanikkonna (vanusevahemikus 15-50 aastat) isiklik otsene ja kaudne kokkupuude kutseõppeasutuste ja kutseharidusega on olnud tagasihoidlik. Pea kolmveerandil (73%) vastajaist ei olnud keegi nende perekonnast viimase 5 aasta jooksul kutseharidust omandanud ja üle poole (59%) vastanutest ei ole ise kutseharidust omandanud.
- 24% (väga hästi + küllaltki hästi) vastajatest peab enda informeeritust kutseharidusest heaks. Tulemus on kõrgem kui 2008. aastal (18%), kuid üldine pilt kaldub keskmiselt madalamale. Veerand vastajatest ei ole kutseharidusega mitte üldse kursis.
- **Eesti tänapäevast kutseharidust peetakse arenevaks valdkonnaks ning üldise hinnangu järgi saadakse sealt hea ning kvaliteetne haridus.** Paraku esineb kutseõppuri iseloomustamisel endiselt mõningaid stereotüüpe, kuigi mitte valdavalt, mis sisaldavad hinnanguid, nagu oleks kutseharidus sobiv neile, kel gümnaasiumihariduseks ja kõrghariduseks võimeid napib. Nagu öeldud, pole see hoiak otseselt valdav, kuid enam on seda tunda kaudselt. Näiteks ei olda endiselt valmis kutseharidust oma lastele ja lähedastele soovitama juhul, kui gümnaasiumi- ja kõrgharidust hinnatakse vähegi saavutatavaks. Seegi hoiak ei ole võrreldes 2008. aastaga muutunud.
- Kutsehariduse juures ollakse enam rahul **erialase hariduse tasemega** (79% hindab pigem heaks ja heaks), **kutseharidusega inimese perspektiividega tööturul** (77%) ja **erialavalikutega kutseõppeasutuses** (72%).
- **Kriitilisemad** ollakse õppetoetuste maksmise, praktikavõimaluste ja kutsehariduse maine hindamisel.
- Ülaltoodust ilmnebki selge vastuolu – kutsehariduse taset ja selle omandanu väljavaateid tööturul hinnatakse heaks, kuid oma lastele ja lähikondlastele seda ikkagi otse ei soovitata.

Põhikoolide ja gümnaasiumide lõpetajad

- **2013. aastal gümnaasiumi lõpetajatest plaanis 79% pärast kevadist koolilõpetamist õpinguid jätkata ülikoolis. Põhikoolilõpetajatest 77% soovis aga haridusteed jätkata gümnaasiumis.**
- **Edasiõppimise otsust mõjutavad eelkõige huvi valitava eriala vastu. Samuti õppimistingimused koolides, vastajate praegused õppetulemused ja kodune majandulik olukord.**
- **Kõrgeim haridustase, mida nii põhi- kui keskkoolilõpetajad soovivad omandada, on selgelt akadeemiline kõrgharidus ülikoolis – 63% abiturientidest ja 48% põhikooli lõpetavatest õpilastest.**
- **Sama hoiak iseloomustab ka õpilaste vanemaid.** Põhikoolilõpetajate vanemad soovivad oma lastel (laste endi hinnangul) enamasti õpinguid jätkata gümnaasiumis, abiturientide vanemad aga ülikoolis. Vaid 4% abiturientide ja 6% põhikoolilõpetajate vanematest soovivad minna kutseõppeasutusse.
- Levinud stereotüüpe on märgata 2013. aastal lõpetanud gümnaasiumiõpilaste arvamustes ja hinnangutes. Eriti vastustes, mis toovad välja kutseõppuri erinevusi võrreldes teistes koolides õppivate noortega. **Abiturientide hulgas** on olulisel määral neid, kes iseloomustavad kutseõppureid läbi arvamuste nagu oleks kutsehariduses õppijad madalama õppeedukuse, motivatsiooni ja kitsama silmaringiga.
- Infoallikad, mille kaudu on koolilõpetajad saanud teavet kutsehariduse kohta, on peamiselt **sõbrad, tuttavad**. Samuti **kutseõppeasutuste koduleheküljed ja erinevad üritused**. **Kutsehariduse võimalustega on enda hinnangul hästi kursis 57% abiturientidest ja 61% põhikoolilõpetajatest.**
- **Samas hindavad nii põhikooli kui gümnaasiumi lõpetajad üsna kõrgelt mitmeid kutsehariduse taseme tegureid.** Abituriendid hindavad kõrgemalt kutsehariduse erialavalikuid (79% hindab hea või pigem hea), praktikavõimalusi (74%) ja erialase hariduse taset (74%). Kriitilised on abituriendid kutseõppeasutustes saadava üldhariduse taseme suhtes – vaid 33% vastanutest peab seda heaks või pigem heaks.
- Põhikoolilõpetajate hulgas hinnatakse kõrgemalt erialase hariduse taset (79%), tehnika ja õpperuumide kaasaegsust (77%) ja praktikavõimalusi (77%).
- **Koolilõpetajate arvates pakub kutseharidus suhteliselt kindlat sissetulekut, püsivat töökohta ja võimalust töötada välismaal.** 67% nii abiturientidest kui põhikoolilõpetajatest peavad kutseharidusega inimese võimalusi tööturul heaks või pigem heaks.
- **Kutsehariduse mainet peab aga heaks vaid 34% abiturientidest ja 50% põhikoolilõpetajatest.** Võrreldes 2008. aastaga on mõnevõrra paranenud põhikooli lõpetajate hinnangud kutseharidusele, kuid gümnaasiumide abiturientide hinnangud on pigem nõrgenenud. Kui 2008. aasta uuringu tulemuste järgi oli põhikooli lõpetajate informeeritus ja arvamus kutseõppeasutustest kehvem kui ülejäänud kahel sihtrühmal, siis **2013. aastal on kutseharidusest teadlikkus ja**

maine põhikoolilõpetajate seas märgatavalt positiivsem kui abiturientide ja elanikkonna seas.

Kutsehariduse maine üldpilt

- Kokkuvõttes ilmneb, et võrreldes elanikkonnaga, on koolilõpetajate mõlemad tasemed kutseharidusest enam informeeritud ja paremini hinnatakse ka korralduslikku taset. Kutsehariduse materiaalse taseme hinnangud on lähedased elanikkonna omadele, **kuid nii kutsehariduse erialase taseme kui tulevikuväljavaadete osas on koolide lõpetajad siiski veidi skeptilisemad kui elanikkond. Vaatamata viimasele ei toeta ka vanemad laste suundumist kutseharidusse ning see kajastub reaalses edasiõppimise kavades, kus kutseharidus on endiselt pigem „varuvariandiks“.**
- Samas on kõigi kolme rühma vastajate seas hulganisti neid, kes leiavad, **et kutseharidus on positiivselt arenev valdkond ning eelkõige erialase hariduse taset hinnatakse kõrgelt. Ka erialade ja võimaluste mitmekesisust hinnatakse heaks. Vaatamata sellele ei ole kutseõppesse astumise soov arvestatav. Gümnaasiumilõpetajate toovad seejuures põhjuseks enda jaoks sobiva eriala leidmise probleemid.**

Kokkuvõttes näeme kogu kutsehariduse maine problemaatikas kahte suurt vastuolu.

1) Kutsehariduse maines on peamiseks probleemiks endiselt pigem madal elanikkonna informeeritus kutseharidusest ning madal soovitusindeks. Vastajate hinnangud enda informeeritustasemele (väga hästi + küllaltki hästi) on võrreldes 2008. aastaga kasvanud, kuid hetkel ei olda valmis kutseharidust enda lastele soovitama. Nimelt, vastuolu seisneb selles, et **kutsehariduse taset hinnatakse üsna kõrgelt ja ka tulevikuväljavaateid kutsehariduse lõpetanule hinnatakse positiivselt.**

2) Koolilõpetanute hinnangul ei oleks vanemad enamasti vastu, kui laps otsustaks minna edasi kutseõppeasutusse. Sama arvavad ka vanemad ise. Samas vanemad sellist sammu aktiivselt ei soovita. Nii põhikooli kui gümnaasiumi lõpetajatest umbes pooled usuivad, et nende vanemad suhtuksid hästi sellesse, kui nad valiksid kutseõppeasutuse. Ka elanikkonna antud vastustest selgub, et umbes pooled toetaksid oma lapse otsust minna kutseõppeasutusse õppima. **Kuid vastuolu on selles, et reaalselt vanemad seda ei soovita** ehk abiturientide vanemad soovivad minna kõrgkooli ja põhikooli lõpetajate vanemad soovivad minna edasi õppima gümnaasiumi.

Tegemist näib olevat nähtusega, kus nõ vanemliku ideaali, parema enesehinnangu ja tunnustuse (minu laps kõrgkooli) lootuses jäetakse kutseharidus kui alternatiiv sageli kõrvale.

Uuringu läbiviijate hinnangul on nimetatud vastuolu seotud kutsehariduse üldisema kohaga hariduse väärtushierarhias. Kuigi mitmed hinnangud kutsehariduse tasemele on

elanikkonna silmis head, **on kutseharidus kui selline väärtusahelas selgelt allpool kui järgmised haridustasemed.** Sama ilmneb ka koolilõpetajate tulevikukavatsuste hinnangutes – põhikooli lõpetanutel on selleks gümnaasium, gümnaasiumilõpetanutel kõrgkool ja mõlemal pikas perspektiivis kõrgharidus.

Seega ei anna kutsehariduse maine kohta käivad otsesed hinnangud, isegi kui need on head, **reaalset ja sisulist signaali tema tegelikust mainest enne, kui kutseharidus kui selline tõuseb väärtusahelas kõrgemale ja reaalne huvi tema vastu kasvab.**

Samas näib, et 2008. aastal alustatud EFS programm "Kutsehariduse populariseerimine" on oma positiivset mõju avaldanud peamise sihtrühma – põhikoolilõpetajate – seas. **Põhikoolilõpetajad on praeguse uuringu põhjal kutsehariduse ja kutseõppeasutuse suhtes varasemast positiivsemalt meelestatud ja leiavad, et seal saadav haridus ja oskused on varasemast enam väärt. Paraku ei saa see muutus otsest tuge ei vanematelt ega ühiskondlikelt protsessidelt ja kõrgharidust hinnatakse endiselt enam kui kutseharidust, millega kaasneb ka vastav pürgimus.**

Meie hinnangul ei ole need olulised kutseharidust pärssivad probleemid lahendatavad pelgalt haridussüsteemi raames ja vajaks laiemat analüüsi.

Uuringu taust ja lähtekohad

Õpilaste arvu suurendamine ning kutsehariduse populariseerimine on olnud pikka aega üks kutseharidussüsteemi peamisi eesmärke, mida on rõhutatud kõigis valdkonna arengukavades. Loodetud nihet õpilaste eelistustes kutsehariduse kasuks ei ole siiski toimunud, pigem on kutseõppesse tulijate osakaal peale põhihariduse omandamist viimastel aastatel isegi vähenenud. Sellise trendi peamise põhjusena nähakse eelkõige gümnaasiumide ellujäämisvõitlust¹, kuid jätkuvalt tuuakse avalikkuses probleemina välja ka kutsehariduse mainega seotud probleeme, mis ei motiveeri võimekaid õpilasi kutsehariduse kasuks otsustama. Tööandjate silmis on probleemiks, et kutsehariduse ja kutsehariduslikku kvalifikatsiooni nõudvate ametite halva maine tõttu neid erialasid sageli mitte ei valita, vaid sinna satutakse õppima².

Tekkinud on olukord, kus kutseõppe lõpetajate arv ei ole ettevõtete tööjõuvajadust arvestades piisav, mis omakorda põhjustab ettevõtete rahulolematust kutseharidussüsteemiga. Kvalifitseeritud tööjõu puudust näevad tööandjad aga üha enam Eesti majanduse arengu peamise takistusena³.

2008. aastal viidi uuringufirma Saar Poll poolt läbi uuring "Elanikkonna teadlikkus kutseõppes toimuvast ja kutsehariduse maine aastal 2008", kus analüüsiti esimest korda põhjalikult kutsehariduse mainega seonduvaid aspekte. Uuringust selgus, et mida teadlikum on inimene kutsehariduses toimuvast, seda kõrgemalt hindab ta kutseõppe mainet ja kutseõppeasutuses (KÕA) õppijat. Samas tõi uuring välja, et ühiskonnas on kujunenud aramus, et kutseõppeasutused on eelkõige neile, kes tavakeskkoolis hakkama ei saa ning et peale kutseõppeasutuse lõpetamist on väga keeruline astuda ülikooli ning seal õpinguid jätkata (Elanikkonna teadlikkus..., 2008, Saar Poll).

Käesoleva uurigu eesmärgiks oli selgitada kas ja kuivõrd on kutsehariduse maine võrreldes 2008. aasta uuringu andmetega muutunud ning milliseid sisulisi või maine probleeme nähakse kutsehariduse suhtes nüüd, viis aastat hiljem.

Nagu ka 2008. aasta uuring, hõlmas ka seekordne kolme sihtrühma

1. Eesti elanikkond vanuses 15-50 aastat
2. Põhikoolide lõpetajad
3. Gümnaasiumide lõpetajad

¹ Eesti kutseharidussüsteemi arengukava 2009-2013. Rakendusplaani vahearuanne 2009-2011, <http://www.hm.ee/index.php?03236>

² Nestor M., Nurmela K. Kutseharidus ja muutuv tööturg. Tööandjate uuringu lõpparuanne, 2013.

³ Kuum, L. Majanduse üldolukord 2013. a juunis ja 6 kuu pärast. Konjunktuur 2 (185), 2013: 8.

Nende sihtrühmade küsitluse metoodilistest lahendustest ning tulemustest antakse ülevaade aruande vastavates osades. Seejuures käsitletakse põhikoolide lõpetajaid ja gümnaasiumi lõpetajaid ühises osas.

Maine all mõistetakse käesoleva uuringu kontekstis seda, milline on avalikkuses kujunenud hinnanguline pilt mõnest nähtusest, organisatsioonist, tootest või isikust, antud juhul kutseharidusest Eestis. Maine kirjeldab neid emotsionaalseid ja ratsionaalseid assotsiatsioone, mis sihtgruppidel on uuritava nähtuse kohta ning sellest tulenevalt võib maine olla nii hea kui halb.

Mõlema sihtrühma uuringu aluseks olev küsimustik koostati 2008. aasta uuringu küsimustiku baasil, mida korrigeeriti uuringu tellija ning läbiviija poolt vajalikuks peetud ja kooskõlastatud muudatustega.

ELANIKKONNA KÜSITLUSE ANALÜÜS

UURINGU METOODIKA

Uuringu raames viidi läbi üleriigiline küsitlus, kus telefoniintervjuu (CATI) meetodit kasutades küsitleti 500 inimest vanuses 15–50 eluaastat. 2013. aasta rahvaloenduse andmetel on selles vanuses inimesi Eestis hetkel 612 814, sh 309 381 meest ja 303 433 naisi.

Telefoniküsitluse (CATI) korral toimus küsitlus kõigi sideoperaatorite tüvenumbritest lõppnumbrite juhusliku genereerimise abil. Samal ajal jälgiti valimi oodatava struktuuri poolt määratud sotsiaaldemograafiliste tunnuste kvootide täitumist soo, vanuse emakeele ning maakonna tunnustes ning lõppvalim kujundati valimi jooksva juhtimisega filterküsimuste abil.

Tabel 1 Vastajate sotsiaaldemograafiline portree

	Elanikkond <i>Protsent</i>	Saadud küsitlustulem <i>protsent</i>	Kaalutud valim <i>protsent</i>
SUGU			
Mees	50%	49%	51%
Naine	50%	51%	49%
VANUS			
15-24	25%	26%	25%
25-34	30%	28%	29%
35-50	45%	46%	46%
RAHVUS			
Eestlased	70%	71%	70%
Mitte-eestlased	30%	29%	30%
REGIOON			
Harju maakond	46%	47%	47%
Hiiu maakond	1%	1%	0,4%
Ida-Viru maakond	10%	14%	11%
Jõgeva maakond	2%	2%	2%
Järva maakond	2%	2%	2%
Lääne maakond	2%	2%	1%
Lääne-Viru maakond	4%	5%	4%

Põlva maakond	2%	2%	2%
Pärnu maakond	6%	6%	6%
Rapla maakond	3%	3%	2%
Saare maakond	2%	2%	2%
Tartu maakond	13%	8%	13%
Valga maakond	2%	2%	2%
Viljandi maakond	3%	2%	4%
Võru maakond	2%	3%	3%

Esimene küsitluspäev oli 03.06.2013 ja viimane 15.06.2013. Mobiilidele helistamisi oli 50% ja tavatelefonidele 50% kõikidest kõnedest. Lõpetatud intervjuude puhul keskmine intervjuu pikkus oli 18 min 23 s.

Kokku viidi läbi 9201 intervjuud, millest 500 olid uuringu jaoks sobilikud. Uuringusse ei sobinud vanuse tõttu 4689 isikut. 126 isikut jäid lõppvalimist kõrvale, sest antud nt elukohta, vanuse, soo või rahvuse kvoot oli kõne hetkel juba täis. Katkestatud kõnesid oli 406 ja keeldumisi 3465. Pärast esimest kõnet lepidi uue ja sobilikuma kõne aeg kokku 15 inimesega. Keeldumiste puhul esines erinevaid põhjuseid, kuid levinumad olid näiteks, et valimisse sattunuil ei olnud aega, intervjuu tema jaoks hetkel liiga pikk või ei pakkunud teema lihtsalt huvi. Nagu igas telefoniküsitluses, esines ka sel korral nii-öelda füüsilised probleemid vastajal – inimene ei kuule, ei ole ebaadekvaatses olekus või on haige jms.

Vastajate profiil

Haridustasemete lõikes oli vastajate seas enam keskharidusega inimesi (47%), 2% vastanute haridustase jäi alla põhihariduse. Peaaegu kolmveerand (74%) vastajatest on palgatöötajad. 15% on õpilased/ üliõpilased. 5% vastajatest on kodused, 4% töötud ja 2% ettevõtjad, FIE-d.

Ametikohtade lõikes oli vastajate seas enim keskastme spetsialiste (28%) ja oskustöölisi (22%). Sissetulekute järgi jaotusid vastajad 7 rühma. Enam oli neid, kelle netosissetulek leibkonnaliikme kohta on kuni 400 eurot (24%). Vähim oli neid, kelle sissetulek liikme kohta on 1201-1200 eurot. 20% ei osanud kindlat vahemikku öelda ja 10% vastajatest keeldus vastamast.

Tabel 2 Vastajate profiil

		%
Praegune haridustase	Vähem kui põhiharidus	2%
	Põhiharidus	13%
	Keskharidus	47%
	Kõrgharidus	38%
Teie tegevusala	Palgatöötaja	74%
	Õpilane, üliõpilane	15%
	Kodune	5%
	Töotu	4%
	Ettevõtja, FIE	2%
	Muu	0%
	Talunik	0%
	Vabakutseline	0%
Ametikoht	Keskastme spetsialist	28%
	Oskustööline	22%
	Tippspetsialist	15%
	Klienditeenindaja	10%
	Keskastme juht	9%
	Asutuse/ ettevõtte tippjuht	6%
	Kontoriametnik	5%
	Lihttööline	4%
	Muu	0%
Kui suur on Teie leibkonna keskmine netosissetulek ühe leibkonnaliikme kohta?	kuni 400 eurot	24%
	401 – 600 eurot	18%
	601 – 800 eurot	13%
	801 – 1000 eurot	7%
	1001 – 1200 eurot	4%
	1201 – 1500 eurot	2%
	Üle 1500 euro	4%
	Ei oska öelda	20%
	Keeldus	10%

Kaalumine

Kaalumise eesmärk on valimi tulemusi korrigeerida selliselt, et need vastaks võimalikult täpselt üldkogumi mudelile. Üksnes üldkogumi struktuuri olulistes tunnustes (näiteks sugu, vanus, elukoht, rahvus) matkiv valim saab olla eelduseks üldistavate järelduste tegemiseks. Vaid sellist valimit võib nimetada esinduslikuks ehk representatiivseks

Antud uuringu valimit kaaluti järgmiste sotsiaal-demograafiliste tunnuste lõikes: sugu, vanus, regioon ja rahvus, mida jälgiti ka telefoniintervjuude läbiviimisel ja kvootide määramisel.

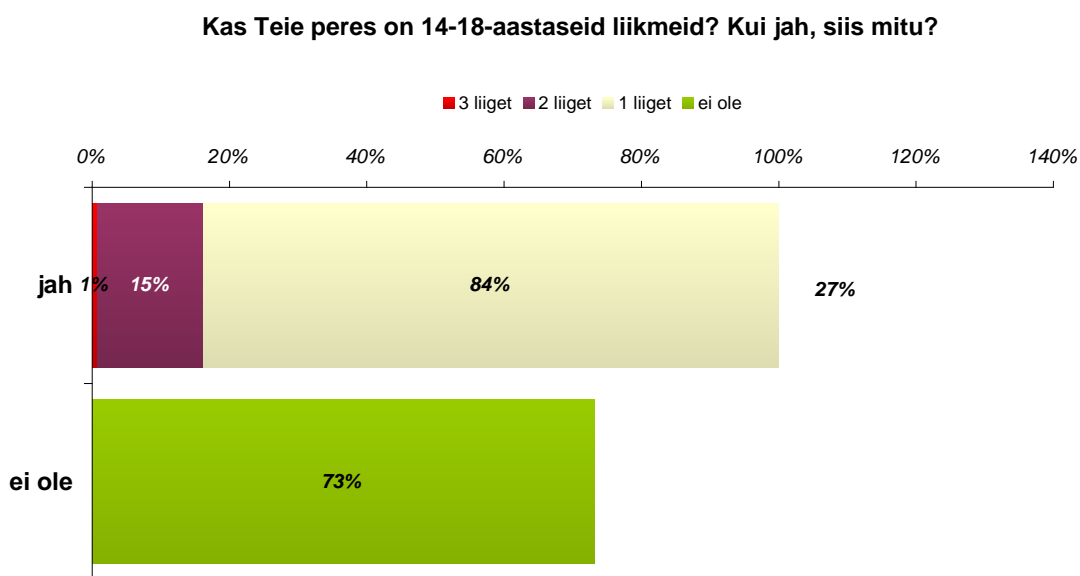
Tulemused

Perekonnaliikmed ja haridus

Elanikkonna kutseharidusega kokkupuute väljaselgitamiseks vaadeldi esmalt, kas nende peres on mõni 14-18- aastane liige. Antud vanuses noortel on ees koolilõpetamine ning neil tuleb teha otsus, kuhu ja mida edasi õppima asuda.

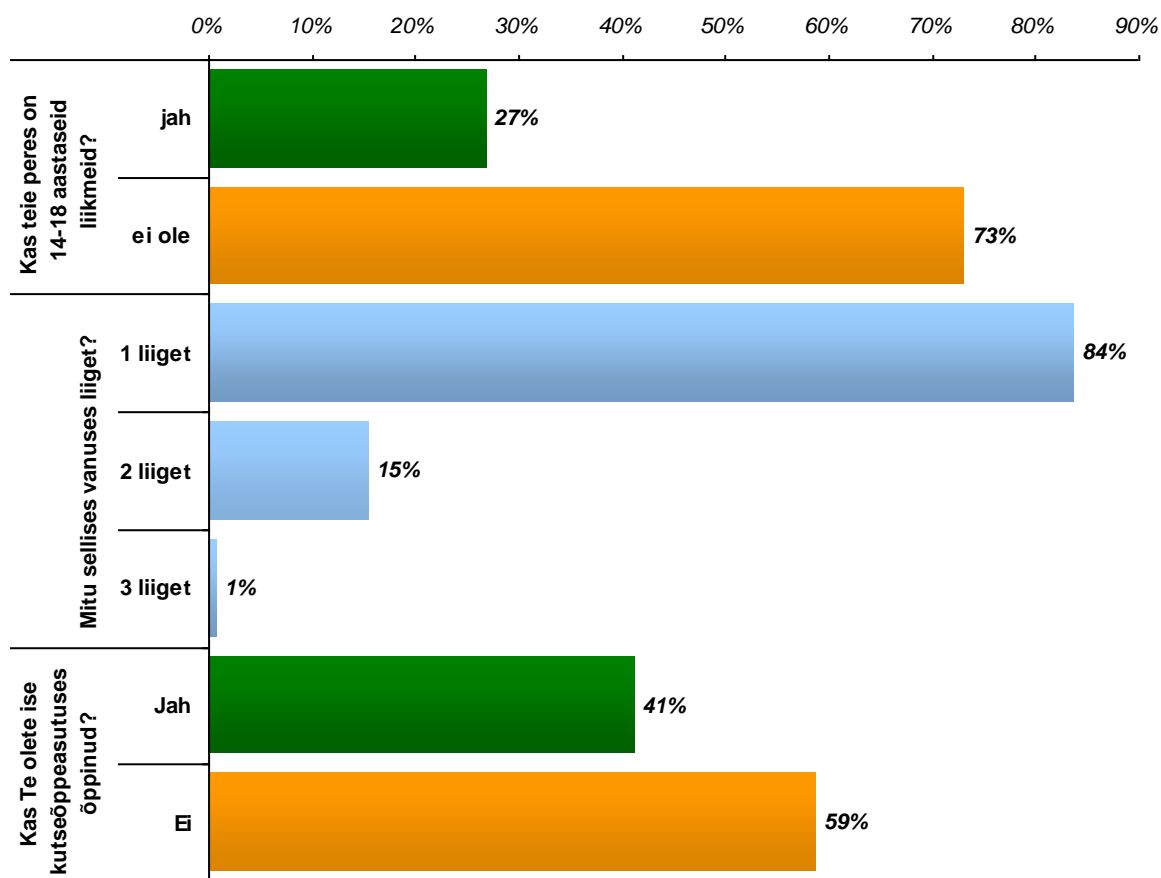
Vastaja perekonna profiili kirjeldust alustame antud liikmete olemasolu kirjeldusega. 27% vastanute peres on 1 kuni 3 14- 18- aastast liiget. Neist kõige enam ehk 84% on selliseid peresid, kus leidub 1, 15%-l kaks ning 1% kolm antud vanuses liiget (vt joonis 1). 54% neist pereliikmetest õpib põhikoolis, 45% gümnaasiumis ja 9% kutseõppeasutuses.

Joonis 1

Elanikkonna isiklik kaudne ja otsene kokkupuude kutseõppeasutuste ja kutseharidusega on olnud tagasihoidlik – 73% vastanute pereliikmetest ei olnud keegi viimase 5 aasta jooksul kutseõppeasutuses õppinud (vt joonis 2). 44% vastajatest ei olnud ka tööalaselt, õpingute või kursuste kaudu kokku puutunud kutseõppeasutuse lõpetanud inimestega. Kõigist küsitluses osalenutest oli ise kunagi kutseõppeasutuses õppinud 41%, mis samuti näitab tagasihoidlikku isiklikku otsest kokkupuudet kutseharidusega.

Joonis 2

Kutsehariduse iseloomustamine

Ettekujutuse saamiseks, milline on inimeste pilt Eesti kutseharidusest, palusime vastata kolmele avatud küsimusele. Alustuseks paluti iseloomustada tänapäeva Eesti kutseharidust üldiselt. 19% vastanutest ei osanud midagi öelda. Samas väljendavad tulemused enamasti positiivseid hoiakuid. Mõned näited antud vastustest:

''Kutseharidus on heal tasemel.''

''Praegune kutseharidus on täitsa tasemel ja konkurentsivõimeline.''

''Kutseharidus on vähe väärtustatud, aga kvaliteetne - sellele peaks rohkem rõhku panema.'' jt

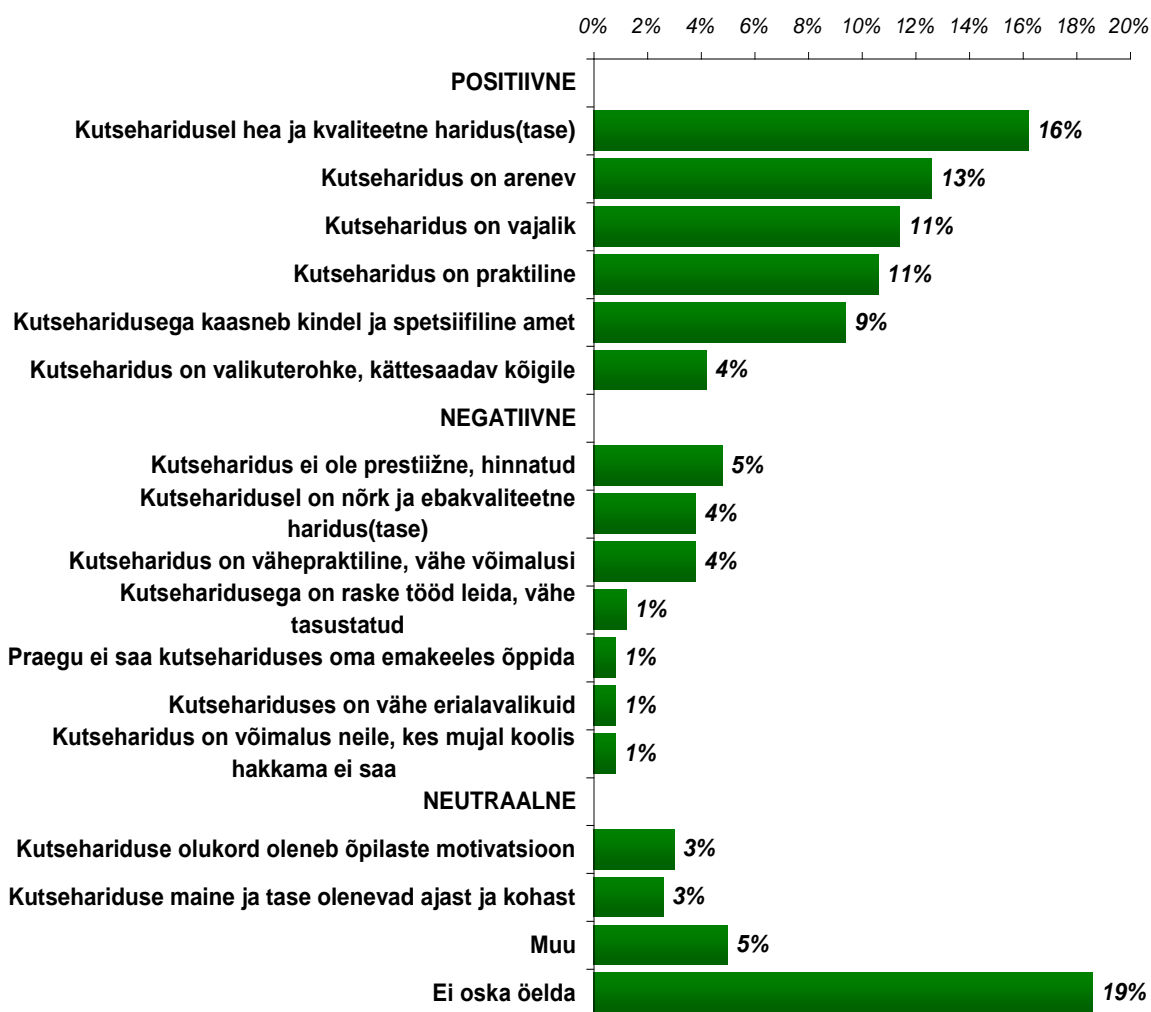
Ülalnimetatud lahtise küsimuse grupeeritud vastused esitatakse järgneval joonisel.

Joonis 3

Kuidas iseloomustate Eesti kutseharidust tänapäeval?

Nimetage olulisemad märksõnad või jooned

% kogu valimist

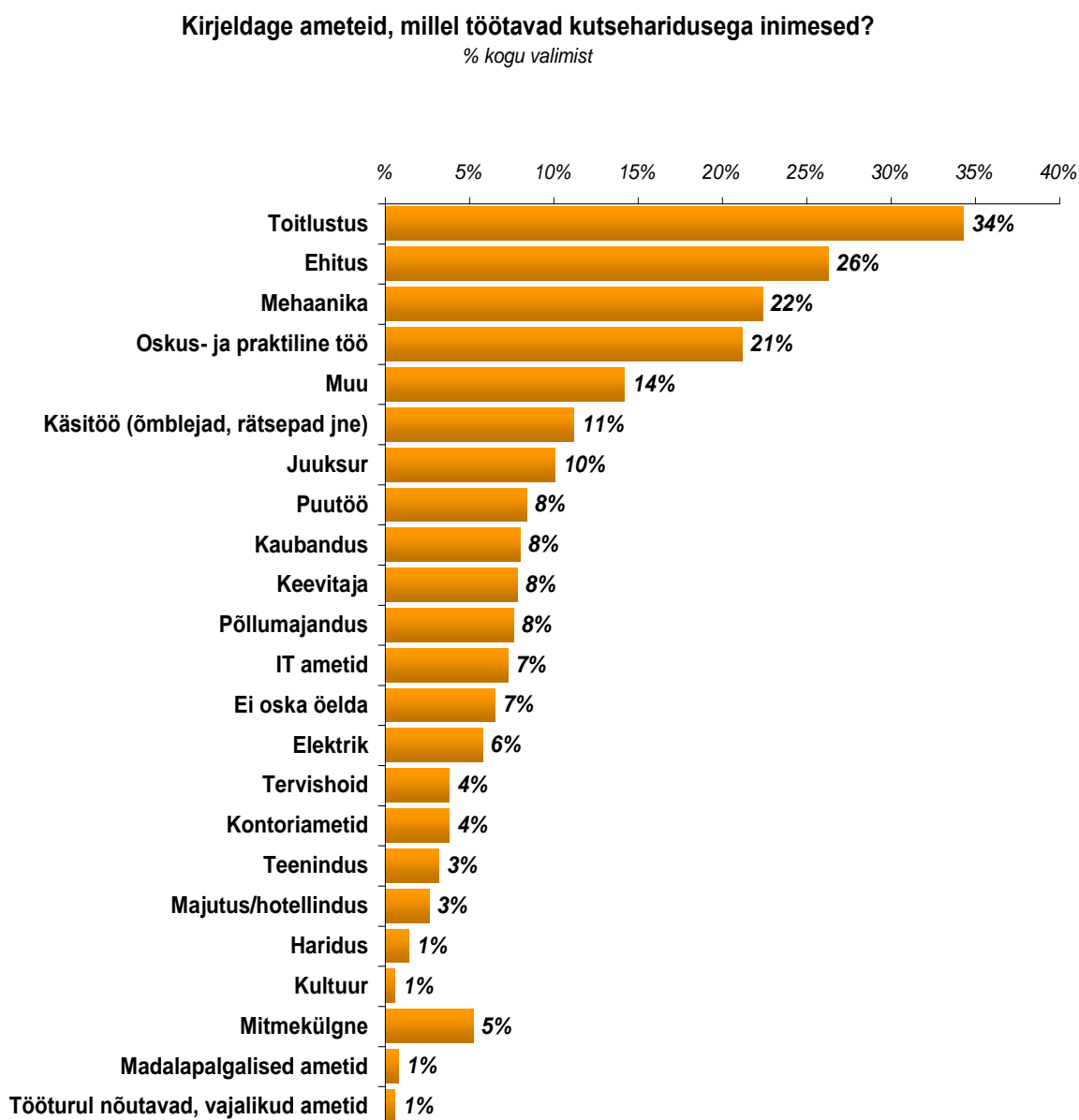

5% meelest ei ole kutseharidus praegu eriti prestiižne või iseloomustas seda kui alahinnatud õppevormi/õppeasutust. 4% arvas, et kutseharidusega kaasneb nõrk, ebakvaliteetne haridus(tase).

Samuti märgiti, et tegelikult oleneb see, missuguse hariduse ja millisel tasemel õpilane saab, tema enda motivatsioonist. 3% tõi esile, et maine ja tase olenevad eelkõige ajast ja kohast, st kutseõppeasutused on Eesti siseselt erinevatel tasemetel ning ajas muutuvad. Moodustatud 'muu' kategooria alla kuulusid vastused, mille sisu nimetati vaid ühe vastaja poolt. Muu alla kuulusid teemad nagu näiteks "ei ole kokkupuudet", "roheline", "tavaline kool, ei midagi erilist", "ei meenu" jne.

Järgmiseks paluti uuringus osalejaid taas lahtise vastusega iseloomustada ameteid, kus töötavad kutseharidusega inimesed. Ka siin jagati avatud vastused enimlevinumatesse märksõnade ja ametigruppide alla.

Joonis 4

34% vastanutest leidis, et kutseharidusega inimesed töötavad eelkõige toitlustusega seotud ametitel. Siinkohal toodi välja eelkõige koka ja kondiitri ametid. 26% vastanutest nimetas põhilisteks kutseharidusega inimeste ametiteks ehitust ja sellega seonduvat.

Taustandemte põhjal võib lisada, et meessoost vastajad nimetasid naistest enam maskuliinsemaid ja traditsiooniliselt meeste töödeks peetavaid ameteid, kus kutseharidusega

inimene nende meelest töötab (mehaanika, ehitus, keevitaja, elektrik jt). Naised nimetasid meestest enam ameteid nagu näiteks käsitöö, tervishoid, juuksur, kaubandus, teenindus jt.

Kuna mõnede teadaolevate stereotüüpide järgi eeldatakse, et kutsehariduses õppija on haridussüsteemis üldiselt vähemedukas, kontrolliti ka neid hoiakuid esmalt avatud vastustega küsimuse abil ning paluti kirjeldada kas ja kuidas erineb vastajate meelest kutseõppur teistes õppeasutustes õppijatest.

Joonis 5

Üldistades antud vastused näeme, et 26% vastajate hinnagul ei erine kutseõppur teistes õppeasutustes õppijaist mitte millegi poolest. Enim arvavad nii noorimad vastajad (34%).

Samas peab ca veerand vastajaist neid siiski täiskasvanulikumaks ja praktilisemaks (vt joonis 5).

7% vastajate hinnagud kutseharidusele ja seal õppivate noorte kohta olid negatiivsed. Nende vastajate silmis on kutseõppurid noored, kellel on madal õppeedukus, nad ei saa mujale kooli lihtsalt sisse, neil ei ole motivatsiooni ega tahtmist tegelikult õppimisega tegeleda, kuid tööle on vaja minna ning selleks otsustatakse õppida mõni amet selgeks. Negatiivse ettekujutusega kutseõppurite kohta on enam naised kui mehed (10% vs 4%), keskastmejuhid (14%) ja lihttöölised (14%).

Samuti leiti, et just pärast põhikooli kutseharidusse suundujad ei pruugi teada, mida nad tegelikult tahavad. Muude vastuste alla koondati vastused, mille andis vaid üks vastaja. Nendeks olid näiteks "kõrgkool on parem", "jah, erineb", "füüsilist tööd teevad rohkem, vaimset vähem", "kutseõppurid on samad, valivad kutseõppe vanemate eeskujul, mis soodustab ameti õppimist" jne.

Informeeritus kutseharidusest

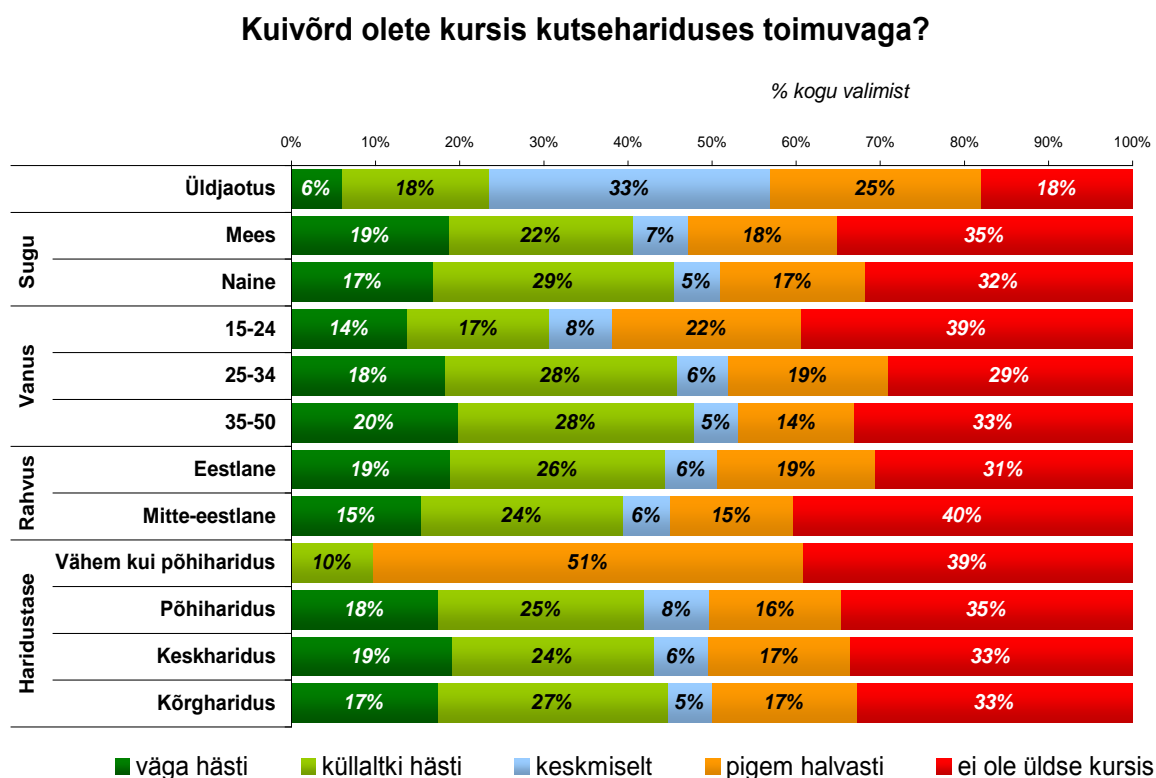
Eesti elanikkonna informeeritus kutsehariduses toimuvast on pigem madal. Vaid 24% vastanutest peab ennast väga hästi või küllalt hästi kursis olevaks sellega, mis toimub täna kutsehariduses. 43% vastajatest hindab enda kursisolekut kehvaks või päris halvaks ning 33% vastajate informeerituse tase on nende endi hinnangul keskmine. (vt joonis 6). Samas ei saa otseselt öelda, milline võiks olla informeerituse etalon. Ette rutates (lähemalt selgub hiljem) märgime, et vastavas informeerituse tasemes ei ole võrreldes 2008. aastaga olulisi muutusi toimunud.

Keskmisest veidi paremini hindab oma kursisolekut ka noorim vastajarühm.

Muude alamrühmade hinnanguid võrreldes ilmneb, et keskmisest paremini on enda hinnangul kutseharidusega kursis töötud (36%). lihttöölised (36%) ja oskustöölised (38%). Samas on tippspetsialistide ja keskastme spetsialistide hinnangud keskmisest madalamad. See näib ka loogiline, kuna kumbki rühm ei ole enamasti kutsehariduse taustaga.

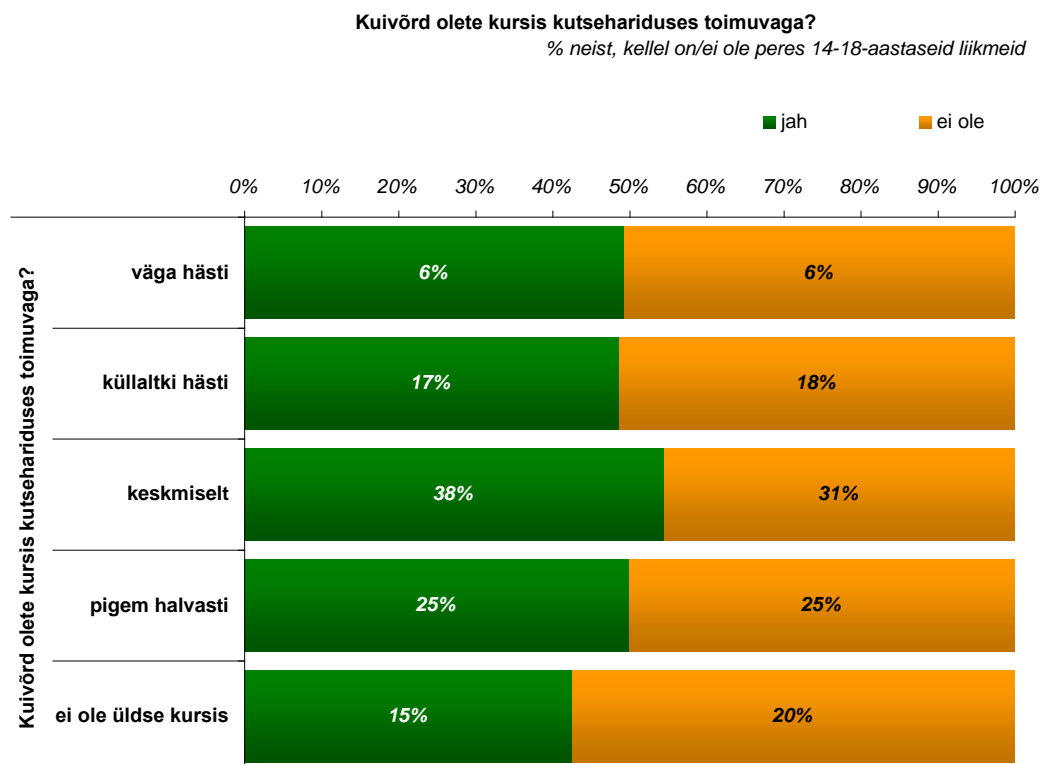
NB! Siin ja edaspidi ei saa vähem kui põhiharidusega vastajate tulemusi sisuliseks analüüsiks kasutada, kuna nende osakaal valimis oli väike (2%)

Joonis 6

Üllataval kombel ei ole siiski kutseharidusest informeerituses olulist erinevust (vt joonis 7) vastajail, kel on peres 14-18 aastaseid liikmeid ja vastajail, kel pole.

Joonis 7

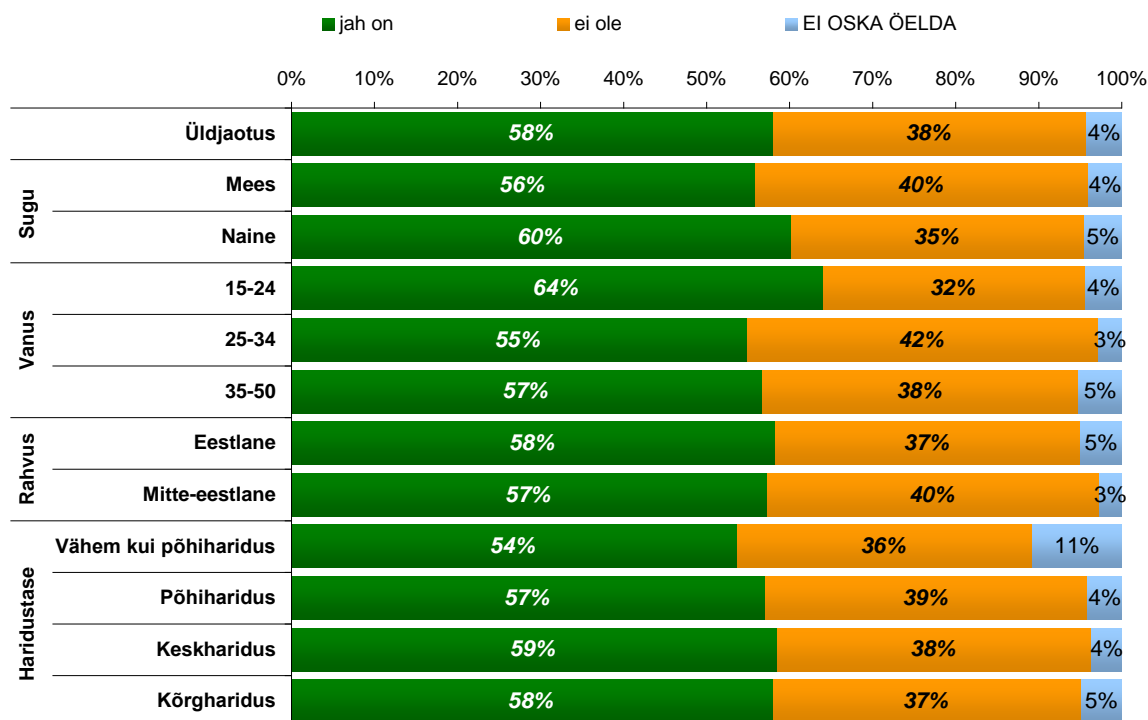

Kutseharidusega kursis olemine on oluline veidi üle pooltele vastanutest ehk 58%-le. Enam peavad kursisolekut oluliseks naised (60%), 15-24- aastased (64%). Rahvusest tulenevalt märkimisväärselt erinevust ei ole – 58%-le eestlastest ning mitteeestlastest 57%-le on oluline olla kursis kutseharidussüsteemi ja sealsete võimalustega (vt joonis 8).

Joonis 8

Kas Teie jaoks on oluline olla kursis kutseharidussüsteemi ja seal toimuvaga?

% kogu valim

Põhjused, miks tahetakse olla kutsehariduses toimuvaga kursis, olid ankeedis 4 võimaluse näol ette antud, kuid vastajale jäeti võimalus ka ise midagi muud pakkuda. Ühtlasi võis vastaja nimetada enam kui ühe põhjuse. 60% hoiab ennast kursis seetõttu, et olla teadlik enesetäiendamise võimalustega. 55% jaoks on see oluline eelkõige lihtsalt silmaringi laiendamise eesmärgil (vt joonis 9).

Meessoost vastajate hulgas on olulisemateks põhjusteks vajaliku tööjõu leidmine (60%), silmaringi laiendamine (51%) ja laste koolitamise võimalustega kursis olemiseks (49%). Naiste jaoks eelkõige silmaringi laiendamiseks (68%) ja seejärel, enesetäiendamise võimalustega kursis olemiseks (57%) ning vajaliku tööjõu leidmiseks (49%).

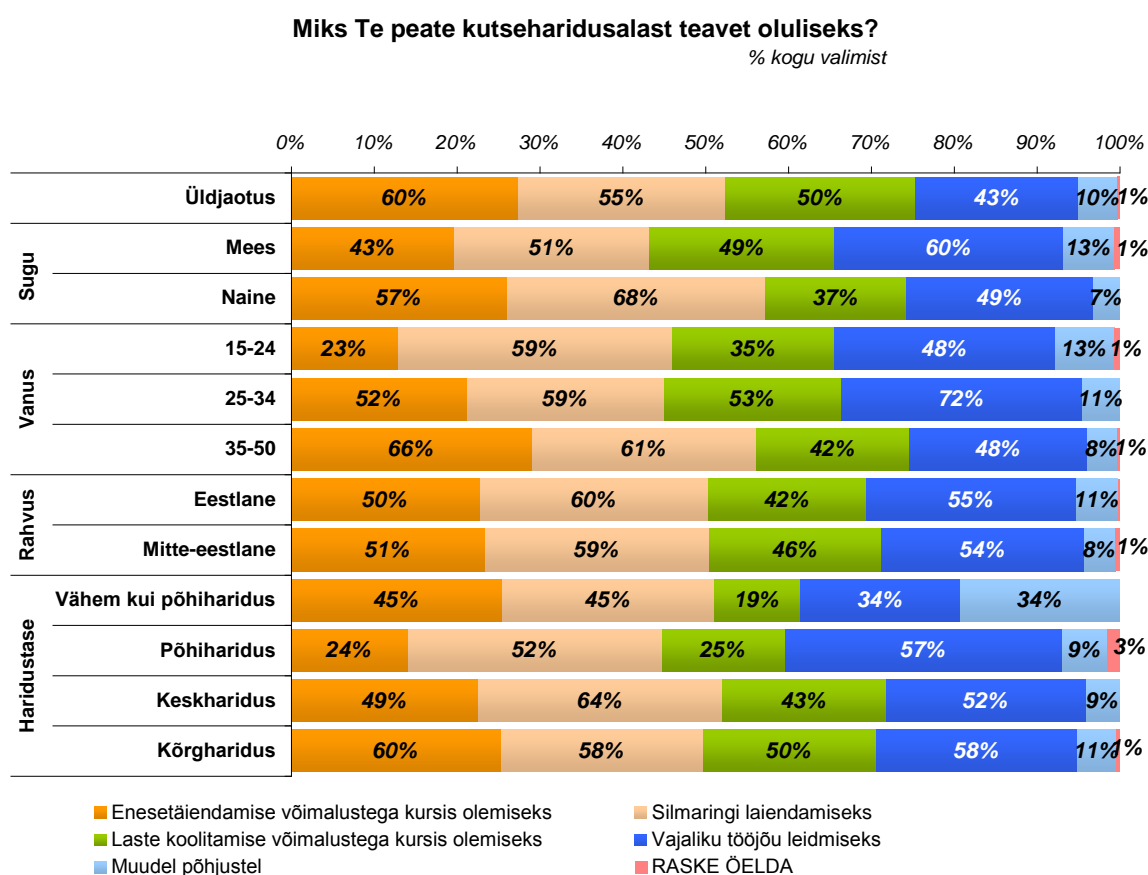
Enesetäiendamise võimalustega kursis olemise eesmärk kasvab koos vanusega – mida vanem vastaja, seda olulisemaks ta seda peab.

Keskastmespetsialistid peavad kutseharidusega kursisolekut oluliseks peamiselt seetõttu, et olla teadlik enesetäiendamise võimalustest (63%), samuti silmaringi laiendamise eesmärgil (61%). Oskustöölised, kes on samuti sarnaselt keskastmespetsialistidega üheks kutsehariduse sihtrühmadest, tahavad olla kursis kutseharidusega silmaringi laiendamiseks (65%) ja seejärel

enesetäiendusvõimaluste teadlikkuseks (52%). Sama muster kehtib ka lihttööliste kohta – vastavalt 56% ja 22%.

Palgatöötajaid, keda on küsitletute hulgas kõige enam, peavad teavet oluliseks silmaringi laiendamiseks (58%), enesetäiendamise võimalustega kursis olemiseks (55%) ja samuti vajaliku tööjõu leidmiseks (54%).

Joonis 9

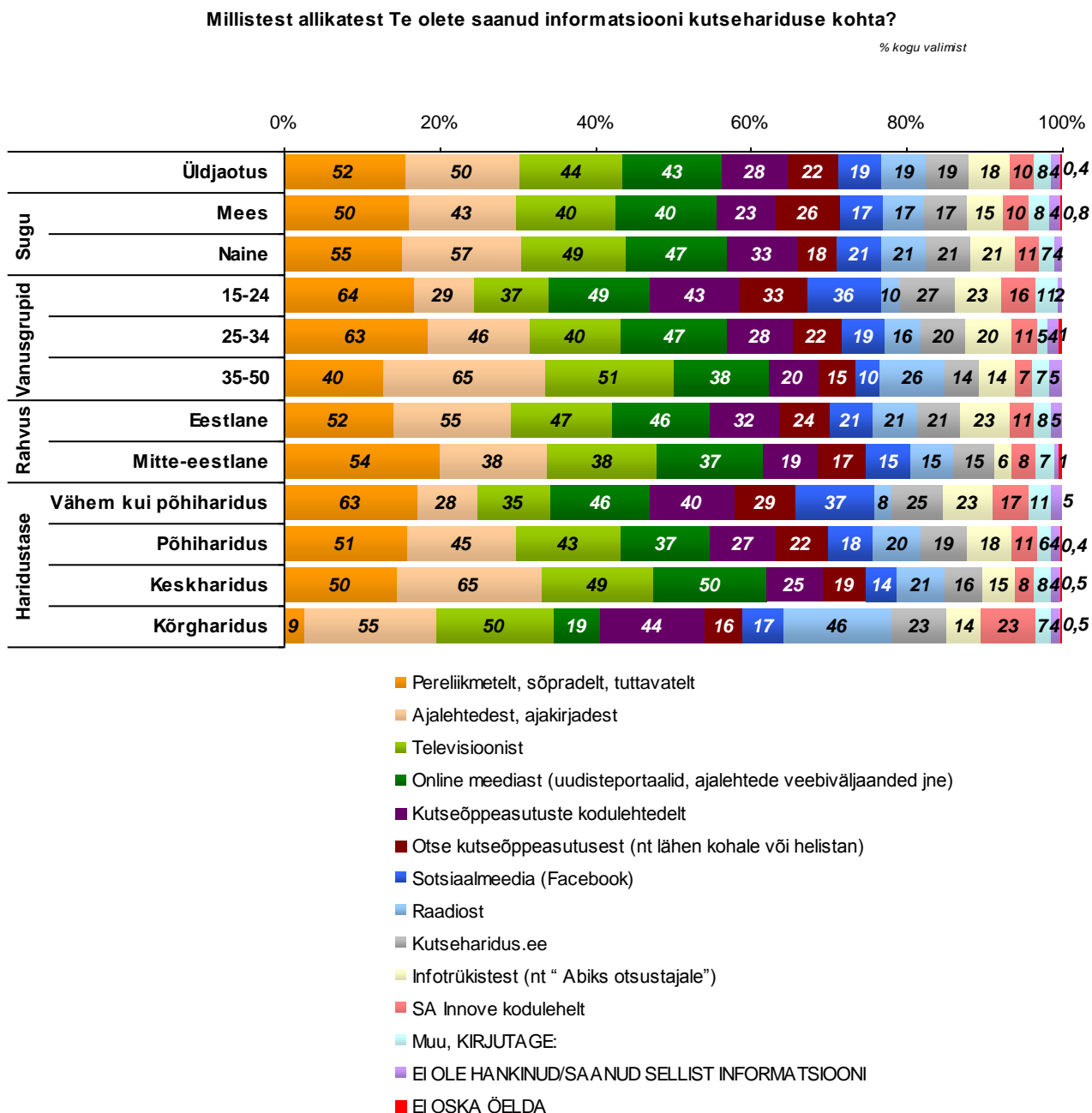
Allikad, mida vastajad kutsehariduse kohta käiva informatsiooni saamiseks kasutavad, on eelkõige pereliikmed, sõbrad, tuttavad (52%), ajalehed, ajakirjad (50%), televisioon (45%), online meedia (43%) ja kutseõppeasutused oma koduleheküljega (28%) ning füüsilise asutusena (22%). 4% vastanutest ei ole saanud või hankinud üldse sellist informatsiooni. (vt joonis 10)

Pereliikmed, sõbrad ja tuttavad kui infoallikas kutseharidusest kasvab vanusega. Sama trend joonistub välja ka ajalehtede, ajakirjadega ning televisiooniga.

Mida noorem on vastaja, seda enam on tema infoallikaks online meedia, kutseõppeasutuse kodulehekülg, kutseõppeasutus ise, sotsiaalmeedia (Facebook), Kutseharidus.ee, infotrükised

ja SA Innove koduleheküljel. Nooremad vastajad kuulevad infot kutsehariduse kohta rohkem raadio vahendusel (vt joonis10).

Joonis 10 Informatsiooni allikad

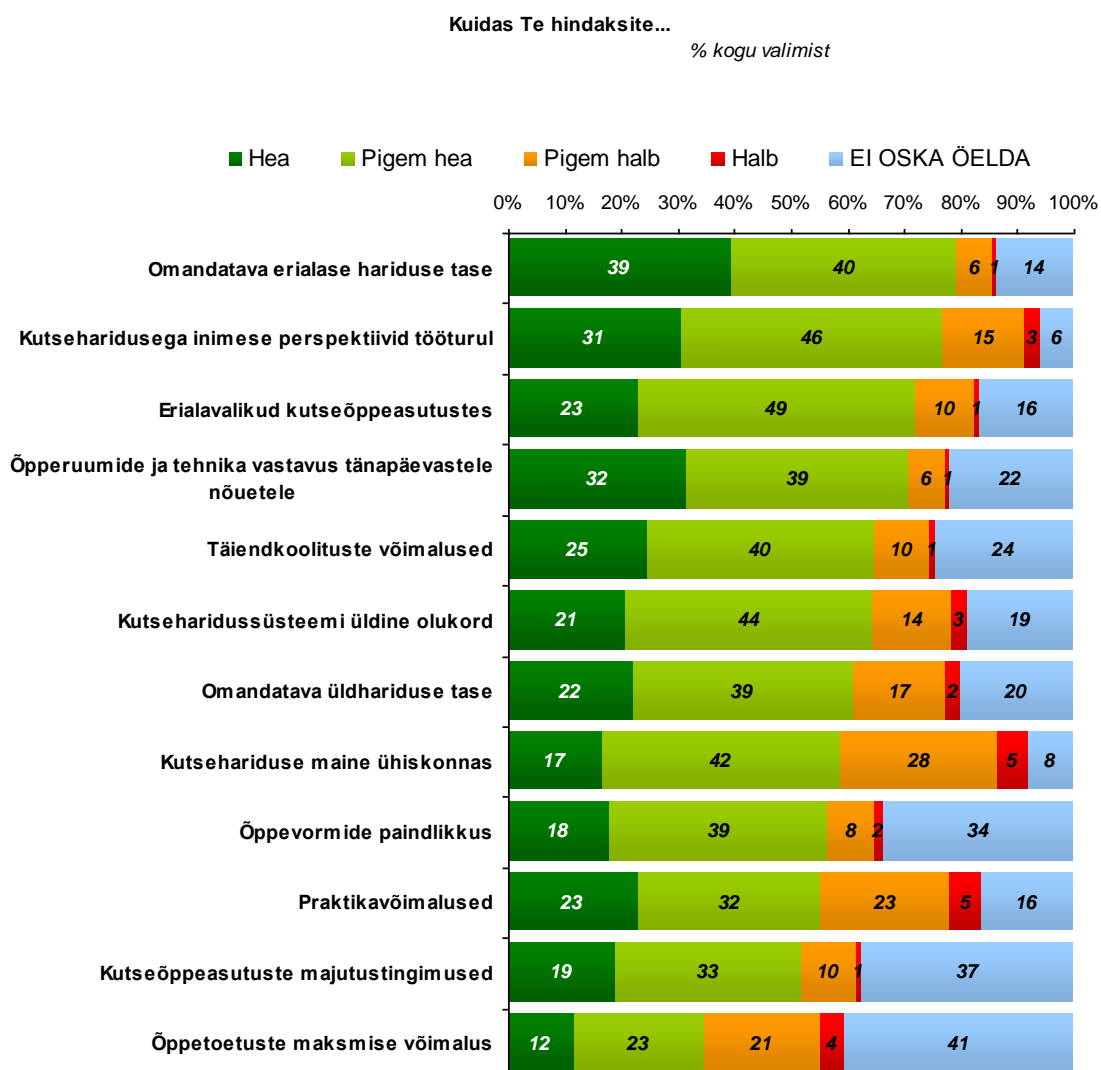

Hinnang kutseharidusele

Kutsehariduse taseme ja seega ka maine kohta täpsema hinnangu saamiseks vaadeldi selles uuringuosas konkreetseid hinnanguid erinevate kutseõpet puudutavate aspektide kohta.

Kõige enam on elanikkond rahul kutsehariduses omandatava erialase hariduse tasemega, mida hindas heaks 39% ja pigem heaks 40% vastajatest (positiivsed hinnangud kokku 79%). Negatiivse hinnangu erialase hariduse tasemele andsid 6% vastajatest. Headeks hinnatakse ka kutseharidusega inimese perspektiive tööturul (77%) ja erialavalikuid kutseõppeasutustes (72%) (vt joonis 11).

Joonis 11

Negatiivsemalt hinnati õppetoetuste maksmise võimalusi (25% arvab, et need on halvad), praktikavõimalusi (28%) ja kutsehariduse mainet ühiskonnas (33%). Samas on oluline märkida, et kutsehariduse mainet peab heaks üle poole (59%) vastajatest ning antud juhul oli nende inimeste osakaal, kes hinnangut anda ei osanud, vaid 8%.

Kõige sagedamini ei osanud elanikud hinnata seda, millised on õppetoetuste maksmise võimalused, kutseõppeasutuste majutustingimused ning õppevormide paindlikkus.

2008. aasta uuringutulemuste (Elanikkonna teadlikkus..., 2008, Saar Poll) järgi oldi kõige rahulolevamad samuti **omandatava erialase hariduse tasemega** - 62% vastajatest pidas seda heaks. Sellele järgnesid **kutseharidusega inimese perspektiivid tööturul** (49%) ja **erialavalikud kutseõppeasutustes** (46%)

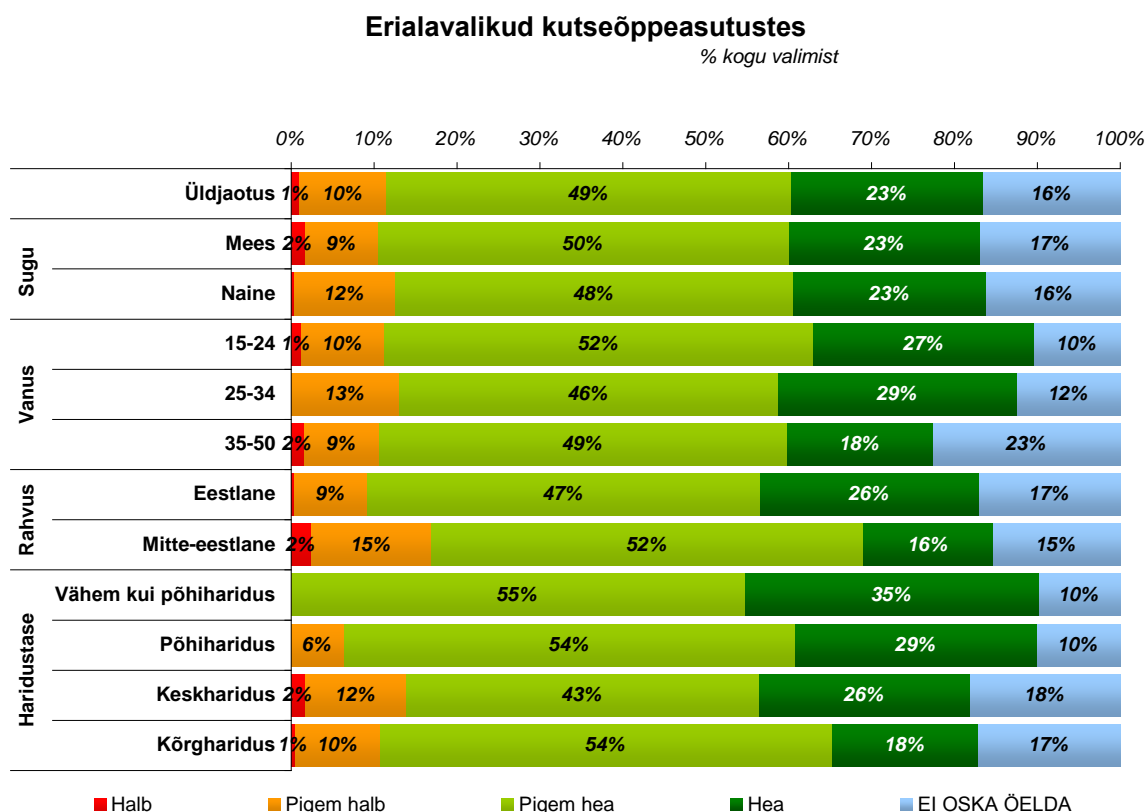
Vaatamata sellele, et võrreldes 2008 aasta uuringuga kasutati seekord veidi erinevat hinnanguskaalat, on sisulised tulemused analoogsed ning hinnangute tase on kõrgem samades aspektides.

Järgnevalt käsitletakse lähemalt käesoleval aastal läbiviidud uuringu raames igale kutsehariduse aspektile antud hinnanguid.

Erialavalikutele kutseõppeasutuses andis positiivse hinnangu 72% vastanutest (vt joonis 12). 2008. aasta uuringutulemuste (Elanikkonna teadlikkus..., 2008, Saar Poll) järgi hinnati erialavalikuid 46% vastajate poolt heaks, 40% hindas neid keskpäraseks ja 9% halvaks.

Erialavalikutele hinnangute andmisel olid eestlaste hinnangud veidi positiivsemad kui mitte-eestlaste hinnangud (73% vs 68%).

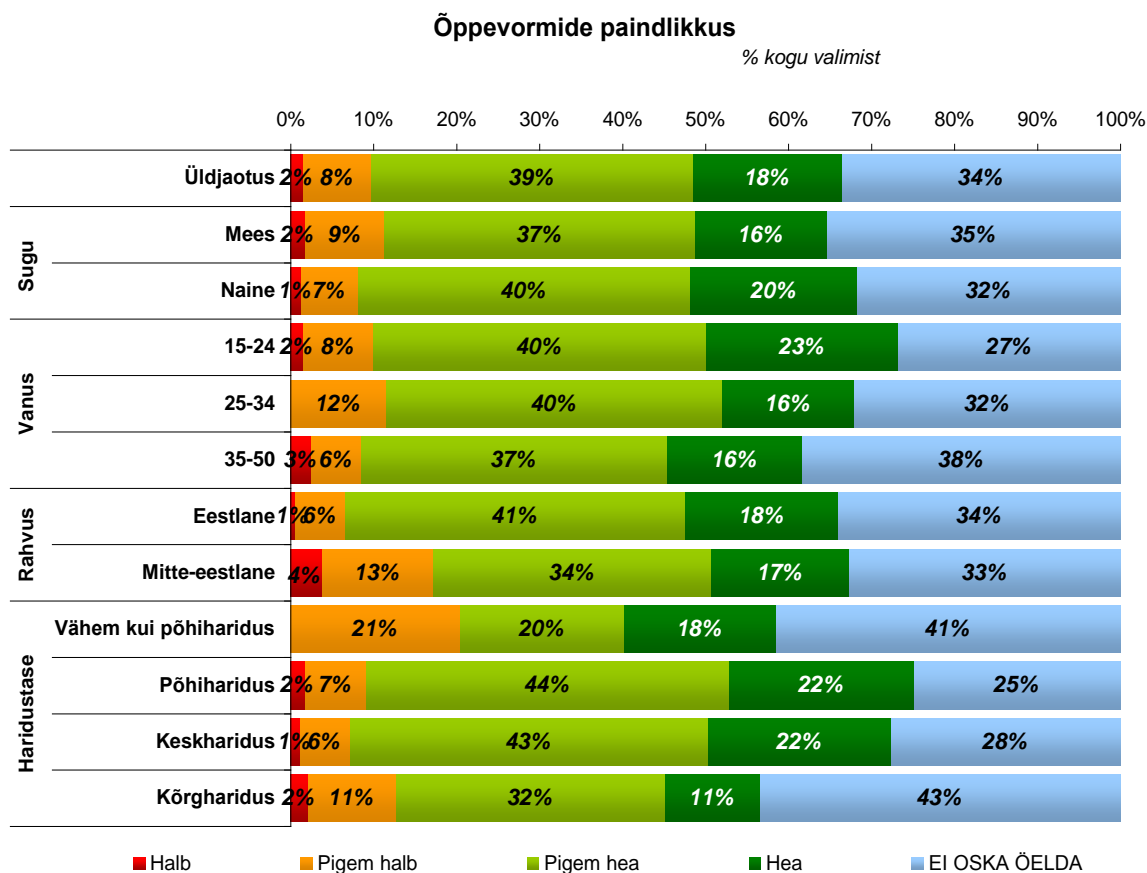
Joonis 12 Hinnangud kutseharidust puudutavatele asjaoludele Eestis – erialavalikud kutseõppeasutuses

Õppevormide paindlikkust hinnatakse samuti pigem heaks või heaks, kuid selgelt joonistub välja vastajate teadmatust selles küsimuses (veidi enam kui kolmandik ei oska hinnangut anda). Tegemist on aspektiga, millele hinnangu andmine eeldab keskmisest lähemat kursisolekut reaalsete õppevormidega. Nagu vastajate profiili osas nägime, pole suur osa neist reaalselt kutseõppega viimase 5 aasta jooksul kokku puutunud ei isiklikult ega pereliikmete kaudu.

Kutsehariduse õppevormide paindlikkust hindavad kõrgemalt nooremad vastajad.

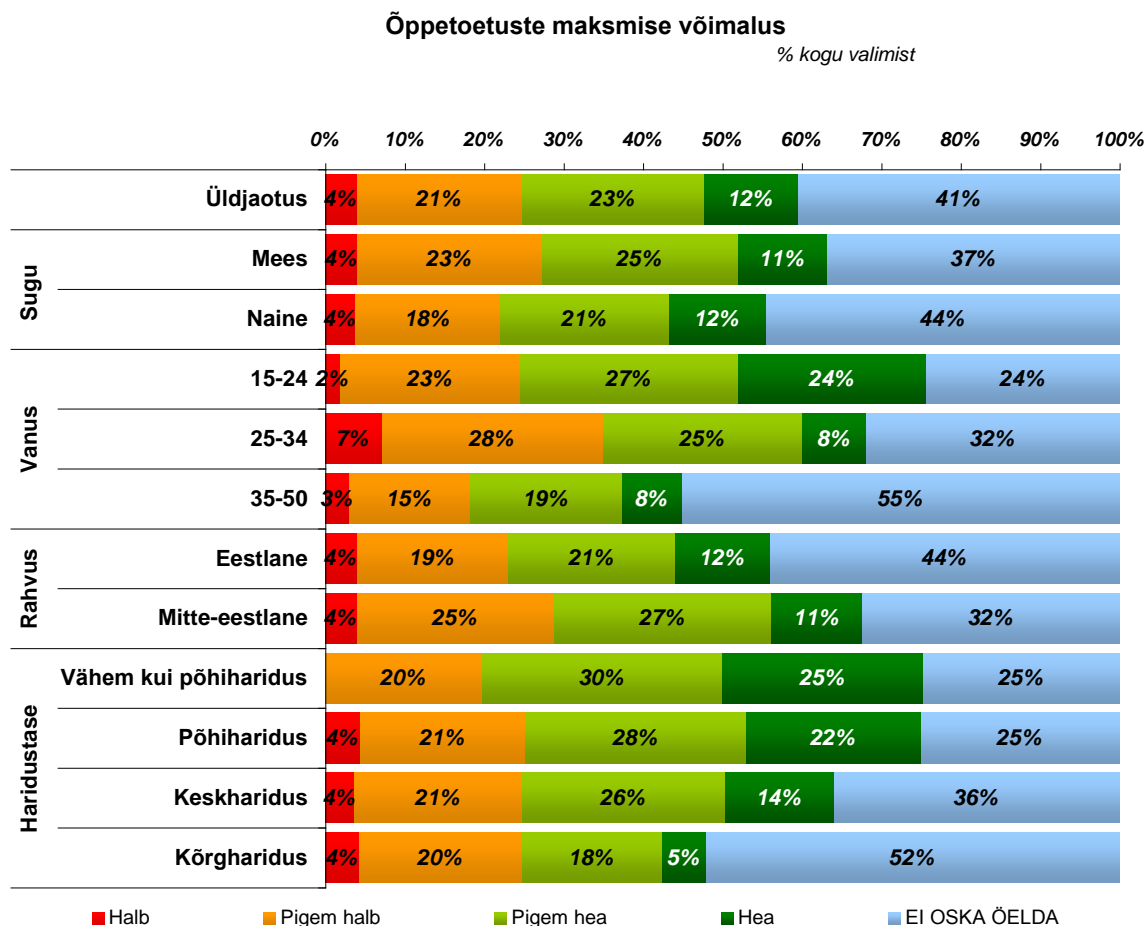
Joonis 13 Hinnangud kutseharidust puudutavatele asjaoludele Eestis – õppevormide paindlikkus

Viie aasta taguses uuringus (Elanikkonna teadlikkus..., 2008, Saar Poll) hindas elanikkonna seas õppevormide paindlikkust heaks 37% vastanutest, halvaks 9%.

Vastajate **hinnangud kutsehariduses õppetoetuste maksmisele** üldjaotuse järgi positiivsed (35%), kuid väga suur osa vastajatest ei oska sellele hinnangut anda (41%). Antud küsimuses on kriitilisemad meessoost (27%), 25-34- aastastest (35%) ja mitte-eestlastest (29%) vastajad (vt joonis 14).

Joonis 14 Hinnangud kutseharidust puudutavatele asjaoludele Eestis – Õppetoetuste maksmise võimalus

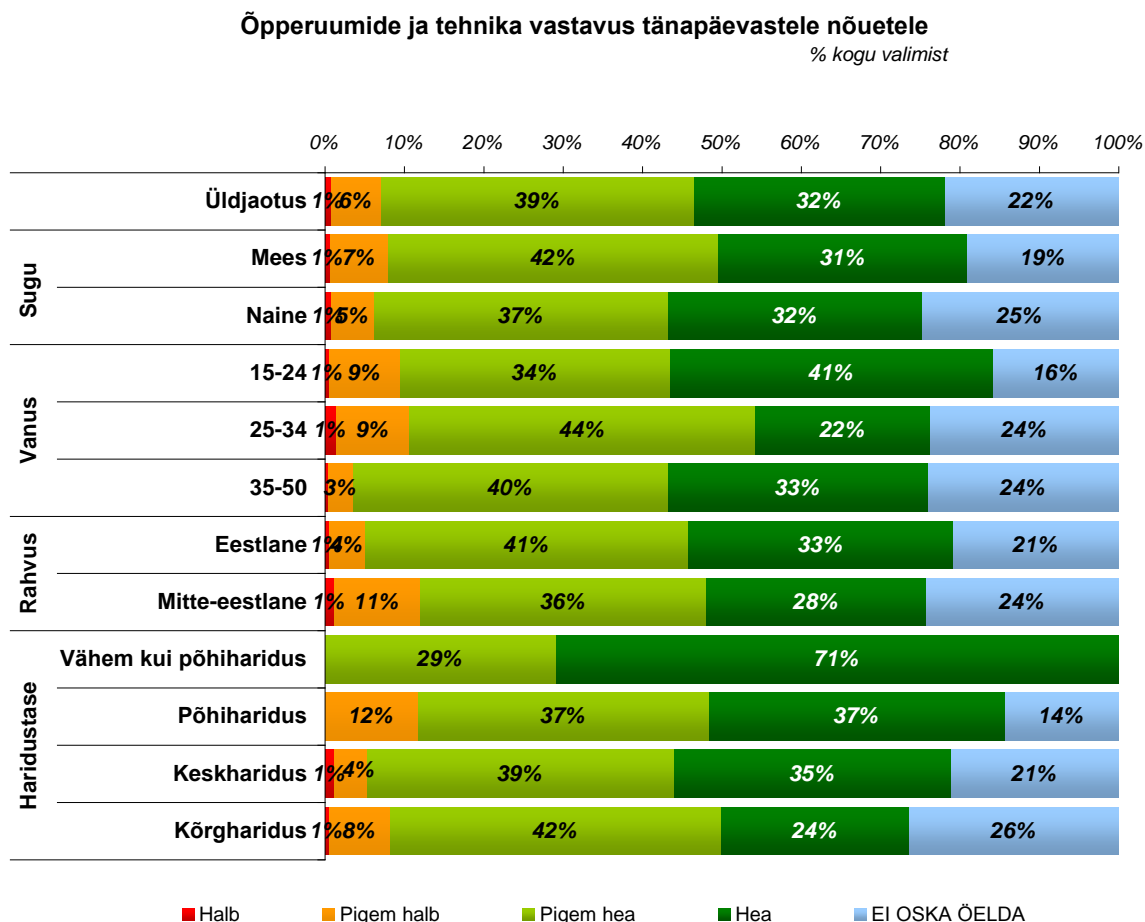

Mida kõrgem haridus, seda vähem osatakse hinnangut anda ning näiteks 52% kõrgharidusega vastajatest ei ole õppetoetuste maksmise võimalustega kursis. Samuti, üle poole (55%) 35-50 aastastest ei oska samuti oma seisukohta võtta. Antud juhul joonistub välja muster, mille järgi mida vanem vastaja, seda ebakindlam on ta enda hinnangu andmises. Ülalpool nägime, et 35-50- aastased vastajad on kutseharidusega pigem halvasti või üldsegi mitte kursis (46%). Samas peavad nad kursisolekut oluliseks, eelkõige selleks, et olla teadlik enesetäienduse võimalustest ning vähem (42%) laste koolitamisvõimalustega kursis olekuks.

Kutseõppeasutuste õpperuumide ja tehnika vastavust tänapäevastele nõuetele hinnatakse kõrgelt – 71% vastanutest andis siin positiivse hinnangu (vt joonis 15). Meessoost vastajad hindavad võrreldes naistega olukorda paremaks. Selle põhjus võib olla teadlikkuses, sest hinnangut ei oska anda enam naised (25%) kui mehed (19%). Naised peavad üldiselt ennast kutseharidusega meestest vähem kursis olevaks.

Teistest veidi positiivsemad on 25-34- aastased (66% annab positiivse hinnangu), mitte-eestlased (64%) ja põhiharidusega vastajad.

Joonis 15 Hinnangud kutseharidust puudutavatele asjaoludele Eestis – Õpperuumide ja tehnika vastavus tänapäevastele nõuetele

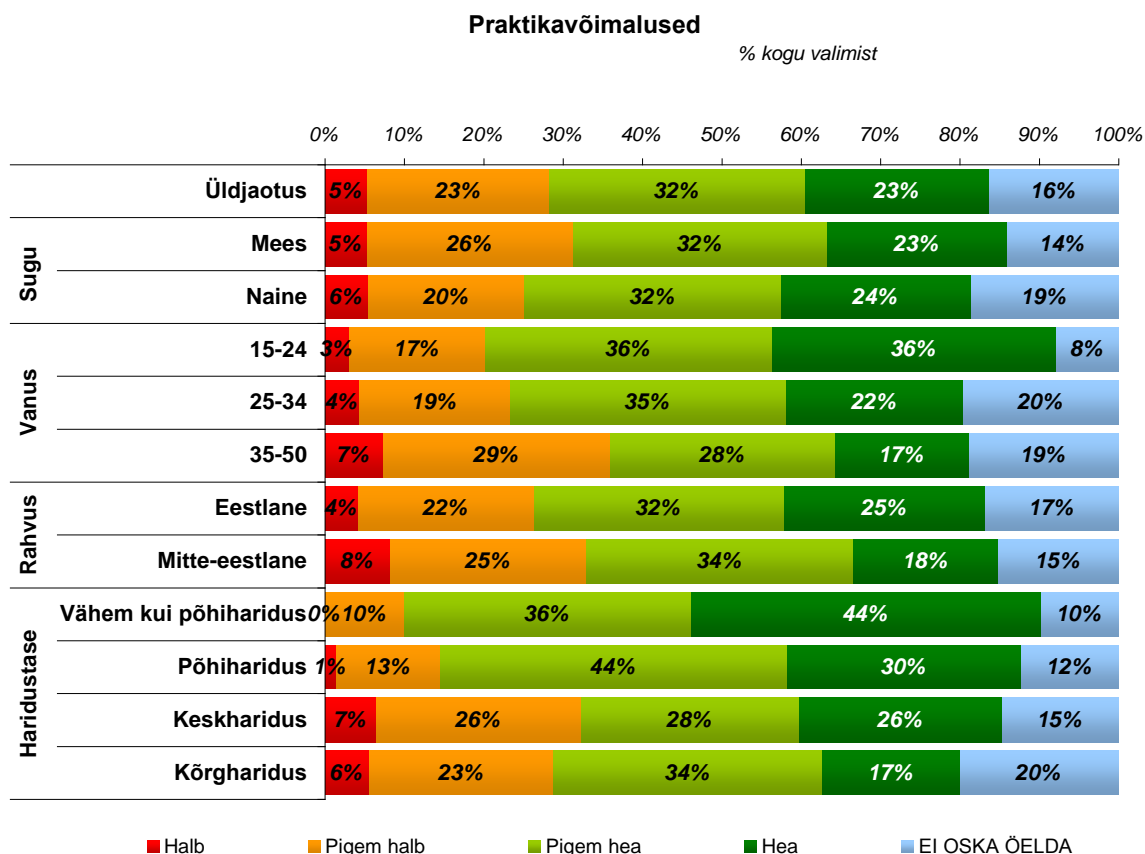
Praktikavõimalusi kutseharidussüsteemis hinnatakse positiivsemalt kui õppetoetuste maksmise võimalusi, kuid negatiivsemalt kui teisi seni mainitud asjaolusid. 28% vastanutest leiab, et praktikavõimalused on pigem halvad või halvad. Samas, 55% hindab siiski olukorda positiivselt. Kriitilisemad on taas meesoost vastajad – 31% hindab olukorda pigem halvaks või halvaks (vt joonis 16).

Kriitiline hinnang kasvab vastajate vanusega. 15-24- aastaste vastajate hulgas on 20% neid, kes hindavad olukorda halvaks. Kõige vanemas grupis ehk 35-50- aastaste vastajate hulgas on tulemus juba 36%. Antud vanusegrupp on võrreldes teistega enda sõnul vähem informeeritud sellest, mis kutseharidussüsteemis toimub. Siinkohal on teadmatus tekitanud pigem kriitilisema kui positiivsema hinnangu ning võib arvata, et oma elukogemusele toetudes, ollakse pigem nõudlikumad.

Kriitilisemalt meelestatud on veel mitte-eestlased (33% hindab halvaks) ning järjest kõrgema haridustasemega vastajad. Viimasel juhul on näha ka seda, et mida kõrgem haridustase, seda raskem on neil hinnangut anda.

Kõige negatiivsemalt hindavad praktikavõimalusi oskustöölised (36%) ja klienditeenindajad (38%).

Joonis 16 Hinnangud kutseharidust puudutavatele asjaoludele Eestis – Praktikavõimalused

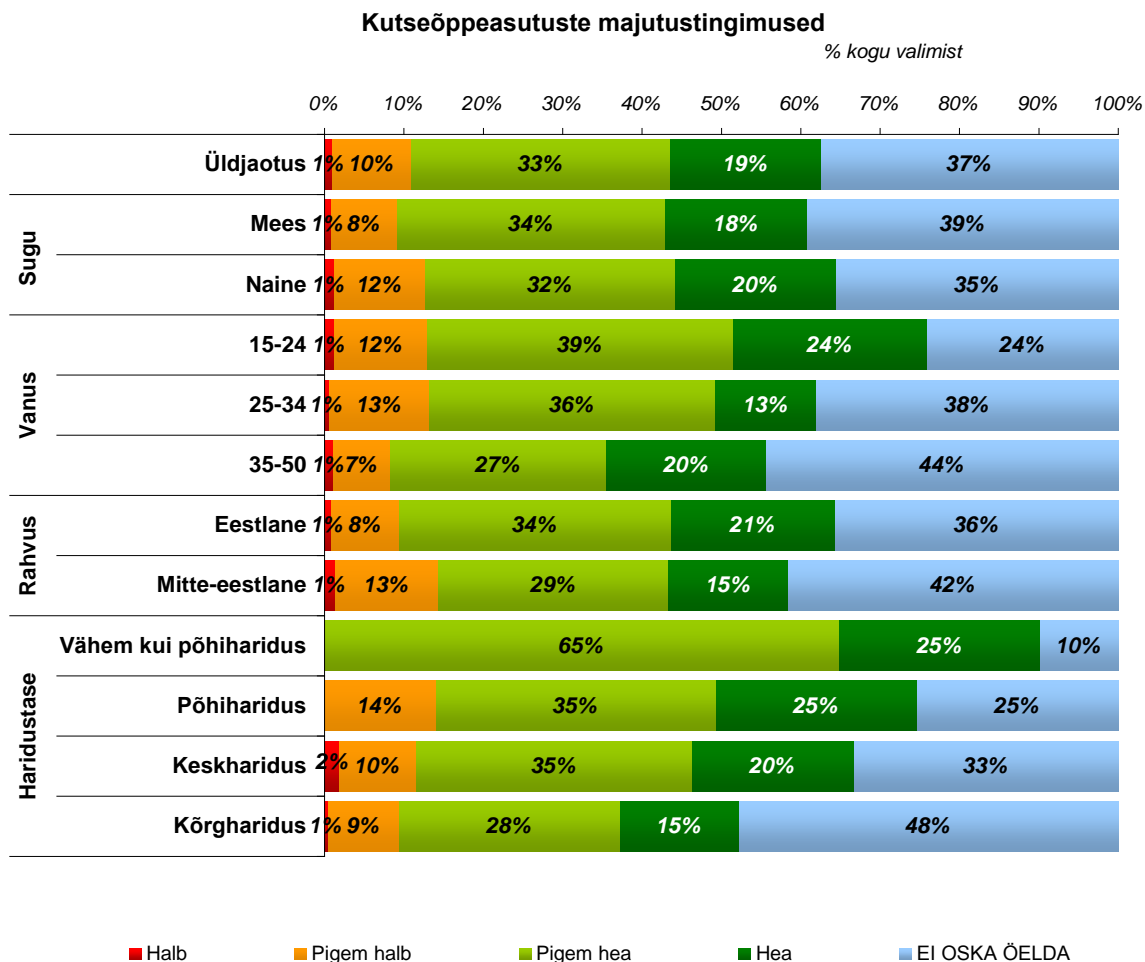

Majutustingimusi kutseõppeasutustes hinnatakse üldiselt positiivseks – 52% hinnangul on need head või pigem head (vt joonis 17). Taas on märgata elanikkonna teadmatust, kuna 37% vastajatest ei oska selle küsimuse osas hinnangut anda.

Vanusegrupe võrreldes selgub, et mida vanem on vastaja, seda keerulisem on tal antud küsimuses hinnangut anda. Kriitilisemad on 25-34- aastased vastajad, kelle hulgast 14% hindab majutustingimusi pigem halvaks ja halvaks.

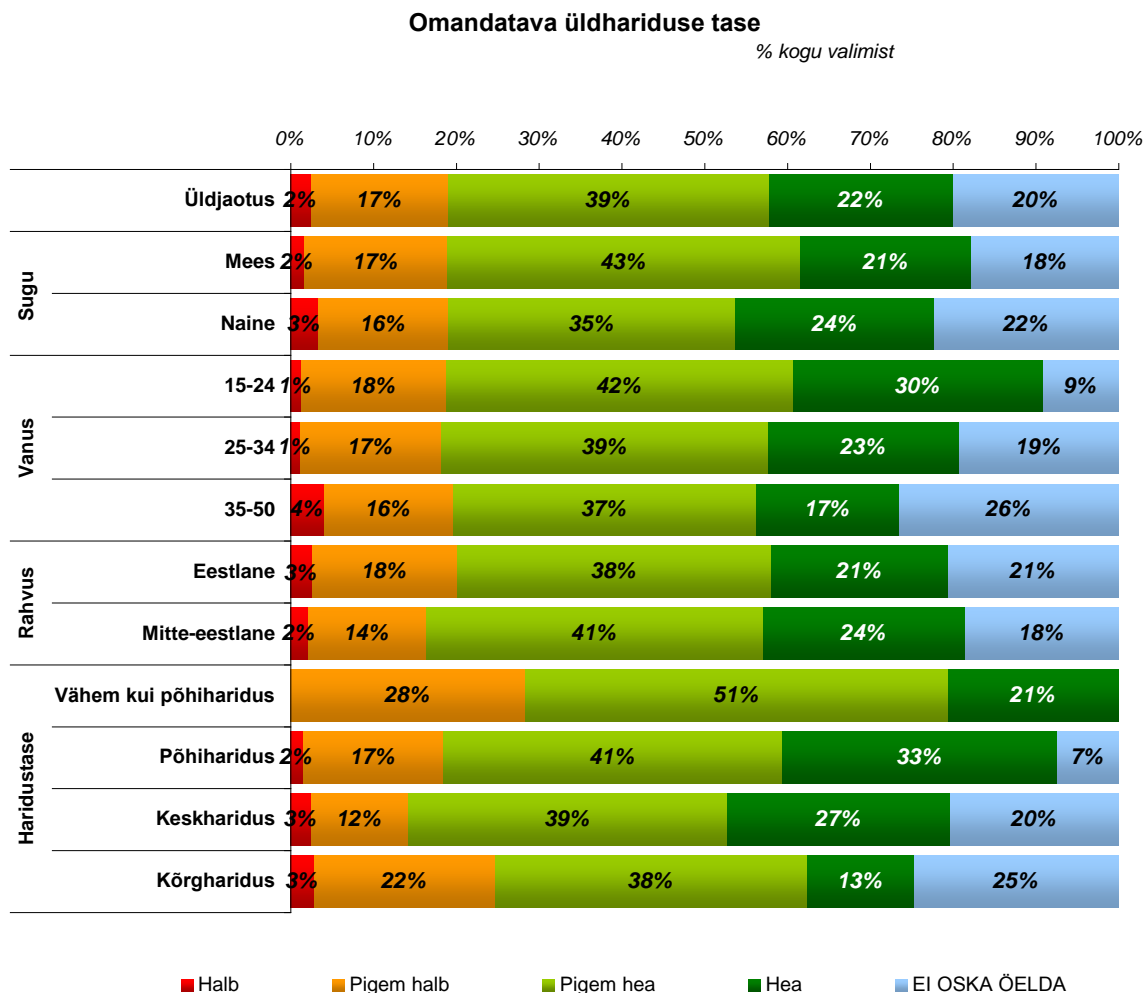
Taaskord on olukorra hindamisel kriitilisemad mitte-eestlased (14%). Samas on nende hulgas rohkem ka neid, kes hinnangut anda ei oska (42%).

Joonis 17 Hinnangud kutseharidust puudutavatele asjaoludele Eestis – Kutseõppeasutuste majutustingimused

2013. aasta uuringus hinnatakse omandatava üldhariduse taset üldiselt positiivselt – 61% vastajate meelest on tase pigem hea ja hea (vt joonis 18).

Joonis 18 Hinnangud kutseharidust puudutavatele asjaoludele Eestis – omandatava üldhariduse tase

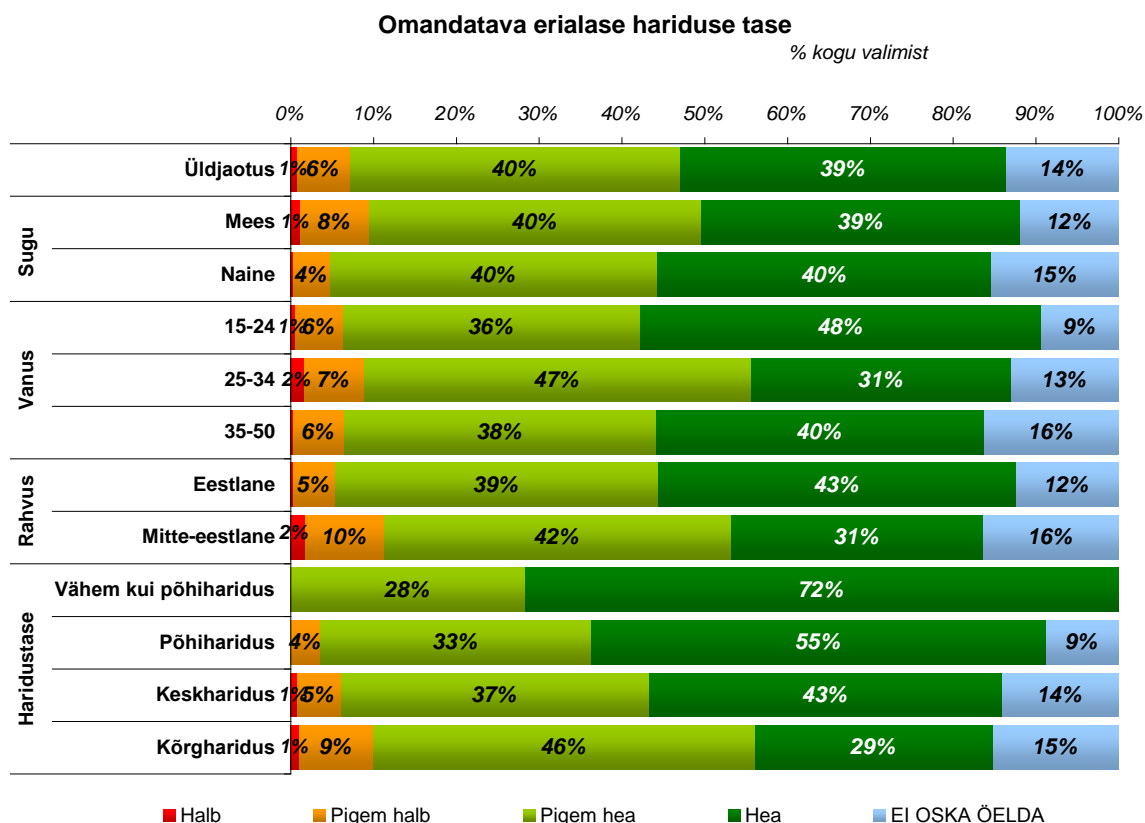
Kutseharidusõppe käigus omandatud erialase hariduse taset hinnatakse väga positiivselt. Pigem heaks ja heaks hindab seda 79% vastajatest. Neid, kes peavad taset halvaks, on vaid 7% ja ülejäänud 14% ei osanud hinnangut anda.

Mitte-eestlased (12%) on kriitilisemad kui eestlased (5%), kuid nende hulgas on enam vastajaid, kes enda hinnangut erialase hariduse tasemele anda ei osanud.

Kriitilisus erialase tasemele kasvab mida kõrgem on haridustase. Samuti suureneb hariduse kasvades nende vastajate hulk, kellel kindel hinnang puudub.

2008. aastal (Elanikkonna teadlikkus..., 2008, Saar Poll) hinnati hariduslike küsimuste puhul samuti kõige kõrgemalt omandatavat erialast haridust.

Joonis 19 Hinnangud kutseharidust puudutavatele asjaoludele Eestis – omandatava erialase hariduse tase

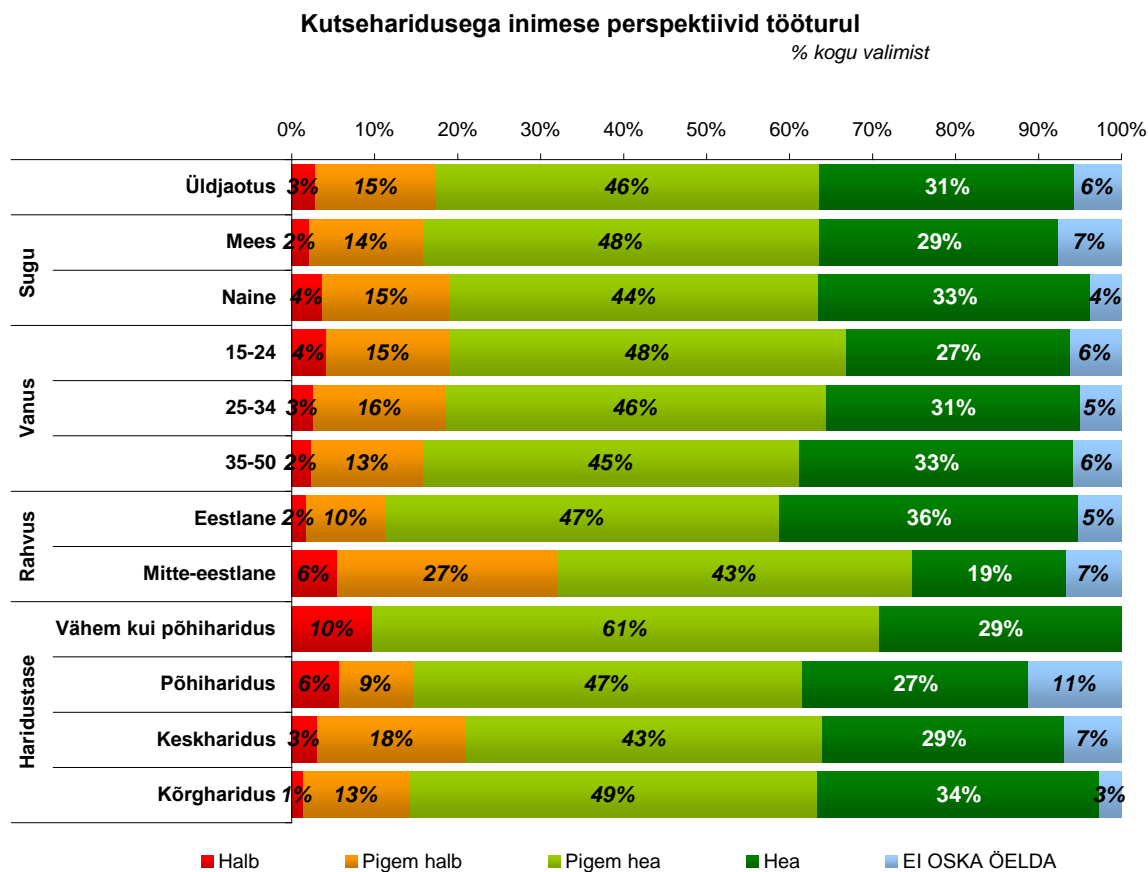

Kutseharidusega inimese perspektiive tööturul hinnatakse üldiselt heaks ning vastajate seas on vähe neid, kes hinnangut anda ei osanud (vt joonis 20).

Selgelt kriitilisemad on mitte-eestlased, kellest 33% hindab perspektiive halvaks, kuigi nende hulgas, võrreldes eestlastega, on rohkem vastajaid, kes hinnangut anda ei osanud. Siin võib olla oma mõju ka mitteeestlaste üldiselt kehvematel väljavaadetel tööturul, mis kandub halo efektina antud aspekti hinnangusse.

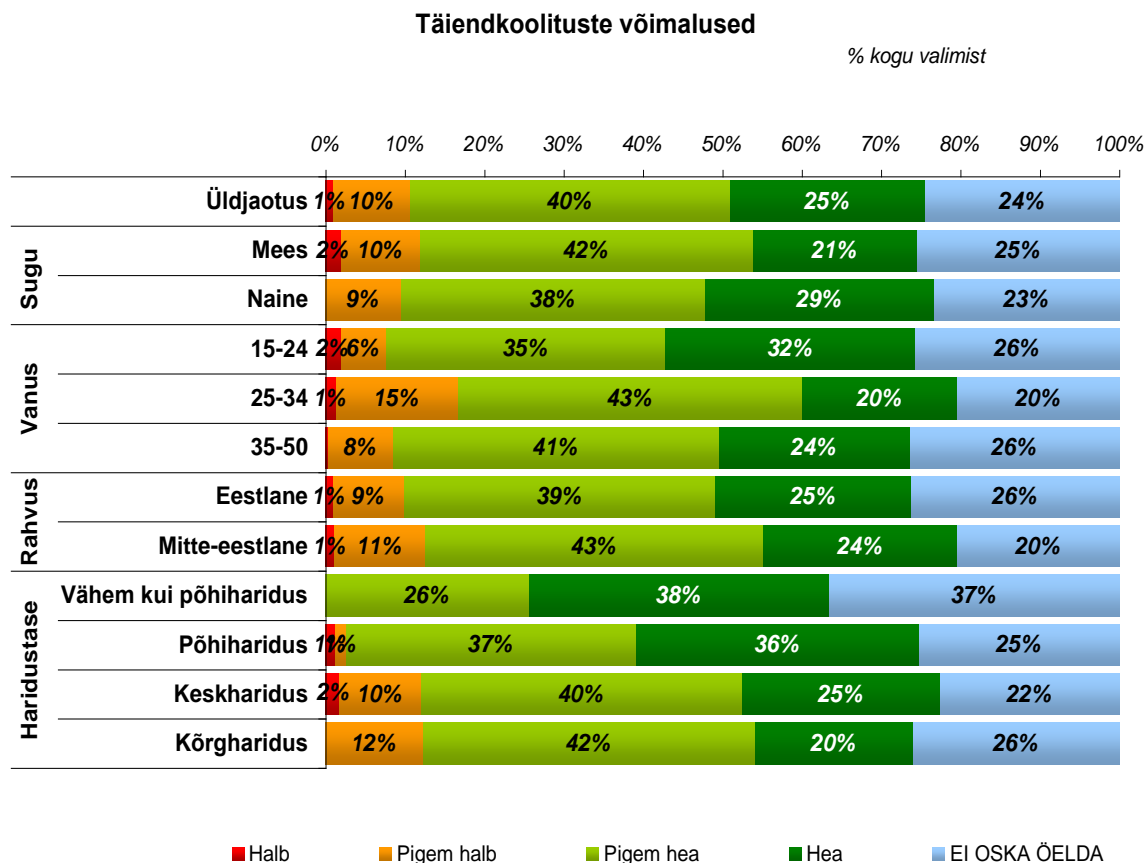
Veidi kriitilisemad on keskharidusega vastajad, kellest 21% leiab, et perspektiivid on halvad. Antud aspekti hinnangute puhul on eripära selles, et neid vastajaid, kes ei oska hinnangut anda, on rohkem haridustaseme langes.

Joonis 20 Hinnangud kutseharidust puudutavatele asjaoludele Eestis – kutseharidusega inimese perspektiivid tööturul

Vastajatel oli raske hinnata täiendkoolituste võimalusi, kuid antud hinnangud on peamiselt positiivsed ning tugevalt üle poole (65%) vastajatest leiab, et võimalused on pigem head ja väga head. (vt joonis 21). Kriitilisus täiendkoolitusvõimalustele suureneb mõnevõrra haridustasemega kasvades.

Joonis 21 Hinnangud kutseharidust puudutavatele asjaoludele Eestis – täiendkoolituste võimalused

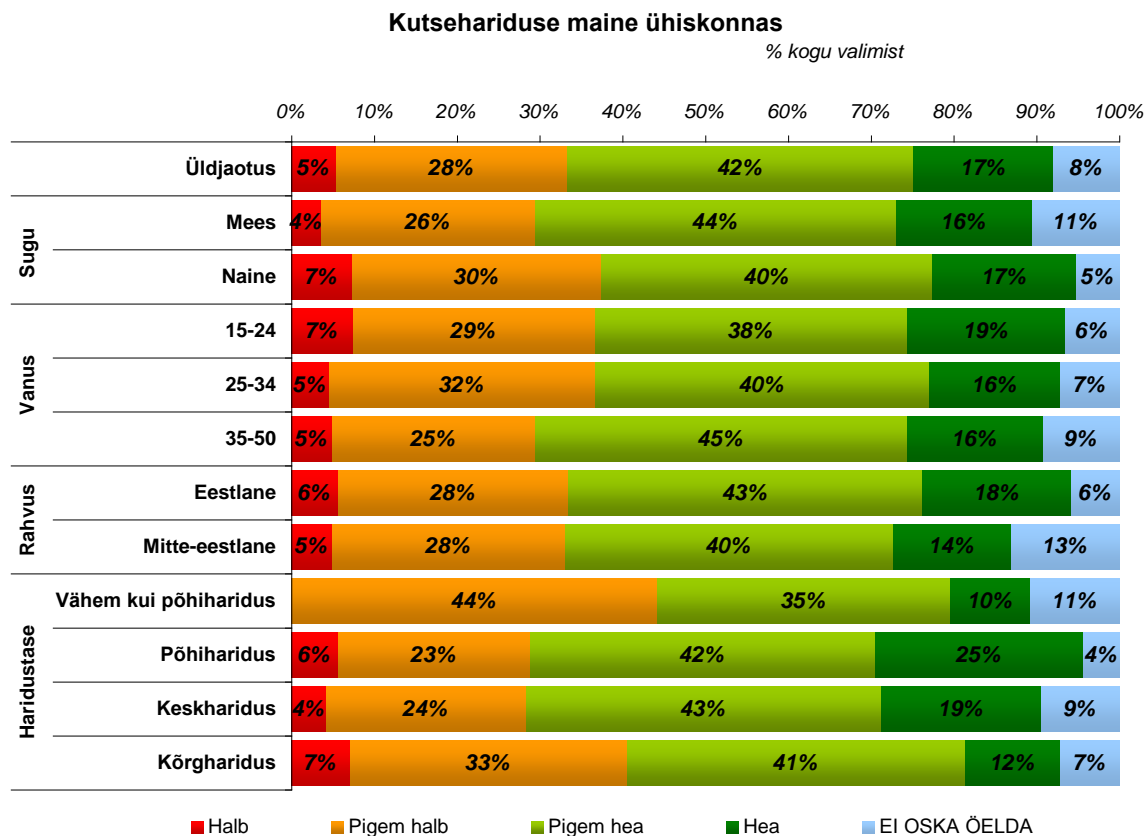
Kutsehariduse maine

Elanikkonna küsitluse tulemusena selgus, et kutsehariduse mainet hinnatakse **positiivselt**. 17% vastanutest hindas kutsehariduse mainet heaks ja 42% pigem heaks. 33% vastajatest andis kutsehariduse mainele negatiivse hinnangu, 28% vastajatest hindas seda pigem halvaks ja 5% halvaks (vt joonis 22). Teistest enam on maine osas kriitilised naissoost vastajad, kelle hulgast 37% arvates on kutsehariduse maine halb. Meessoost vastajate hulgas on naistega võrreldes rohkem neid, kes ei oska kindlat hinnangut anda (11% vs 5%). Naiste kriitilise hinnangu põhjuseks võib olla võrreldes meestega nende vähesem informeeritus kutsehariduses toimuvast.

Keskmisest kriitilisemad on ka kõrghariduse omajad.

Eestlased (61%) hindavad kutsehariduse mainet veidi kõrgemalt kui mitte-eestlastest (54%) vastajad.

Joonis 22 Hinnangud kutseharidust puudutavatele asjaoludele Eestis – kutsehariduse maine ühiskonnas

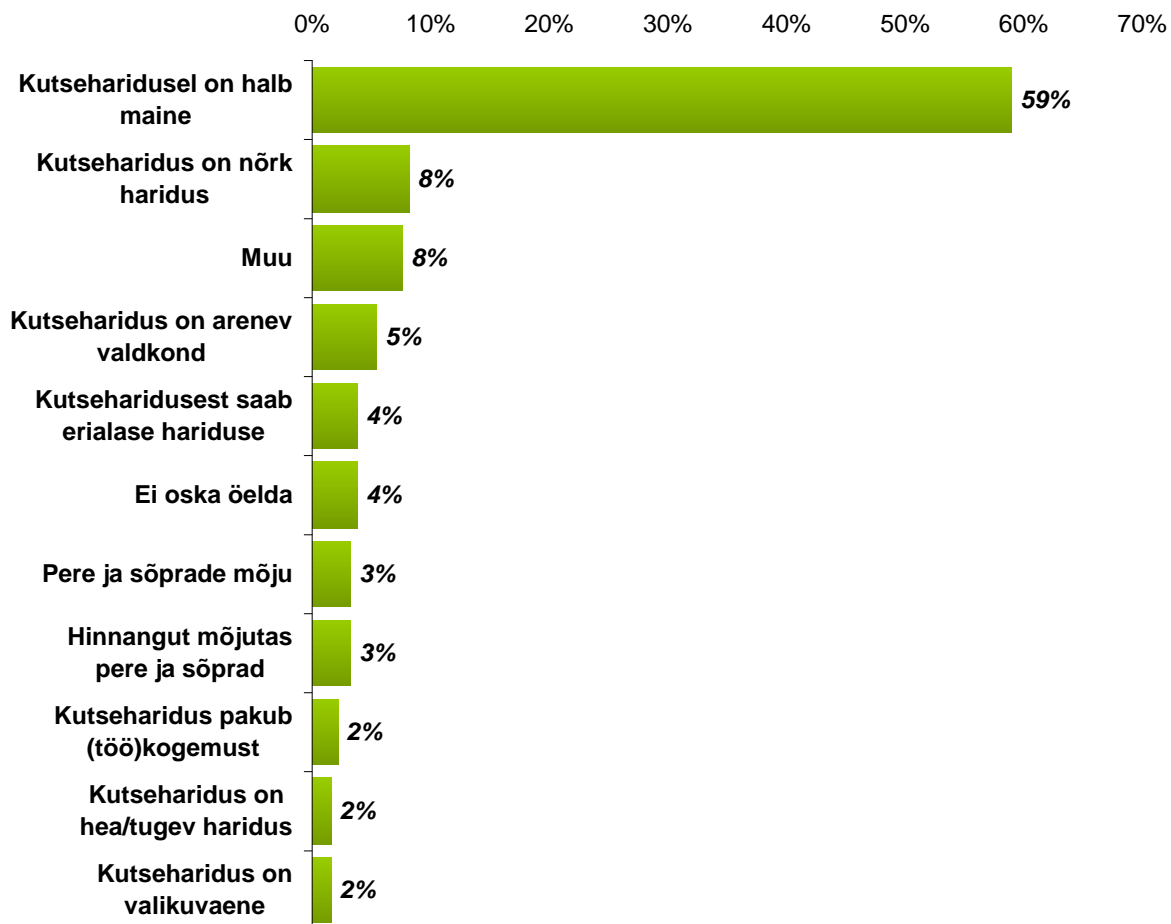
Palusime vastajatel põhjendada, miks nad eelpool kutsehariduse mainele sellise hinnangu andsid. 59% negatiivse hinnangu andnuist ei osanud seda hinnangut spetsiifiliste argumentidega põhjendada ning konstateerisid üldiselt, et kutseharidusel on halb maine. 8% vastajate jaoks on kutsehariduses eelkõige kehv haridus ning 2% põhjendas antud hinnangut sellega, et nende meelest on kutseharidus siiski valikutevaene.

3% vastajatest tunnistas, et nende antud hinnangut mõjutasid pere ja sõprade arvamused kutseharidusest ning mainest. 2% vastajatest andsid madala hinnangu mainele, kuid tõdesid, et kutseharidusest saab tegelikult hea ja tugeva hariduse ning 2% meelest lisaks veel töö- ja muid kogemusi, mida elus tarvis läheb.

Joonis 22(1)

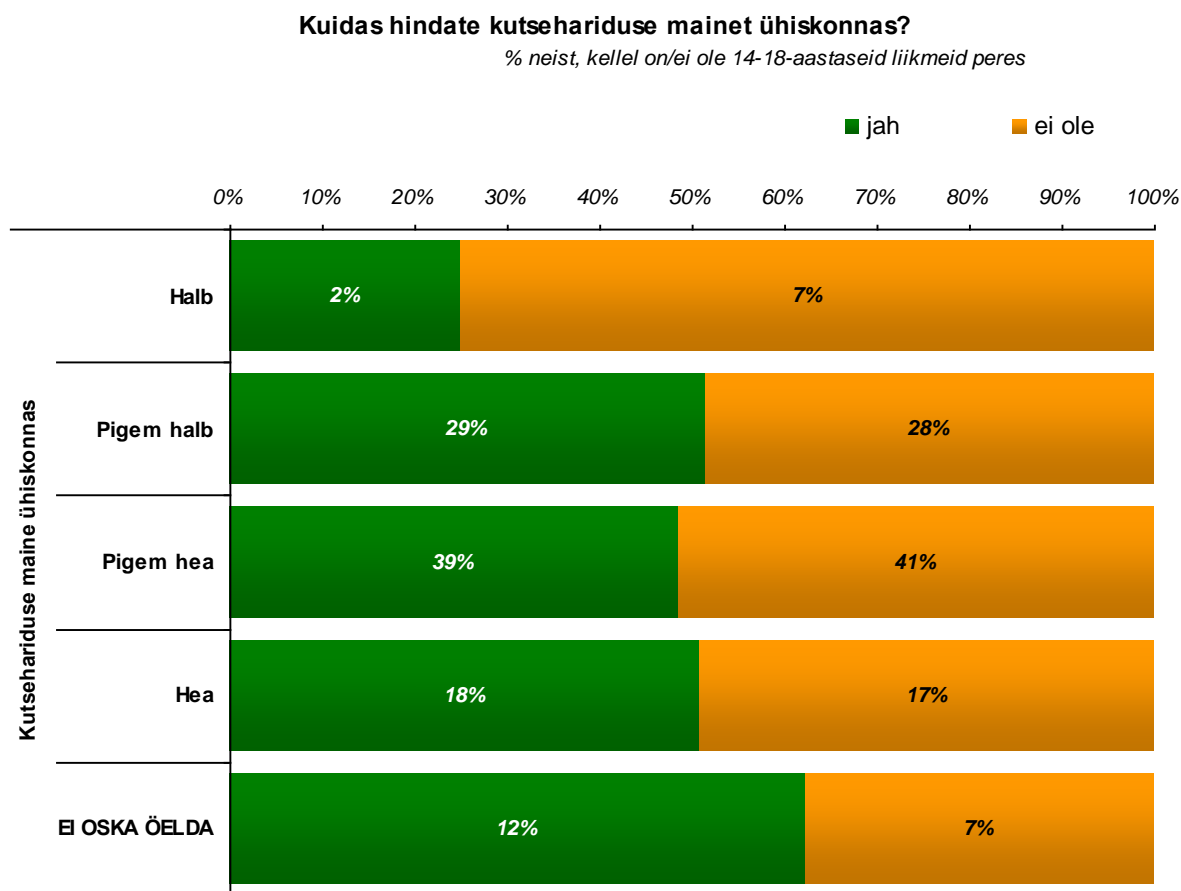
Põhjenda enda hinnangut kutsehariduse mainele.

% neist, kes hindasid kutseharidust pigem halvaks ja halvaks

Kutsehariduse mainet hindavad halvaks veidi enam vastajad, kellel ei ole peres 14-18-aastaseid liikmeid (35% vs 31%). Muudes vastusvariantides olulist erinevust ei ole. Seega, sarnaselt informeeritusega kutsehariduses toimuvast, ei erine vastajate hinnangud märkimisväärselt olenevalt selleks, kas nende peres on 14-18 aastat vanuseid liikmeid või mitte.

Joonis 23

Kutsehariduse omandanu võimalused

Kutsehariduse omandanud inimeste tulevikuväljavaadete hindamiseks palusime elanikkonnal hinnata 8 erinevat aspekti, mis puudutasid töötamist ja edasiõppimist (vt joonis 24).

Kõige kõrgemaid hinnanguid andsid vastajad väidetele, mis puudutasid Eestis edasiõppimise, kindla sissetuleku ja püsiva töökoha saamise võimalusi.

90% vastajatest leidis, et kutseharidus pakub **võimalust Eestis edasi õppida**. 82% elanikkonnast leidis, et kutseharidus pakub selle omandanud inimesele tulevikus **kindlat sissetulekut**. Rohkem kui kolmveerand (76%) elanikkonnast arvas, et kutseharidus pakub **püsivat töökoha**.

Kutseharidusega inimeste võimalust saada tulevikus kõrget sissetulekut hinnati kõige kriitilisemalt – vaid 30% vastajatest arvas, et see nii on. Antud küsimuses ei osanud 10% vastajatest enda hinnangut anda.

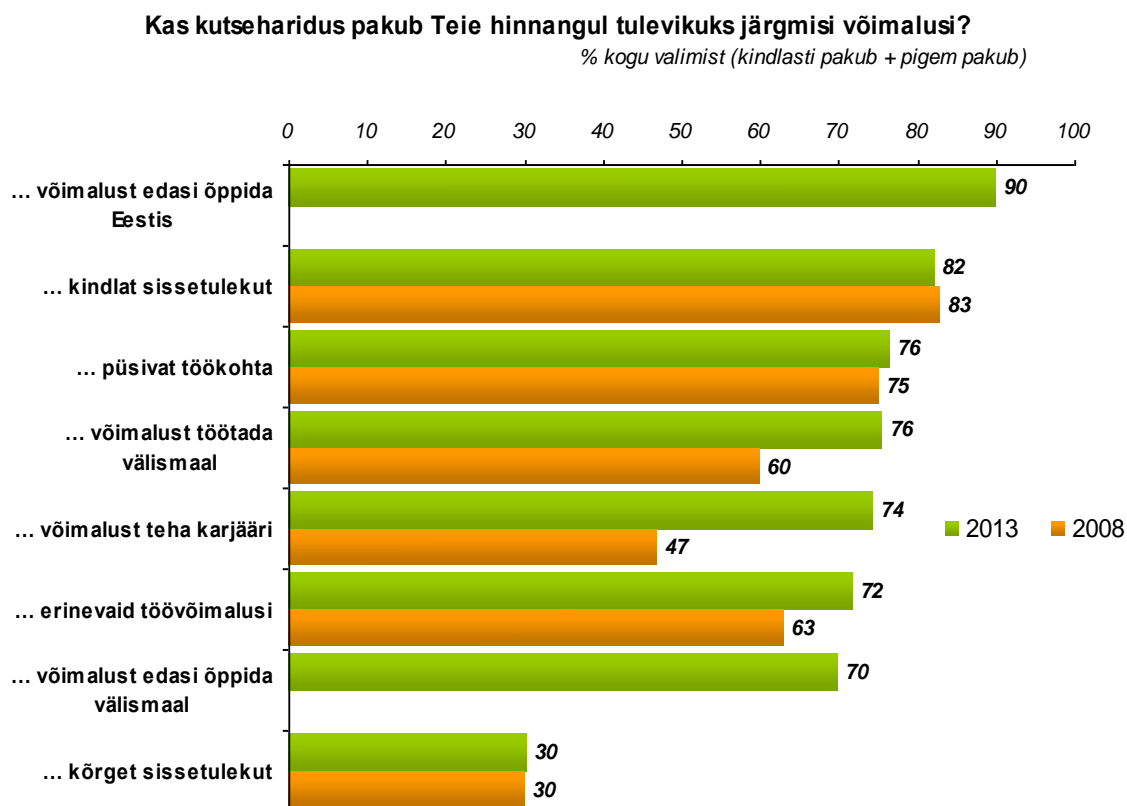
Samuti küsiti, kas vastajate meelest annab kutseharidus **erinevaid töövõimalusi**. Üldine hinnang näitab, et pea kolmveerand (72%) vastajatest usub, et läbi kutsehariduse saab endale tagada erinevad töövõimalused. 74% vastajate hinnangul pakub kutseharidus ka võimaluse **teha karjääri**.

Edasi paluti hinnata, millised on Eestis kutseharidust omandavatel ja juba omandanud inimestel **võimalused töötada välismaal**. 76% arvab, et kutseharidus pakub seda võimalust.

Võimalusi õppida edasi välismaal hinnatakse veidi madalamalt kui võimalusi edasi õppida Eestis, kuid samuti mitte halvasti. 70% vastajatest leiab, et kutseharidus pakub nimetatud võimalust.

Võrreldes 2008. aasta uuringuga (Elanikkonna teadlikkus..., 2008, Saar Poll) märgatavalt tõusnud hinnangud kutseharidusega inimese võimalustega, mis on seotud välismaal töötamisega (76% vs 60%), karjääri tegemisega (74% vs 47%). Hinnangud sellele, kas kutseharidus pakub kõrget sissetulekut, on kahe uuringutulemuste võrdluses jäänud samaks (30%).

Joonis 24

KOOLIÕPILASTE KÜSITLUSE ANALÜÜS

UURINGU METOODIKA JA VALIM

Lisaks elanikkonna küsitlemisele viidi käesoleva uuringu raames läbi küsitlus ka kooliõpilaste seas, et uurida, milline on kutsehariduse maine nende seas, kes on parajasti tegemas olulisi valikuid edasiõppimisvõimaluste vahel. Koolilõpetajate küsitlemiseks kasutati veebiküsitluse meetodit, mille käigus küsitleti 433 2013. aasta kevadel põhikooli ja gümnaasiumi lõpetanud noort vanuses 15–21 eluaastat.

Veebiküsitlus (CAWI) toimus keskkonnas LeShpinx, kuhu üles laetud ankeedile oli õpilastel vaba juurdepääs. Algselt plaanitud küsitluslingi saatmine valimisse sattunud koolide lõpuklasside õpilastele ei toimunud, kuna õpilaste meiliaadresside kogumine osutus väga keeruliseks. Eelkõige oli probleemiks õppeasutuste soovimatus õpilaste meiliaadresse levitada ning samuti ilmnis, et tänased õpilased ei kasuta e-maile, kuna nende kaudu suhtlemine on noorte meelest aeglane ja tülikas. Kooliga suheldakse läbi e-kooli või mõnel juhul ka Facebooki vahendusel.

Koolipoolsetelt kontaktisikutelt (direktorid, õppealajuhatajad, kommunikatsiooni ja avalike suhete juhid) tuli tagasisidet ka seoses sellega, et uuringu toimumiseks valitud ajaperiood (juuni-august) ei olnud neile sobiv. Põhjenduseks õpilaste eksamitega hõivatus, ettevalmistused lõpuaktusteks ja seejärel suvevaheaeg.

Kuna e-maili teel õpilastega kontakti loomine ebaõnnestus, valiti noortega kontakteerumiskanaliks Facebook. Eelnevalt õnnestus koguda valimisse sattunud koolidest kokku lõpuklasside õpilaste nimekirjad ning nende alusel otsiti õpilased nimede (ja muude tunnuste) järgi Facebook-st üles. Seejärel võeti õpilastega privaatsõnumite kaudu ühendust ja selgitati uuringu eesmärki. Samuti paluti neil jagada veebiküsitluse linke enda klassikaaslastega, sest paljud (eriti põhikooli-) õpilased on rakendanud piirangut, mille tõttu ei olnud võimalik neile saata privaatsõnumit üleskutsega uuringus osalemiseks.

Sihtrühma kuuluvate õpilaste leidmiseks kasutati ka valimisse sattunud koolide Facebook'i lehekülgi, kuhu pandi üles üleskutse just 2013. aastal põhikooli ja gümnaasiumi lõpetanud õpilastele. Küsitlusele vastajate vahel loositi välja ka auhinnad.

Küsimustik oli üles seatud nii eesti kui vene keeles. Vaatamata sellele, et veebiküsitlus oli avatud kõigile sihtrühma kuuluvatele inimestele, püüti jälgida jooksvalt samal ajal Eesti piirkondlikke ning rahvuse osakaalusid neis piirkondades.

Keerulisem oli kontakti saada vene emakeelega õpilastega, kelle osas ei õnnestunud täita soovitud eesmärki ehk kaasata 50 vene emakeelega gümnaasiumilõpetajat. Põhikooli

lõpetavad õpilased olid üldiselt agaramad vastama ning nende kättesaamine oli mõnevõrra lihtsam kui abiturientide vastuste kogumine.

Valimisse sattus põhikoolilõpetajaid kõigest 15 Eesti maakonnast ja abituriente 14 maakonnast. Uuringu valimist jäid välja Valgamaal gümnaasiumi lõpetavad õpilased, sest nende vastuseid ei õnnestunud ühelgi proovitud viisil saada. Kokku kogunes põhikoolilõpetajatelt 233 ja abiturientidelt 200 täielikult täidetud veebiküsitluse ankeeti.

Valim ei vasta täielikult üldistele õpilaste proportsioonidele nii sooliselt kui ka piirkondlikult, kuid üldjootes püüti jälgida varem tellijaga kokku lepitud õpilaste piirkondlikku jaotumist. Küsitluse tulemuste analüüsis tuleb arvestada, et vastajate hulgas oli tütarlapsi rohkem kui poisse ning see võis mingil määral mõjutada küsitluse tulemusi. Täiendavas analüüsis selgus siiski, et enamiku küsimuste puhul vastaja sugu vastuseid oluliselt ei mõjutanud.

Tabel 3 Vastajate sotsiaaldemograafiline portree

		Keskkool		Põhikool	
		N	%	N	%
Sugu	mees	44	22%	78	33%
	naine	156	78%	155	67%
Emakeel	Eesti	180	90%	176	76%
	Vene	18	9%	56	24%
	Muu	2	1%	1	,0%
Elukoht	Tallinn	51	26%	78	33%
	Muu linn	94	47%	68	29%
	Linnatüübi asula (alev, alevik)	32	16%	48	21%
	Maa	23	11%	39	17%
Maakond	Harjumaa	56	28%	83	36%
	Hiiu	3	1%	7	3%
	maakond				
	Ida-Viru	20	10%	22	10%
	maakond				
	Jõgevamaa	16	8%	13	6%
	Järvamaa	8	4%	14	6%
	Läänemaa	5	2%	5	2%
	Lääne-Viru	2	1%	8	3%
	maakond				
	Põlvamaa	4	2%	7	3%
	Pärnumaa	11	6%	10	4%
	Raplamaa	6	3%	14	6%
	Saaremaa	24	12%	12	5%
	Tartumaa	20	10%	23	10%
	Valgamaa	1	0%	0	0%
	Viljandimaa	11	6%	7	3%
	Võrumaa	13	7%	8	3%

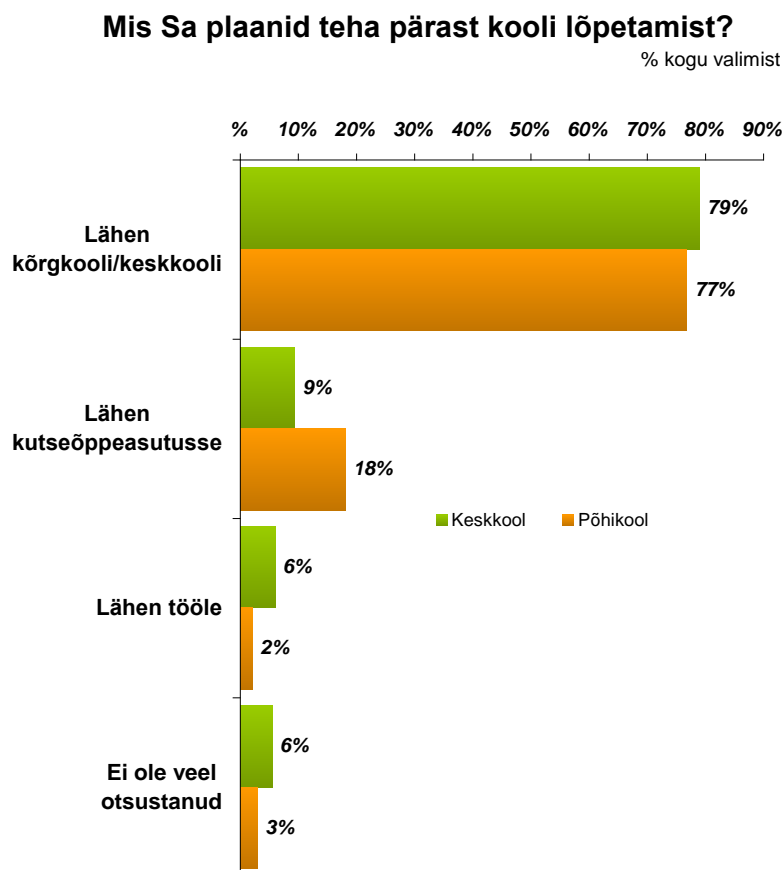
Tulemused

Plaanid pärast lõpetamist

Uuringus osalesid 2013. aastal põhikooli ja gümnaasiumi lõpetanud noored inimesed, kelle seas on kutsehariduse maine uurimine oluline seetõttu, et neil oli pärast lõpetamist oluline otsus langetada – mida teha pärast 9. või 12. klassi lõpetamist?

Selgus, et küsitluses osalejate hulgas plaanib 79% abiturientidest pärast lõpetamist minna kõrgkooli ning 9% plaanib õpinguid jätkata kutseõppeasutuses. Põhikoolilõpetajatest jätkab 77% tõenäoliselt keskkoolis/gümnaasiumis ja 18% plaanib minna kutseõppeasutusse. Vastavalt 6% ning 2% läheb pärast lõpetamist tööle ning 6% abiturientidest ja 3% põhikooli lõpetajatest ei olnud veel oma otsust teinud (vt joonis 25)

Joonis 25

Põhikooli lõpetanud tüdrukute seas on gümnaasiumisse minek märgatavalt populaarsem valik kui poistel (81% vs 69%). Poisid eelistavad pärast põhikooli lõpetamist tüdrukutest enam

minna kutseõppeasutusse (23% vs 15%). Eestlastest lõpetajate hulgas on mitte-eestlastest rohkem neid, kes soovivad oma kooliteed jätkata gümnaasiumis.

Maal elavate noorte seas on kutseõppeasutusse minejaid rohkem kui linnades. Samuti on esimeste hulgas rohkem noori, kes plaanivad pärast lõpetamist minna hoopis tööle. Linnas elavad noored eelistavad enda kooliteed jätkata pigem gümnaasiumis. Kutseõppeasutusse astumist kavandavad sagedamini põhikoolilõpetajad, kes on pärit madalama sissetulekuga perekondadest. Samas on väga hea toimetulekuga peredest pärit noorte seas enam neid, kes ei ole küsitluse toimumishetkel otsustanud, mida nad pärast lõpetamist teevad.

2008. aasta tulemuste (Elanikkonna teadlikkus..., 2008, Saar Poll) järgi umbes iga teine abiturient (55%) soovis õpinguid jätkata ülikoolis. Ligi veerand abiturientidest ei olnud veel otsustanud, kuhu pärast lõpetamist edasi õppima minna. Rakenduskõrgkooli ja kutseõppeasutusse kavatses õppima minna vaid 7% ja 6% gümnaasiumilõpetajatest. Põhikoolilõpetajatest enamik soovis õpinguid jätkata keskkoolis/gümnaasiumis (65%). 13% uskus, et jätkab õpinguid kutseõppeasutuses ja ligi kümnendik polnud veel oma tulevikuplaanides kindel. Tööle plaanis kohe peale kooli lõppu minna vaid 1% põhikoolilõpetajaid

Et analüüsida põhjalikumalt edasiõppimisvalikuid mõjutavaid tegureid, palusime õpilastel võrrelda ja hinnata, mis tasemel on nende **õppeedukus võrreldes teiste klassikaaslastega**. Mõlemas sihtrühmas sattus valimisse enim selliseid õpilasi, kes hindasid enda õppeedukust heaks – abiturientidest 50% ja põhikooliõpilastest 41%. Neid, kes hindasid enda õppeedukust keskmiseks või alla keskmise, oli vastajate seas gümnaasiumiastmes kokku 25% ja põhikoolis 33%.

Väga hea õppeedukusega õpilaste hulgas on gümnaasiumisse õppima asujaid ootuspäraselt kõige enam ehk 93%. Kutseõppeasutusse plaanis väga hea õppeedukusega õpilastest minna 4%. Keskmise õppeedukusega õpilaste seas oli kutseõppeasutuse kasuks otsustajaid 34%. Gümnaasiumisse plaanis keskmise õppeedukusega õpilastest minna aga pea poole rohkem - 61%. Alla keskmise õppeedukusega põhikoolilõpetajate hulgas oli enim neid, kes plaanivad minna kutseõppeasutusse (29%) ja tööle (29%). Nende hulgas on võrreldes teistega enam, kes ei ole veel otsustanud, mida pärast lõpetamist selles küsimuses teevad.

Tabel 4 Õppeedukus ja (õppimis)plaanid tulevikus - *põhikoolilõpetajad*

Põhikool		Kuidas hindad oma õppeedukust võrreldes teiste klassikaaslastega?			
		Väga hea	Hea	Keskmine	Alla keskmise
Mida Sa plaanid teha peale kooli lõpetamist?	Lähen keskkooli	93%	82%	61%	29%
	Lähen kutseõppeasutusse	4%	15%	34%	29%
	Lähen tööle	0%	2%	1%	29%
	Ei ole veel otsustanud	3%	1%	4%	13%

Vaadates abituriente ja nende õppeedukust ning selle seost plaanidega tulevikus, on muster sarnane. Väga hea õppeedukusega noortest enim plaanib minna kõrgkooli (94%). Kõrgkooli minejate hulk on kõigis rühmades läbivalt kõige populaarsem valik. Vähim on kõrgkooli valijaid alla keskmise õppeedukusega noorte seas (66%) (vt tabel 5).

Samas pole alla keskmise õppeedukusega abiturientide seas ühtegi vastajat, kes oma otsust veel ära teinud ei olnud. 17% alla keskmise õppeedukusega gümnaasiumi lõpetajatest plaanib minna kutseõppeasutusse ja sama palju on valinud töölemineku. Tegu oli küsimusega, kus sai valida ainult ühe vastuse, kuid võib arvata, et vastajate hulgas on ka noori, kes lähevad tööle, aga jätkavad samas ka õppimist kõrg- või kutseõppeasutuses.

Maapiirkondades elavate põhikoolilõpetajate hulgas oli linnas elavate lõpetajatega võrreldes enam neid, kes õpivad edasi kutseõppeasutuses. Abiturientide puhul antud muster ei kehti. Maal elavad abiturientid eelistavad kutseõppeasutuses õppimise asemel minna edasi kõrgkooli või nad ei ole veel otsustanud, mida edasi teha.

Perekonna toimetulekut vaadates selgub, et mida kehvemini saab perekond hakkama, seda enam kalduvad noored pärast lõpetamist eelistama tööleminekut.

Tabel 5 Õppeedukus ja (õppimis)plaanid tulevikus –
keskkoolilõpetajad

Keskkool		Kuidas hindad oma õppeedukust võrreldes teiste klassikaaslastega?			
		Väga hea	Hea	Keskmine	Alla keskmise
Mida Sa plaanid teha peale kooli lõpetamist?	Lähen kõrgkooli	94%	77%	68%	66%
	Lähen kutseõppeasutusse	2%	11%	14%	17%
	Lähen tööle	2%	7%	7%	17%
	Ei ole veel otsustanud	2%	5%	11%	%

Kõrgeim haridustase, mida nii põhikooli lõpetajad kui abiturientid soovivad omandada, on ülekaalukalt akadeemiline kõrgharidus ülikoolis. 63% abiturientidest ja 48% põhikooli lõpetavatest õpilastest leiab, et nemad liiguvad just akadeemilise kõrghariduse suunas. Põhikoolilõpetajatest 20% ja abiturientidest 19% ei osanud öelda, missugune haridustase nende puhul kõrgeimaks jääb.

Põhikoolilõpetajate hulgas oli 15% ja 13% abiturientidest neid, kelle jaoks rakenduskõrgharidus jääb praeguste hinnangute järgi lõplikuks tasemeks.

Kutseharidusega soovib enda kooliharidustee lõpetada 9% põhikooli ja 4% gümnaasiumi lõpetajatest. Üldkeskhariduse tasemele soovib hetkel jääda 2% põhikooli lõpetajatest ja 5% praegustest abiturientidest. 3% põhikooli lõpetanutest tahab piirduda 47% ainult 9 klassiga, mis neil on siamaani läbitud (vt joonis 25).

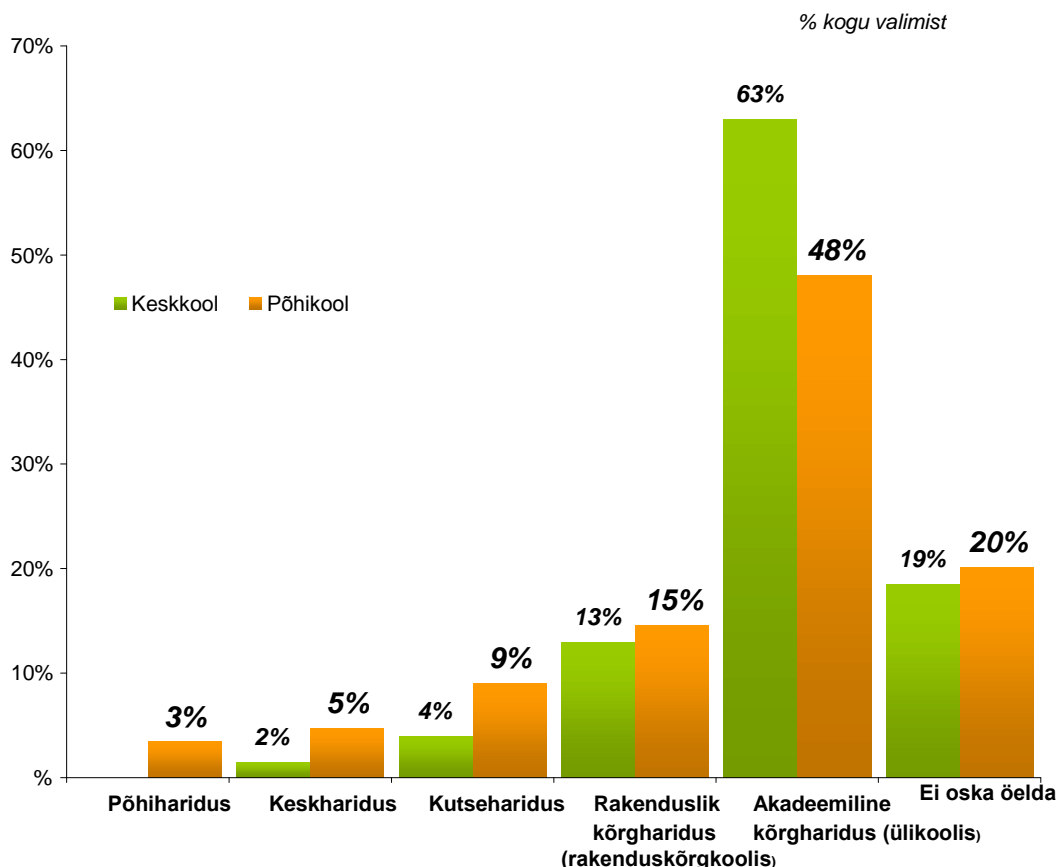
Selgelt joonistub mõlemas astmes välja muster, mille järgi õpilased, kes hindavad enda õppeedukust võrreldes klassikaaslastega keskmiseks või alla keskmise, leiavad teistest vähem, et nende kõrgeimaks haridustasemeks saab tulevikus olema akadeemiline kõrgharidus.

Põhikoolilõpetajate hulgas väga hea õppeedukusega õpilastest 75% arvab, et nende kõrgeim haridustase saab olema akadeemiline kõrgharidus. Nii ei arva mitte ükski alla keskmise õppeedukusega noor. Veidi alla kolmandiku (29%) jätavad siiski selles osas kindla seisukoha võtmata ning ei oska veel öelda, milline on see kõrgeim haridustase, mille nad lõpuks omandavad.

2008. aasta uuringutulemuste (Elanikkonna teadlikkus..., 2008, Saar Poll) järgi oli enamiku noorte eesmärgiks samuti akadeemilise kõrghariduse saavutamine tulevikus, sagedamini jagavad seda seisukohta abiturientid kui põhikoolilõpetajad. Põhikoolilõpetajate seas seevastu on aga rohkem neid, kes tulevikus kavatsevad piirduda kutse- ja keskharidusega.

Joonis 26

Milline on kõrgeim haridustase, mille sa kavatsed omandada?

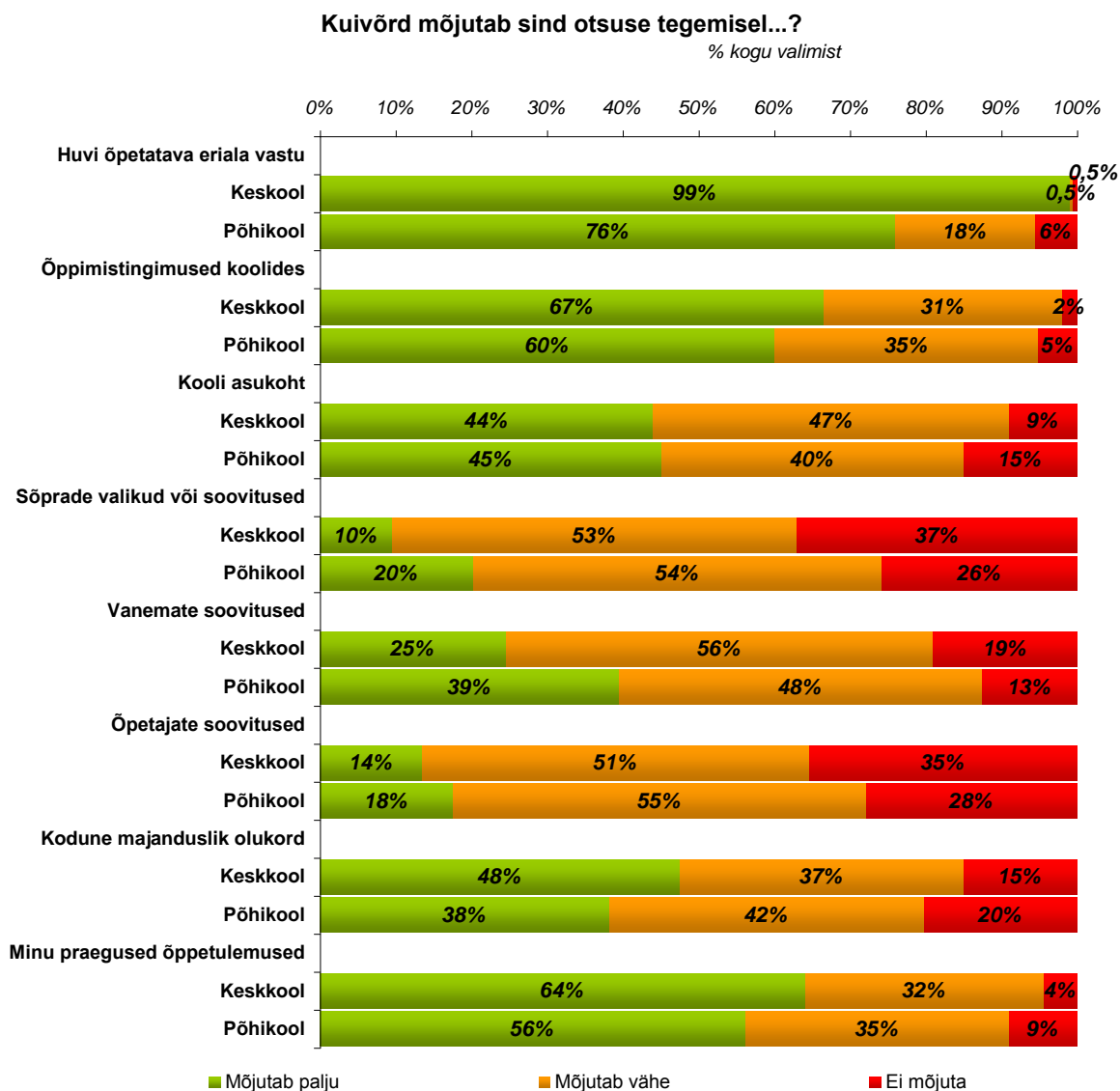

Erialavalikud

Edasiõppimise otsust võivad suuremal või vähemal määral mõjutada mitmed tegurid, näiteks huvi õpitava eriala vastu, õppimistingimused koolides, kooli asukoht, sõprade valikud või soovitusel, vanemate soovitusel ning kodune majanduslik olukord.

Eriala- ja koolivalikut mõjutab nii põhikooli kui gümnaasiumi lõpetajate seas **eelkõige huvi õpetatava eriala vastu**. 76% põhikooli lõpetajatest ja 99% abiturientidest nimetas seda olulisima edasiõppimisvalikut mõjutava tegurina. 2013. Aastal. Teistest teguritest nimetasid noored sagedamini **õppimistingimusi koolides, oma praeguseid õppetulemusi ja kodust majandulikkude olukorda**. Kõige vähem mõjutavad õpilasi õpetajate soovitusel ning sõprade valikud ja soovitusel. 37% abiturientidest ja 26% põhikoolilõpetajatest leiab, et sõprade valikud ja soovitusel ei mõjuta neid mitte üldse (vt joonis 27).

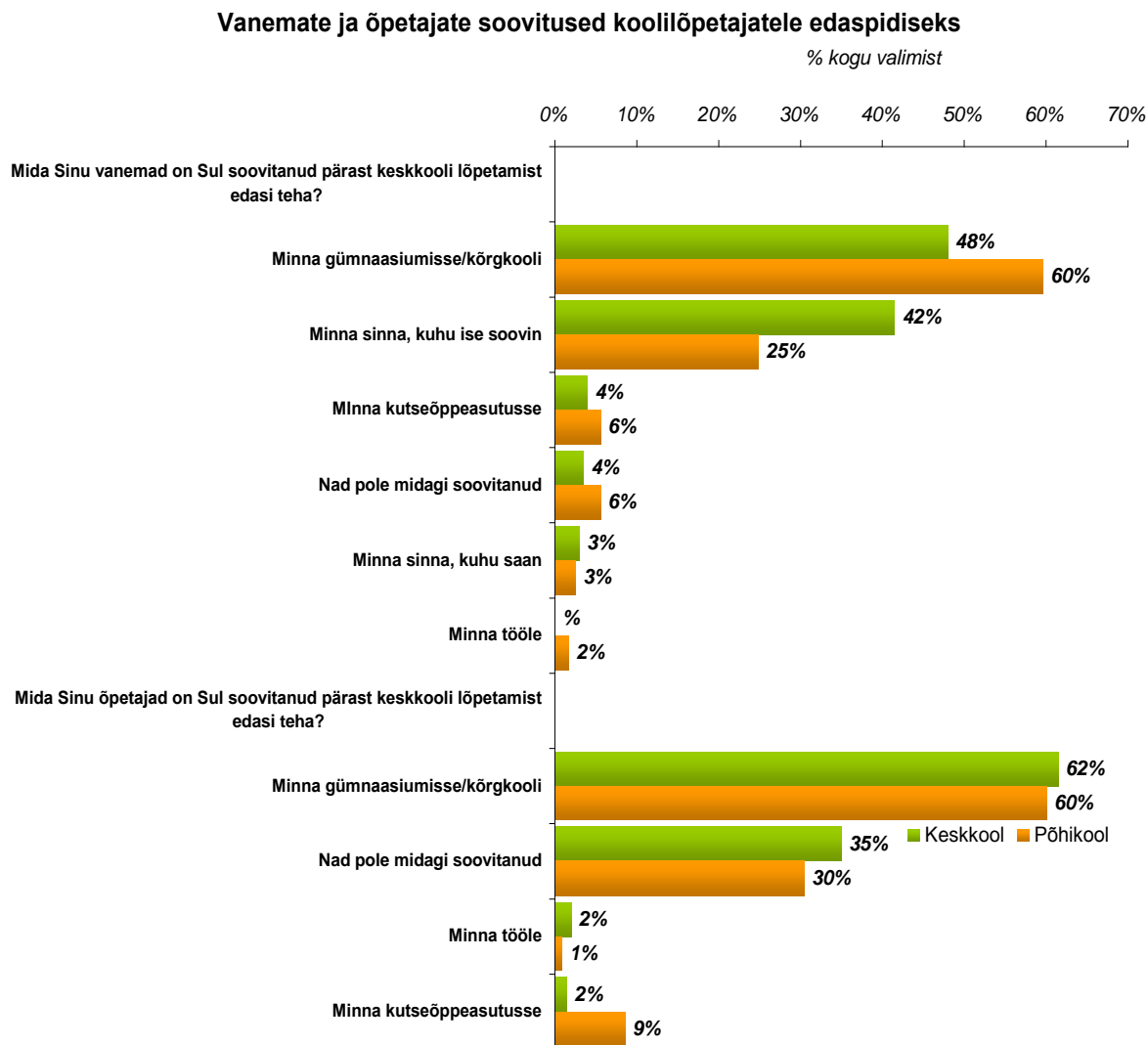
Joonis 27

Vanemate soovitusi peavad oma otsustele väga mõjuvateks 25% abiturientidest ja 39% põhikoolilõpetajatest. Abiturientide vanemate seas on kõige enam (48%) neid, kes soovivad oma lapsel jätkata kõrgkoolis. 42% lasevad noorel ise otsustada, 4% soovivad minna kutseõppeasutusse. Samuti 4% abiturientide vanematest ei ole nende laste sõnul midagi soovitanud ja 3% annab jällegi nõu 'vabad käed' ja on soovitanud minna eelkõige sinna, kuhu saab (vt joonis 28).

Põhikoolilõpetajate vanemate hulgas on vastajate sõnul enam neid, kes soovivad, et nende laps läheks edasi õppima keskkooli (60%). Neljandik vanematest lasevad lapsel ise otsustada ja 6% soovivad minna sinna, kuhu sisse saavad. Samuti 6% ei ole oma lapsele mitte midagi soovitanud. 2% vanematest on soovitanud oma lapsel minna pärast põhikooli lõpetamist tööle.

Joonis 28

Teadlikkus kutseõppeasutustest ja kutseharidusest saab kindlasti osaliselt alguse ka õpilase praegusest koolist ja keskkonnast. Abiturientidest vastajate õpetajad on enam – 62% - soovitanud neil minna kõrgkooli. Põhikooli lõpetajate õpetajatest 60% soovivad neil jätkata kindlasti keskkoolis. 9. klassi lõpetajatest 9% leiab, et nende õpetajad on suunanud neid just kutseõppeasutusse. Abiturientide puhul on sellist soovitus jagatud vaid 2% juhtudest. (vt joonis 28)

Kokkupuude kutseharidusega

Infoallikad, mille kaudu on koolilõpetajad saanud teavet kutsehariduse kohta, on peamiselt **sõbrad, tuttavad**. Samuti **kutseõppeasutuste koduleheküljed ja erinevad üritused**. Nagu näiteks Noor Meister, Teeviit, Suunaja, Intellektika jne.

75% abiturientidest on kutseharidusega kokku puutunud sõbra kaudu, kes õpib või õppis kutsehariduskeskuses. 66% on kutseharidusega kokku puutunud läbi meedia, 58% on ise külastanud mõnda kutseharidusega seotud üritust, nagu Teeviit, Suunaja, Noor Meister. Abiturientide sihtrühmas ei ole kedagi, kellel kutseharidusega mingisugunegi kokkupuude täielikult puudub.

Põhikoolilõpetajatest 10%-l ei ole kokkupuudet kutseharidusega veel olnud. Samas need, kellel taoline kokkupuude olemas, on selle saanud meedia vahendusel (tv, raadio, ajalehed, Facebook) (52%). 51%-le põhikoolilõpetajatele käidi nende endi koolis kutseharidusest rääkimas ja 50%-l õppis/õpib kutsehariduskeskuses mõni sõber.

Palusime õpilastel määratleda kõikvõimalikud allikad, mille kaudu ja vahendusel on nad saanud informatsiooni kutsehariduse kohta (vt joonis 29). 69% põhikoolilõpetajatest ja 79% abiturientidest on saanud informatsiooni sõpradelt, tuttavatelt.

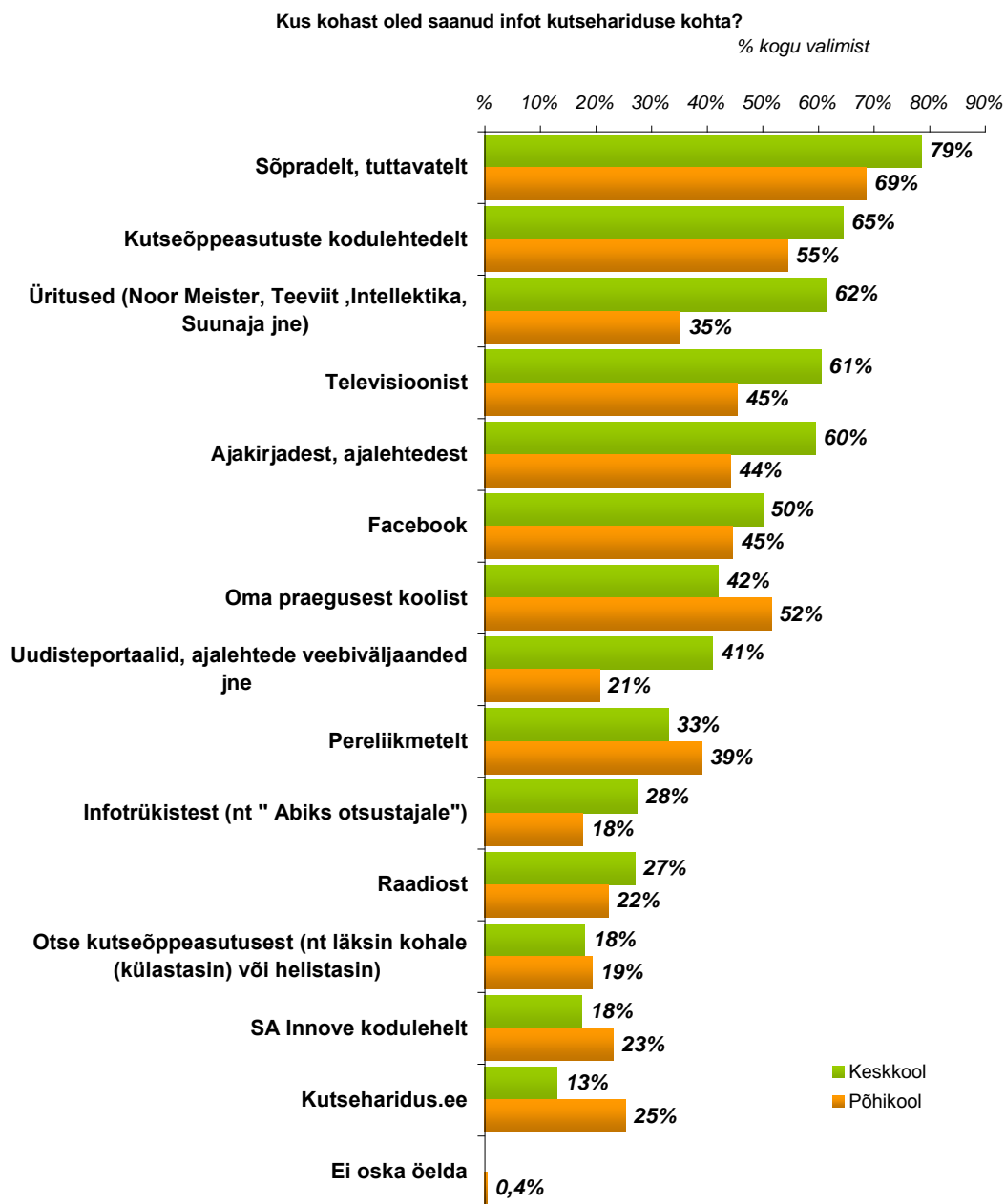
Teiseks, levinuimaks allikaks on internet ja täpsemalt kutseharidusasutuste endi koduleheküljed (põhikool: 55% ja gümnaasium: 65%). Abiturientide seas on levinud erinevad üritused, nagu Teeviit, Suunaja, Noor Meister jt (62%), kus on kindlasti just kutseõppeasutused nõu, abi ja infoga esindatud. Samuti televisioon (61%), trükimeedia ehk ajalehed, ajakirjad (60%) ning kindlasti sotsiaalmeedia (50%), nagu näiteks Facebook.

Enda koolist on saanud informatsiooni kutsehariduse kohta 42% abiturientidest ja 52% põhikooli lõpetajatest, kes uuringus osalesid. Samuti on põhikoolilõpetajate hulgas abiturientide peamistest infoallikatest levinud SA Innove kodulehekülg (23%), Kutseharidus.ee (25%) ja pereliikmed (39%). Raadio (27%) ja infotrükiste (23%) kaudu on teave kutsehariduse kohta rohkem jõudnud abiturientideni.

Võrreldes põhikoolilõpetajatega on abiturientide hulgas rohkem levinud infoallikad nagu ajalehtede veebiväljaanded, uudisteprotaalid (41%), aga ise kutseõppeasutuses koha peal on käinud veidi enam hoopis põhikoolilõpetajaid (19%).

Maal elavate põhikoolilõpetajateni on kutsehariduse kohta käiv informatsioon jõudnud linnaõpilastest enam just internetikanalite kaudu. Kõige enam just Kutseharidus.ee kodulehekülje ja Facebooki kaudu. Üritustel ja kutseõppeasutustes koha peal on rohkem käinud linnas põhikoolis õppivad noored. Sarnane muster kehtib abiturientide hulgas.

Joonis 29

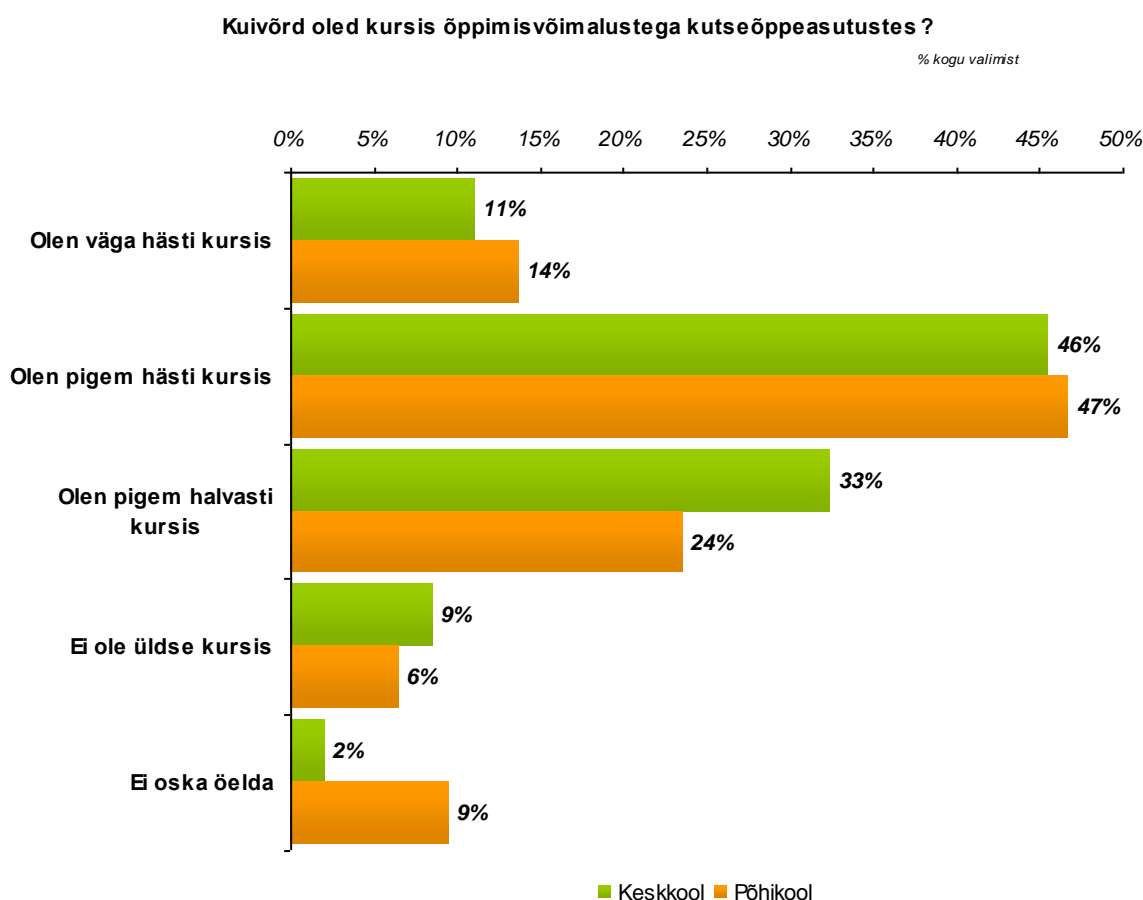

2008. aasta uuringus (Elanikkonna teadlikkus..., 2008, Saar Poll) osalenud noorte jaoks oli peamiseks informatsiooniallikaks **internet** (86%). Teisel kohal toodi infoallikana välja teave, mis saadakse **pereliikmetelt, sõpradelt ja tuttavatelt** (61% gümnasiste ja 64% põhikooliõpilasi).

Teadlikkus kutsehariduse võimalustest

Edasi küsiti koolilõpetajatelt, kuidas nad hindavad enda kursisolekut õppimisvõimalustega kutseõppeasutustes. Selgus, et hästi on nendega enda hinnangul kursis 57% abiturientidest ja 61% põhikoolilõpetajatest (joonis 30). Halvasti on kursis 41% abiturientidest ja 30% 9. klassi lõpetajatest. Vastavalt 2% ja 9% ei osanud enda kursisolekut kindlalt hinnata.

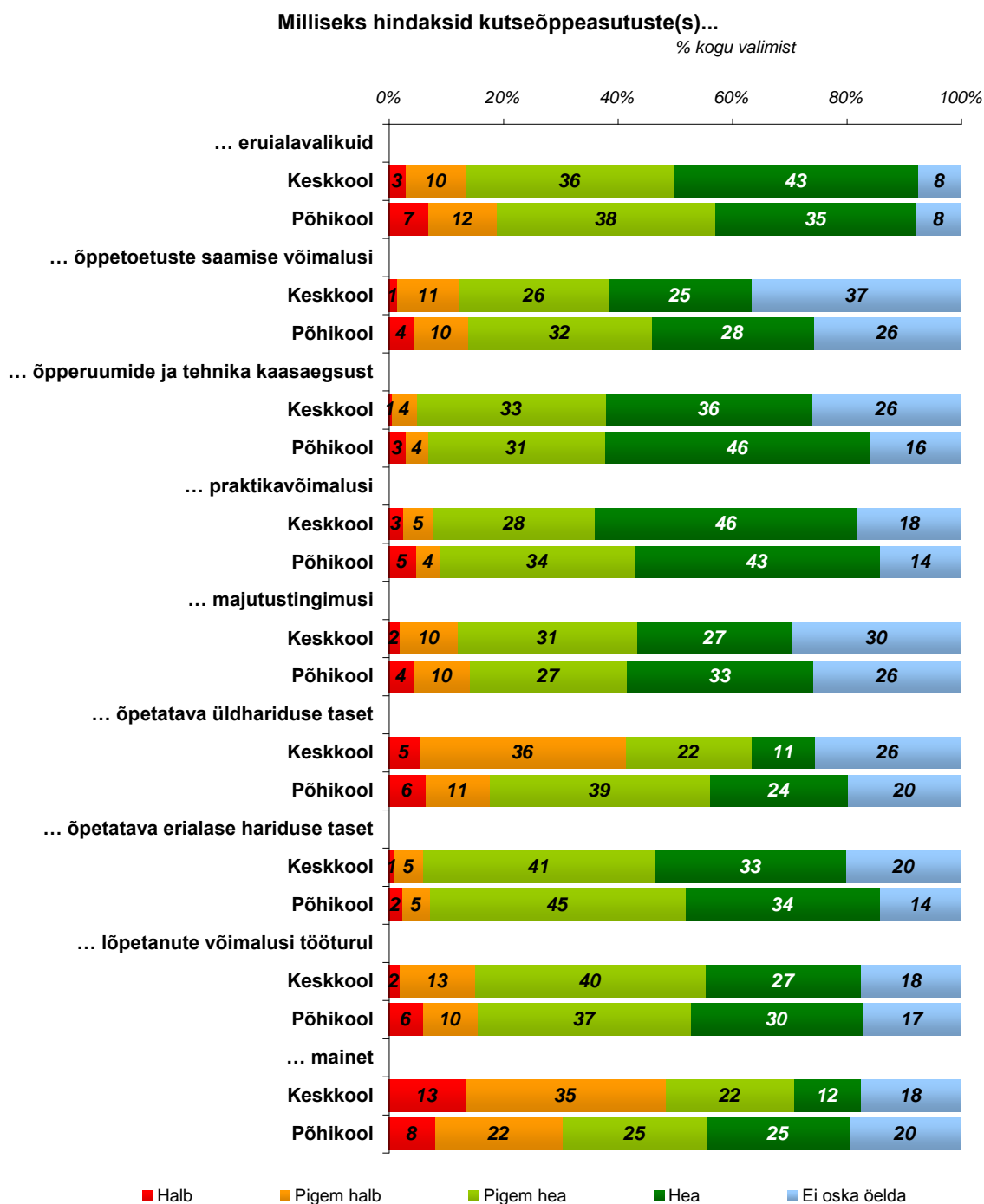
Joonis 30

Seejärel palusime koolilõpetajatel hinnata erinevaid kutseõppeasutuste võimalusi ja omadusi. Esiteks, kuidas nad hindavad **kutseõppeasutuste(s) erialavalikuid** (vt joonis 31). 13% abiturientidest peab kutsehariduse erialavalikuid halvaks, 79% heaks.

Põhikoolilõpetajate hulgas on muster sarnane – rohkem vastajaid peab erialavalikut heaks kui halvaks. Tulemused on vastavalt 73% heaks ja 19% halvaks. Mõlemal juhul 8% ei osanud enda hinnangut erialadevalikule anda.

Joonis 31

Edasi paluti hinnangut **õppetoetuste saamise võimalustele**. Need on lõpetajate meelest üldiselt hetkel head – nii hindab 51% abiturientidest ja 60% põhikoolilõpetajatest.

37% abiturientidest ja 26% põhikoolilõpetajatest ei osanud oma hinnangut õppetoetuste saamisvõimalustele anda. Oma rolli omab siin kindlasti informeeritus ning nagu eelnevalt

uuringuandmetest selgunud, põhikoolilõpetajad on kutseharidusest ja selle võimalustest rohkem informeeritud. Paremale informeeritusele viitavad näiteks see, et põhikooliõpilased on antud uuringu kohaselt käinud enam kutseõppeasutustes kohapeal ning neile on käidud kutseharidusest enda koolis rääkimas. Samas on gümnaasiumiõpilased külastanud rohkem erinevaid üritusi. Eraldi arutlusküsimuseks on, kui palju nad nende ürituste raames oma tähelepanu pööravad kutseharidusele ja selle võimalustele ning kui palju kõrgkoolidele.

Õpperuumide ja tehnika kaasaegust hinnatakse mõlemas sihtrühmas pigem positiivselt – 69% abiturientidest ja 77% põhikoolilõpetajatest peab seda heaks. Võrreldes hinnangutega erialavalikutele ja õppetoetuste saamisele on vähem neid arvamusi, mis hindaks olukorda halvaks. 5% gümnaasiumi- ja 7% põhikoolilõpetajate arvates ei ole ruumid ja tehnika kaasaegsed.

Praktikavõimalusi peetakse samuti üldiselt heaks – 74% abiturientidest ja 77% põhikoolilõpetajatest. Majutustingimuste osas on positiivsed hinnangud võrreldes eelnevatega veidi langenud, kuid siinkohal on just nende õpilaste hulk, kes hinnangut anda ei oska, suur – 30% abiturientidest ja 26% põhikoolilõpetajatest.

Üldhariduse taseme hindamisel on mõlemad sihtrühmad kriitilisemad kui ühegi teise hinnatava aspekti puhul. Tervelt 41% abiturientidest usub, et õpetatav üldhariduse tase kutseõppeasutuses on väga halb või halb. Põhikoolilõpetajate puhul on hinnang positiivsem ja **erialase haridustaseme hidamisel** ollakse samuti positiivsed – 74% abiturientidest ning 79% põhikoolilõpetajatest peab seda heaks.

Kutseõppeasutuse lõpetanute võimalusi tööturul peavad nii abituriendid kui põhikoolilõpetajad ühetmoodi heaks – 67% mõlemast sihtrühmast.

Kutseõppeasutuste maine hindamisel on abituriendid tugevalt kriitilisemad. Kutseõppeasutuste mainet hindas positiivselt 34% keskkooli ja 50% põhikooli lõpetajatest (vt joonis 31). Kuigi halva maine vastuse andjatel paluti põhjendada oma hinnangut, ei osatud seda enamasti teha. 75% vastavast abiturientide rühmast ja 58% põhikooli lõpetajate rühmast ei osanud spetsiifilisi põhendusi tuua korrates üldise halva maine argumenti. Meie uurijate hinnangul on maine eraldi hindamine, samal ajal kui on antud hinnangud kontreetssele mainet kujundavatele komponentidele, ka sisult ja seamntiliselt raskesti tõlgendatav ning tulemus väga informatiivne olla ei saagi.

Kutsehariduse omandanu võimalused

Kutsehariduse omandanud inimeste tulevikuväljavaadete hindamiseks palusime põhikooli ja gümnaasiumi lõpetajatel hinnata 8 erinevat aspekti, mis puudutasid töötamist ja edasiõppimist (vt joonis 32).

Kõige kõrgemaid hinnanguid andsid noored väidetele, mis puudutasid kindla sissetuleku ja püsiva töökoha saamise võimalusi. 76% nii abiturientidest kui põhikoolilõpetajatest leidis, et kutseharidus pakub selle omandanud inimesele tulevikus **kindlat sissetulekut**. Pea kolmveerand (72%) abiturientidest ja 70% põhikooli lõpetajatest leidis, et kutseharidus pakub püsivat töökohta.

Kutseharidusega inimeste võimalust saada tulevikus kõrget sissetulekut hinnati kriitilisemalt - 64% abiturientidest ja 54% põhikoolilõpetajatest arvas, et paraku see nii ei ole. Antud küsimuses ei osanud 17% põhikooli lõpetanutest ja 14% abiturientidest hinnangut anda.

Eelneva analüüsi käigus on selgunud, et kutseharidust peetakse üldiselt mitmekülgseks ja erinevate võimalustega õppevormiks. Lisaks küsiti õpilastelt, kas nende meelest annab kutseharidus **erinevaid töövõimalusi**. Üldine hinnang kinnitab eelnevaid tulemusi ja 48% nii kesk- kui põhikooli lõpetanutest usub, et läbi kutsehariduse saab endale tagada erinevad töövõimalused. 63% abiturientidest leiab, et kutseharidus tagab ka võimaluse teha karjääri. Samal seisukohal on 58% põhikooli lõpetavatest õpilastest.

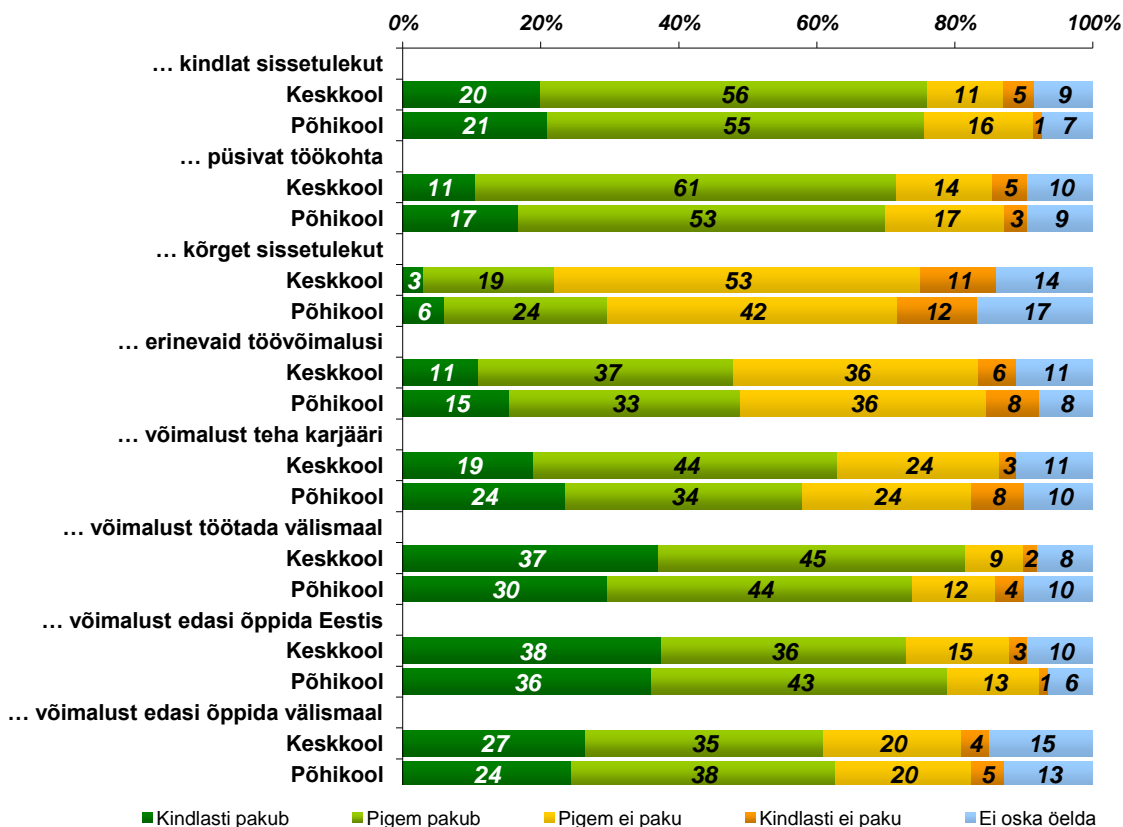
Edasi paluti hinnata, millised on Eestis kutseharidust omandavatel ja juba omandanud inimestel **võimalused töötada välismaal**. Abiturientidest 82% ja 74% põhikoolilõpetajatest arvab, et kutseharidus pakub seda võimalust.

Kutseharidusega inimeste **edasõppimisvõimalused Eestis** on praeguste koolilõpetajate meelest head. 74% abiturientidest ja 79% põhikoolilõpetajatest arvab, et kutseharidus pakub võimalusi ka Eestis veel edasi õppida. **Võimalusi õppida edasi välismaal** hinnatakse veidi madalamalt, kuid samuti mitte halvasti. 62% mõlema sihtrühma vastajatest leiab, et kutseharidus pakub nimetatud võimalust.

Joonis 32

Kas kutseharidus pakub tulevikuks järgmisi võimalusi?

% kogu valimist

Sarnaselt 2008. aasta uuringuga, paluti järgnevalt järjestada, millise haridustasemega inimesed on **tööturul kõige konkurentsivõimelisemad**. (vt joonis 33). Eelmise uuringu (Elanikkonna teadlikkus..., 2008, Saar Poll) tulemustega sisulist erinevust ei ilmnenud ning nii abiturientid (44%) kui põhikoolilõpetajad (47%) leiavad, et akadeemilise kõrgharidusega inimesed on tööturul kindlasti kõige konkurentsivõimelisemad.

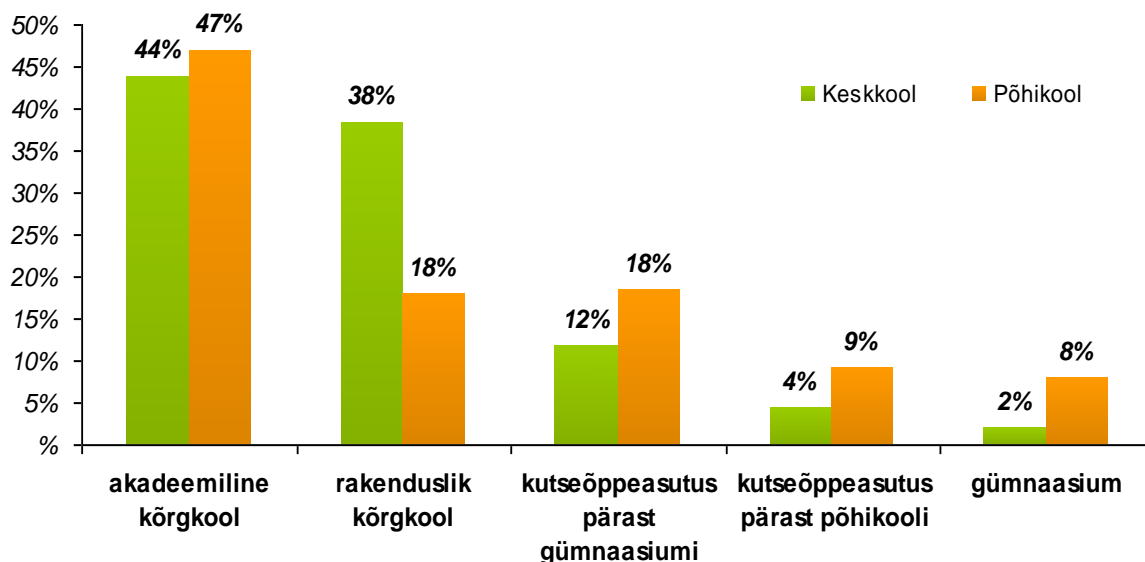
Rakenduslikust kõrgharidusest on arvatavasti abiturientid teadlikumad kui põhikooli lõpetavad noored ning hindavad seda kõrgemalt. Abiturientidest arvas 38%, et just rakenduskõrgharidus on tööturul kõige perspektiivikam. Põhikoolilõpetajate seas oli samal arvamusel ainult 18%.

14% abiturientidest ja 27% põhikooli lõpetavatest noortest arvab, et kutseharidus on kõige konkurentsivõimelisem. Jagades kutsehariduse kaheks ehk kutseharidus pärast gümnaasiumi ja kutseharidus pärast põhikooli, hinnatakse esimese konkurentsivõimet kõrgemaks.

Joonis 33

Millise kooli lõpetajad on tööturul kõige konkurentsivõimalisemad?

% kogu valimist

Suhtumine kutseõppesse astumisse

Põhikooli lõpetavatest noortest veidi üle poole (58%) on mõelnud kutseharidust omandama minna. Abiturientide hulgas on mõelnud sellele 47% vastanutest. 2008. aasta (Saar Poll, 2008) uuringutulemuste järgi oli 52% abiturientidest ja 51% põhikooli lõpetajaist mõelnud kutseõppeasutusse astumise peale. Seega pole pilt oluliselt muutunud

Järgnevalt paluti mõlemas sihtrühmas neil, kes ei ole kutsehariduse omandamise peale mõelnud, põhjendada oma sõnadega, **miks nad seda teinud pole**. Antud vastused kodeeriti vastavalt sisule kategooriateks ning tulemused esitatakse siin kvantitatiivselt, aga lisatakse näidetena ka mõned antud vastustest.

28% abiturientidest vastas, et nende eesmärgiks on kõrgem haridus. 15% ei ole leidnud erialavalikute hulgast enda jaoks midagi sobivat/huvitavat. 5% tunnistas, et kutseharidus ei huvita neid. 3% meelest on peamiseks põhjuseks see, et neil on paremad õpitulemused kui kutsehariduses vaja ning valivad seetõttu kõrghariduse. Enamus põhikooli lõpetajatest, kes kutseõppeasutusse õppima minna ei kavatsenud, ei põhjendanud täpselt, miks nad seda ei soovi. Mõne noored tõid esile oskamatus langetada valik sobiva eriala kasuks.

Näiteid põhikoolilõpetajate vastustest:

''Kuna on kindel soov jätkata pärast keskkooli oma õpinguid ülikoolis''

''Keskkooli minnes saan parema hariduse, mis tähendab paremat töökohta''

''Ei oska valida mingisugust ametit.''

Abiturientide vastused olid seotud sellega, et neile meelepärast eriala ei saa kutseõppeasutustes omandada:

''Sest kutseõppeasutuses ei saa omandada eriala, mida soovin''

''Selline eriala huvitab, mida ei ole kutseõppeasutuses.''

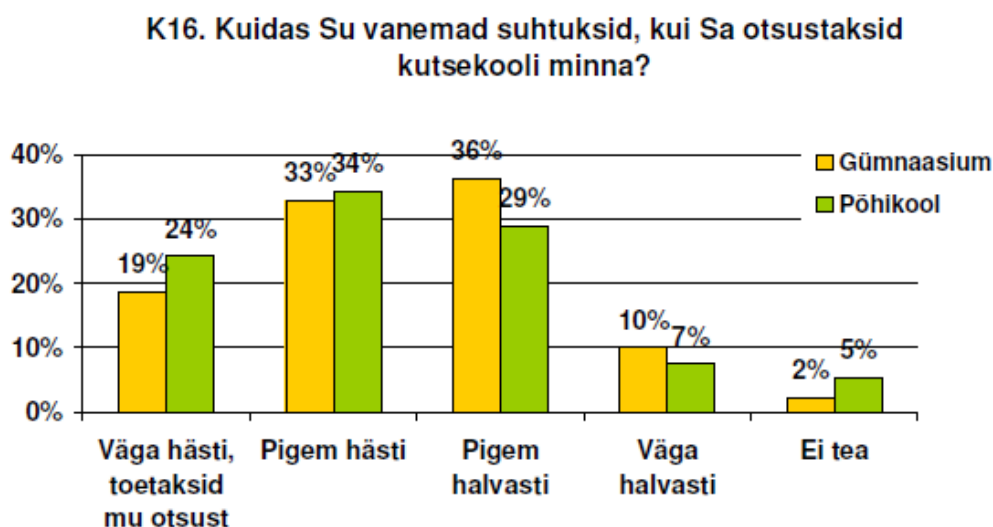
''Sest minu haridustee on olnud piisavalt edukas, et edasi minna ülikooli soovitud eriala õppima. Kutseõppeasutuses pole võimalik antud eriala sama põhjalikult omandada.''

''Mul on kindel eesmärk õppida arstiks ja seda saab teha ainult ülikoolis.''

Otsuste tegemisel vajavad kindlasti mõlema sihtühma õpilased nõu ja abi oma vanematelt. Lisaks sellele, mida vanemad on oma lastele soovitanud teha pärast lõpetamist, palusime neil väljendada arvamust, **kuidas suhtusid nende vanemad otsusesse minna õppima kutseõppeasutusse. 52% abiturientide meelest suhtusid nende vanemad taolisesse otsusesse hästi, 46% halvasti.**

Veidi enam, ehk 58% põhikoolilõpetajatest leiab, et vanematel ei oleks selle vastu midagi. Halvasti suhtusid taolisesse otsusesse 36% vanematest. Vaid ligi kümnendik arvab, et vanemad suhtusid väga halvasti. (vt joonis 34)

Joonis 34

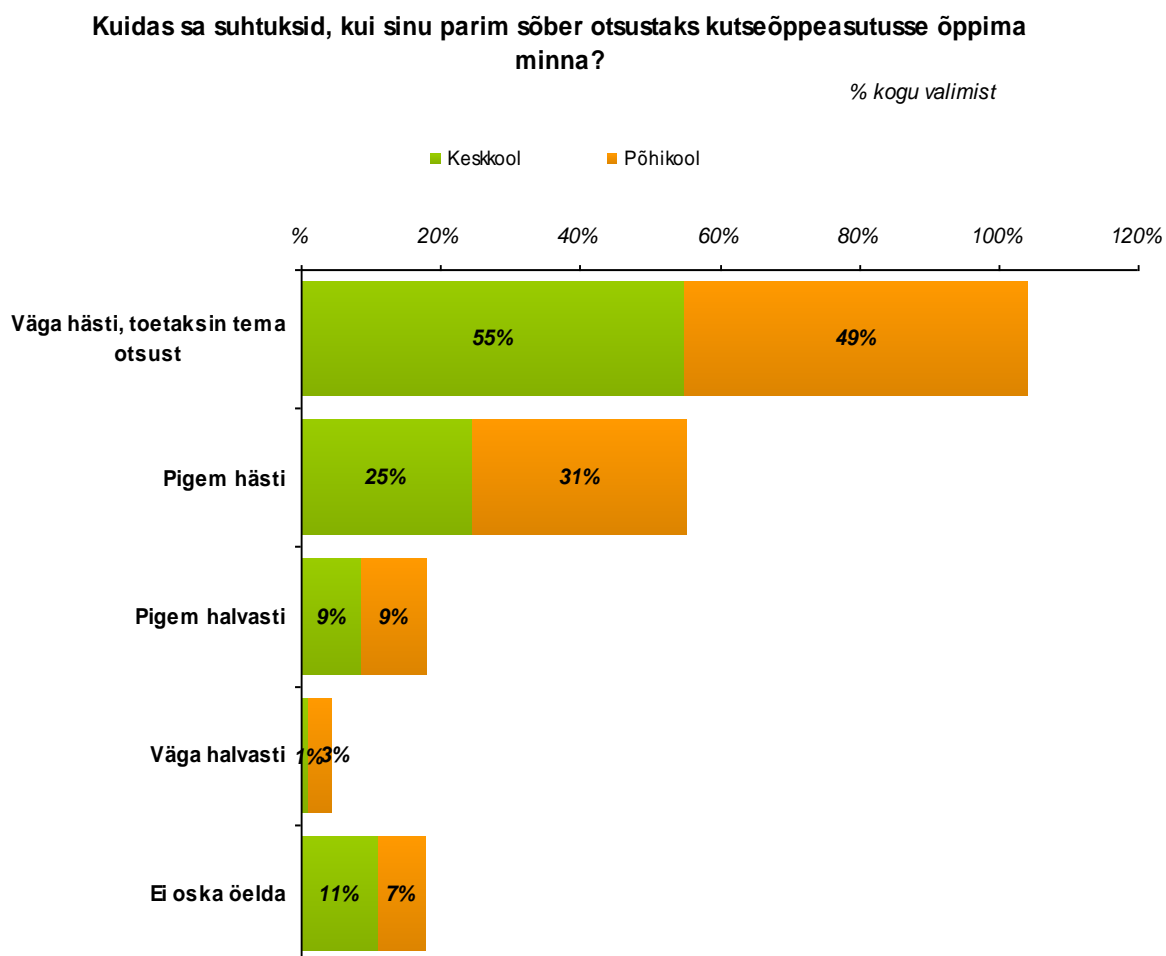

Allikas: Elanikkonna teadlikkus..., 2008, Saar Poll

Lisaks küsisime koolilõpetajatelt, kuidas nad ise suhtuksid sellesse, **kui nende parim sõber otsustaks** minna õppima kutseõppeasutusse (vt joonis 35).

Sarnaselt 2008. aasta tulemustega suhtuvad 2013. aastal noored koolilõpetajad sõbra otsusesse minna kutseharidust omandama väga hästi. Värsked uuringutulemused näitavad, et positiivselt suhtuksid sellisesse otsusesse 80% abiturientidest ja põhikooli lõpetajatest. Gümnaasiumi lõpetajatest koguni 55% suhtuks sellisesse otsusesse väga hästi.

Joonis 35

Uuringu põhitulemuste indeksid

Indeksite moodustamine

Uuringutulemustest selgema ja üldistatuma ülevaate andmiseks teisendati peamised hinnangud kutseharidusele indeksiteks, mille kaudu on võrdlus elanikkonna ning põhi- ja keskkoolilõpetajate küsitluse tulemuste vahel ülevaatlikum ning võimaldab teatud määral võrdlust eelmise uuringu (2008) tulemustega.

Indeksite moodustamisel määrasime esmajärjekorras etteantud skaaladele 100 punktisüsteemi vastavad punktid. Uuringus kasutati peamiselt viie vastusevariandiga skaalasid, kus vastusevariant 'ei oska öelda' sisulist väärtust ei oma ning indeksi kujundamisel jäeti 'ei oska öelda' vastused välja. Vastusevariandile 'halb' omistati 100 punkti süsteemis väärtus 0, 'pigem halb' 25, 'pigem hea' 75 ja 'hea' 100 punkti.

Järgmisena korrutati antud väärtus läbi hinnangu protsendiga, mida vastajad küsitluse käigus andsid. Näiteks, kui 25% andis hinnangu 'halb', siis korrutati see läbi 0-ga. 'Pigem halb' vastas 43%, siis korrutati see läbi 25-ga. Saadud korrutised liideti omavahel kokku ning tulemuseks saadud arv ongi indeksi väärtus 100 punkti skaalal, mis sisaldab nii antud hinnangute väärtusi kui vastavaid väärtusi andnud vastajate osakaalu.

Tekitamaks võrdlusemomenti eelmise, 2008. aasta uuringu tulemustega, moodustati sarnasel viisil 100 punkti indeksid ka eelmise uuringu tulemuste põhjal. Eelmise uuringu skaala oli selleaastasest mõnevõrra erinev. Siis kasutati skaalat hea-keskmine-halb-ei oska öelda. Viimane varianti jäeti indeksi moodustamisel taas arvestamata ning 100 punkti jaotusid järgmiselt: hea – 100; keskmine: 50 ja halb: 0. Seejärel korrutati hinnangute protsendid määratud punktidega läbi ning liideti kokku analoogselt 2013. aasta indeksite moodustamisega.

Näide (2013 indeksi süsteem):

	Hinnang	100 punkti skaala	Hinnang x 100 punkti skaala väärtus
Halb	1%	0,0	0,0
Pigem halb	10%	25,0	2,6
Pigem hea	49%	75,0	36,6
Hea	23%	100,0	23,2
		Indeks	62
EI OSKA ÖELDA	17%		

Ühtlasi võib indeksi väärtuse hindamisel silmas pidada, et tulemus alla 50 punkti on negatiivse väärtusega ning üle 50 punkti positiivse väärtusega

Kutseharidus elanikkonna silmis täna ja viis aastat tagasi

Kutsehariduse mainest ja teadlikkusest elanikkonna hulgas kompaktsema ülevaate saamiseks moodustati kuus erinevat indeksit: (1) informeerituse, (2) kutsehariduse korralduse, (3) kutsehariduse materiaalsete võimaluste, (4) kutsehariduse taseme hinnangu, (5) kutsehariduse omandanud inimese tulevikuväljavaadete ning (6) soovitusindeks.

Informeerituse indeks moodustati ühe küsimuse põhjal. Selleks küsimuseks oli: Kuivõrd olete kursis kutsehariduses toimuvaga?

Kutsehariduse korralduse indeksi moodustamiseks kasutati hinnanguid, mida anti erialavalikutele, õppevormide paindlikkusele, praktikavõimalustele kutseõppeasutustes.

Kutsehariduse materiaalsete võimaluste indeks koosneb hinnangutest, mida anti õppetoetuste maksmise võimalustele; õpperuumide ja tehnika vastavusele tänapäevastele nõuetele, kutseõppeasutuste majutustingimustele.

Kutsehariduse taseme hinnangu indeks moodustati hinnangute põhjal, mis anti erialasele hariduse tasemele, mida on võimalik omandada.

Kutsehariduse omandanud inimese tulevikuväljavaadete indeksi kirjeldamiseks kasutati hinnanguid kutseharidusega inimese perspektiividest tööturul.

2013. aastal moodustati soovitusindeks kahe küsimuse põhjal:

(1) Milline on teie hinnangul kutseõppeasutuse lõpetanu potentsiaal saada ettevõtjaks võrreldes üldhariduskooli lõpetanuga?

(2) Nüüd kujutage ette situatsiooni, et Teil on põhikooli lõpetav poeg või tütar (võib-olla tulevikus) Kas Te soovitaksite tal kutseõppeasutusse astuda?

2008. aasta uuringus küsiti elanikkonnast soovitusindeksi moodustamiseks sobilikke hinnanguid veidi erinevalt:

(1) Kujutage ette situatsiooni, et Teil on keskkooli lõpetav poeg. Kas Te soovitaksite tal kutseõppeasutusse astuda?

(2) Kui Teil aga oleks keskkooli lõpetav tütar, kas Te tal soovitaksite kutseõppeasutusse astuda?

Seega ei ole 2013 ja 2008 aasta uuringute tulemuste põhjal moodustatud soovitusindeksid koosseisult identsed, kuid aitavad siiski suunda hinnata.

Tabel 6 elanikkonna hinnanguindeksid kutseharidusele 2013 ja 2008

	2013	2008
Informeerituse indeks	42	40
Kutsehariduse korraldus	55	61
Kutsehariduse materiaalsed võimalused	54	47
Kutsehariduse taseme hinnang	71	77
Kutsehariduse omandanud inimese tulevikuväljavaated	69	68
*Soovitusindeks	43	41

**Soovitusindeksid ei ole kahel võrreldaval aastal mainitud metoodilistest aspektidest tulenevalt üks-üheselt võrreldavad, kuid näitavad siiski indeksi üldist taset.*

Kõrgim on **kutsehariduse taseme hinnangu indeks** – 71 punkti, kuid 2008. aastaga võrreldes siiski veidi madalam (oli 77 punkti)

Madalaim on **informeerituse indeks** kutseharidusest – 42p, ehk alla positiivse taseme. Sama oli ka 2008. aastal (40 punkti).

Kutsehariduse korralduse indeks on praegu 55 punkti, ehk veidi madalam kui 2008. aastal, mil oli see 61 punkti.

Kutsehariduse majanduslike võimaluste hinnangu indeks on nüüd 54 punkti, 2008. aasta 47 punkti vastu

Kutsehariduse omandanute tulevikuväljavaadete indeks on elanikkonna seas 69, 2008 aasta 68p vastu., ehk samal tasemel kui 5 aastat tagasi.

Soovitusindeks annab ülevaate sellest, kas ja kuivõrd on inimene valmis kutseharidust oma lastele soovitama. **Täna on kutsehariduse soovitusindeks 43 punkti**, ehk taas madal, nagu ka 2008. aastal. Kuigi kahe uuringu (2013 ja 2008) indeksid pole arvutusalluste mõningase erinevuse tõttu üks-üheselt võrreldavad, on mõlemal juhul tegu valmidusega kutseharidust oma lapsele soovitada ning see valmidus on endiselt madal.

Niisiis näeme, et kutsehariduse maines on kaheks peamiseks probleemiks endiselt elanikkonna vähene informeeritus kutseharidusest ning madal soovitusindeks. Kummaski aspektis pole pilt võrreldes 2008. aastaga muutunud. Samas on näha märkimisväärne vastuolu – kuigi informeeritus kutseharidusest ja selle soovitusvalmidus oma lapsele on madalad, hinnatakse kutsehariduse taset üsna kõrgelt. Ka tulevikuväljavaateid kutsehariduse lõpetanule hinnatakse positiivselt.

Tegu on ilmselt probleemiga kutsehariduse üldisemast kohast hariduse väärtushierarhias. Sama ilmneb ka koolilõpetajate tulevikukavatsusi hinnates – põhikooli lõpetanutel on see gümnaasium, gümnaasiumilõpetanutel kõrgkool ja mõlemal pikas perspektiivis kõrgharidus.

Seega ei anna kutsehariduse kohta käivad hinnangud reaalselt ja sisulist signaali elanikkonna ootustest enne, kui kutseharidus kui selline tõuseb väärtusahelas kõrgemale ja huvi tema vastu kasvab.

Koolilõpetajate hinnangud täna ja viis aastat tagasi

Sarnased indeksid moodustati samuti nii abiturientide kui põhikoolilõpetajate hinnangute põhjal. Erinevalt elanikkonnast ei moodustatud koolilõpetajate puhul soovitusindeksit.

Tabel 7

	2013		2008		Elanikkond	
	Keskool	Põhikool	Keskool	Põhikool	2013	2008
Informeerituse indeks	64	62			42	40
Kutsehariduse hariduslik korraldus	71	68	72	64	*55	*61
Kutsehariduse materiaalsed võimalused	54	60	52	56	54	47
Kutsehariduse taseme hinnang	65	69	75	66	71	77
Kutsehariduse omandanud tulevikuväljavaated	61	60	65	51	69	68

**kutsehariduse haridusliku korralduse indeksid ei ole elanikkonna ja koolilõpetajate vahel otseselt võrreldavad, sest indeksite sisu on veidi erinev.*

Põhi- ja keskkoolilõpetajate **informeerituse indeks** kutseharidusest on 100 punktilisel skaalal vastavalt 62 ja 64 punkti, ehk veidi üle keskmise, positiivsel poolel. Indeksi arvutamisel kasutati hinnanguid küsimusele, kuivõrd on koolilõpetajad kursis õppimisvõimalustega kutseõppeasutustes.

Kutsehariduse korralduse indeks, koosnes sarnaselt elanikkonna indeksile, **kahest indikaatorist: hinnangutest erialavalikutele kutseõppeasutustes ja praktikavõimalustele**. Põhikoolilõpetajad hindasid kutsehariduse korraldust 68 ja abiturientid 71 punktiga. Ühtlasi on see kõrgeima väärtusega indeks keskkooli lõpetajate seas.

Kutsehariduse materiaalseid võimalusi hinnatakse 64 punktiga. Indeks koosneb hinnangutest õppetoetuste maksmise võimalustele, õpperuumide ja tehnika vastavusele tänapäevastele nõuetele ja kutseõppeasutuste majutustingimustele. Põhikoolilõpetajad hindavad materiaalseid võimalusi veidike kõrgemalt kui abiturientid – vastavalt 60 ja 54 punkti.

Kutsehariduse omandanute tulevikuväljavaadete indeks moodustati ühe indikaatori põhjal ja selleks oli kutseharidusega inimese perspektiivid tööturul. Põhikooli lõpetajail on see 60 punkti ja keskkooli lõpetajail 61 punkti, ehk mõlemal tegelikult veidi madalam kui elanikkonna seas.

Gümnaasiumilõpetajad hindavad **erialast haridustaset** 65 punktiga, põhikoolilõpetajad 69 punktiga.

Seega näeme, et võrreldes elanikkonnaga, on koolilõpetajate mõlemad tasemed kutseharidusest enam informeeritud ja paremini hinnatakse ka korralduslikku taset. Kutsehariduse materiaalse taseme hinnangud on lähedased elanikkonna omadele, kuid nii kutsehariduse erialase taseme kui tulevikuväljavaadete osas on koolide lõpetajad pigem skeptilisemad kui elanikkond.

Võrreldes 2008 aastaga on mõnevõrra paranenud põhikooli lõpetajate hinnangud, kuid abiturientide hinnangud on pigem nõrgenenud.

Kommentaariid 2013. ja 2008. aasta indekseid võrdluste juurde

Nagu varasemalt märkisime, on indekseid kasutus põhjendatud eesmärgiga anda ülevaatlikum kokkuvõtte uuringu põhitulemustest. Samuti võimaldavad nad kokkuvõtlikumalt võrrelda kahe uuringu tulemusi ja näha võimalikke tendentse. Samas tuleks 5 aasta jooksul toimunud muutustest järelduste tegemisel silmas pidada mõningaid põhimõttelisi piiranguid. Need on järgmised.

- **Indeksid on leitud iga vaatluse all olnud sihtrühma kohta tervikuna ning nad ei kajasta otseselt kõigi alamrühmade seas toimunud hinnangute muutusi** (näiteks vastajate vanus, sugu, haridustase, kokkupuude kutseharidusega jms). Samu indekseid saaks küll moodustada kõikide nimetatud alamrühmade puhul eraldi, kuid 2008. aasta uuringu algandmete faili puudumine seadis selleks olulised piirangud.
- **Arvestada tuleb, et hinnangute ja vastavate indekseid muutused 5 aasta jooksul ei kajasta tingimata kutsehariduse enda taseme muutusi.** Ajas muutuvad on ka keskkond ja foon, milles hinnanguid antakse, ehk muutuvad ka inimeste ootuste tasemed. Hinnangud on alati suhestatud mõttelise etaloniga.
- **Koolilõpetanute puhul on tegemist täiesti uue hindajate põlvkonnaga koos sellest tulenevate muutunud ootuste, väärtuste ja etalonidega.**

- **2013. aasta elanikkonna uuring oli metoodiliselt rangem.** Kui 2008 aasta uuringu elanikkonna küsitlus viidi läbi omnibussküsitluse raames ja meil ei ole teada, millised teemad siis veel omnibussis sisaldasid ja kus kogu intervjuu raames kutseharidust puudutavad küsimused paiknesid, siis 2013. aasta uuring viidi läbi eraldiseisva küsitlusena, ehk vastajail oli algusest peale selge, et uuring puudutab kutseharidust. Sellistel puhkudel süvenevad vastajad meie kogemuse järgi teemasse enam ning see toob reeglina kaasa ka veidi kriitilisemad hinnangud.
- **Ülaltoodut arvestades, ei saa öelda, et käesoleva uuringu tulemused näitaksid kutsehariduse maine langust, kuigi mõnes näitajas see nii on, küll aga näitavad neid maine aspekte, mis on endiselt probleemiks. Pigem võib öelda, et kutsehariduse maine on praegu veidi parem, kuid mõned senised probleemid ja vastuolud ühiskondlikus teadvuses kutsehariduse suhtes püsivad.**

Summary in English

Vocational education has been an important topic in Estonia in recent years. Until recently, vocational education has been in the background, and always permeated with negative stereotypes. Estonian young people prefer secondary schools and universities and vocational education isn't valued enough in whole society.

In 2008 ended "Development plan for the Estonian vocational education and training system 2005-2008" and next Estonian Ministry of Education started a new program that is going to end in 2013. It's time to make some conclusions and see what and how something has been changed.

The study "The population's awareness of professional education and reputation of vocational education in 2013" aim is to map (1) public awareness of the opportunities and reputation of vocational training situation among the population, and (2) primary and secondary school students' awareness of vocational education and training opportunities and their attitudes towards learning in vocational schools.

The study is a continuation of survey that took place in 2008. The ultimate goal in this study is to ensure the review of whether and how the population has become aware of vocational education. Also assess whether there has been impact of the program on vocational training institutions.

In this research there has used two different research methods. Computer-assisted telephone interviewing (CATI) is used for querying population and Computer-assisted web interviewing (CAWI) is used for collect answers from basic and high school graduates.

Here is a small summary of this year's results. Firstly, population' ratings to vocational education in Estonia.

Population direct and personal contact with vocational education is modest. 73% of the poll results showed no one in respondent's family hasn't studied in vocational school (in last five years). 53% of respondents haven't been in contact in any ways with the person who has graduated from vocational school. Also, 59% of respondents haven't ever learned in vocational school.

Today's Estonian vocational education is characterized as a good and education with high-quality. However, vocational education in particular growing area, which is trying to get out of still existing stereotypes.

Among the population the most common professional areas, where people with vocational education are working, were catering, construction, mechanics, tailoring, sewer, hairdresser, carpenter, etc.

26% of population felt that vocational students are no different from any other school learners. However, vocational students are a bit different because they get specific occupation and are professionals in their field. Students of vocational education are characterized as adult-learners, self-confident.

Population values the most highly the occupational education level – index is 78 points of 100. The lowest is recommendation (46 points out of 100) and awareness (42 points) index. The population does not consider itself very well informed in the field of vocational education, and for various reasons, are not ready to recommend professional education to friends and other acquaintances.

Graduates

79% of high school graduates planning to pursue higher education. 77% of primary school graduates are planning to go into high school. Only 9% of high school and 18% of basic school graduates are planning to choose vocational school.

More frequently, students whose academic performance compared to their classmate's is average or below average, choose vocational education.

Similar to the population's opinions graduates find that vocational education is positively evolving area and younger people have more and more good experience with vocational education. Basic school graduates rate all aspects of vocational education higher than high school graduates.

Most respondents found that vocational education provides a reliable income, a permanent job and the opportunity to work abroad. At the same time, occupations associated with vocational education are mainly unskilled, physically onerous work and salary isn't good.

For graduates the main source of information for vocational education is friends and acquaintances. Also, very popular are sources that are connected to Internet, such as websites, social media. Basic school graduates have had more direct contact with vocational education and schools – for example visits to vocational training institutions, there has been somebody to talk about vocational school with them etc.

Compared to the survey of year 2008, rating and opinions among basic school graduates have raised. Contrary to this, opinions of high school graduates of vocational education have fallen and especially ratings of general education and its quality. It is noticed that high school graduates are not informed of vocational education and its opportunities as basic school graduates and therefore may be more critical.

Kasutatud kirjandus

Elanikkonna teadlikkus kutseõppes toimuvast ja kutsehariduse maine aastal 2008, (2008), Saar Poll.

Eesti kutseharidussüsteemi arengukava 2009-2013. Rakendusplaani vahearuanne 2009-2011, <http://www.hm.ee/index.php?03236>

Nestor M., Nurmela K. Kutseharidus ja muutuv tööturg. Tööandjate uuringu lõpparuanne, 2013.

Kuum, L. Majanduse üldolukord 2013. a juunis ja 6 kuu pärast. Konjunktuur 2 (185), 2013: 8.

Lisad

Ankeedid

Elanikkond

Tere, minu nimi on ja helistan teile uuringufirma Faktum & Ariko nimel. Oleme läbi viimas küsitlust kutsehariduse ja selle maine teemal. Uuringu eesmärgiks on selgitada elanikkonna teadlikkus kutseõppe võimalustest ja kutsehariduse mainest. Palume teil leida umbes 10 minutit, et neile küsimustele oma vaatepunktist vastata

(VAJADUSEL SELGITA, ET VASTAMA PALUTAKSE JUHUVALIKUGA KUNI 50 AASTASED ELANIKUD, SÕLTUMATA SELLEST KAS VASTAJAL ON KUTSEHARIDUSEGA ISIKLIKKE KOKKUPUUTEID VÕI MITTE)

Täname!

Alustame

1. Kas teie peres on 14-18- aastaseid liikmeid?

1. Jah ⇨ Mitu? 1 2 3 selles vanuses liiget
2. ei ole ⇨ JÄTKA K3

2. Millises koolis ta/nad õpivad? KUI OLI MITU SELLES VANUSES LIIGET JA ÕPIVAD ERINEVATES KOHTADES, VÕIB OLLA MITU VASTUST. ÕPPIMISE KOHA ALL PEAME SILMAST PRAEGUST – JUUNI 2013 (kuigi võib-olla on lõpetamas)

1. Põhikoolis
2. Gümnaasiumis
3. Kutseõppeasutuses

3. Kas teie peres on viimase 5 aasta jooksul kutseõppeasutuses õppinuid?

1. jah
2. ei

4. Kas teil on viimase 5 aasta jooksul olnud kokkupuuteid kutseõppeasutuse lõpetanutega? Näiteks tööle värbamisel, uue kolleegi näol, õpingutel ja kursustel vms?

1. jah on
2. ei ole
3. EI MEENU

5. Palun iseloomustage oma sõnadega tänapäeva Eesti kutseharidust. Nimetage olulisemad märksõnad või jooned

KIRJUTA _____

6. Palun iseloomustage oma sõnadega ameteid, millel töötavad kutseharidusega inimesed.

KIRJUTA _____

7. Kirjeldage palun samuti oma sõnadega, mis teie arvates iseloomustab kutseõppurit. Kas ta erineb millegi poolest võrreldes näiteks muudes õppeasutustes õppijatega, kui jah, siis mille poolest?

KIRJUTA _____

8. Kuivõrd olete kursis kutsehariduses toimuvaga? Näiteks mida kutsekoolides saab õppida, milline on õppijate ja õpetajate tase, millised on materiaalsed võimalused ja praktikabaaside tase jms. ÜKS VASTUS.

1. väga hästi
2. küllaltki hästi
3. keskmiselt
4. pigem halvasti
5. ei ole üldse kursis

9. Kas Teie jaoks on oluline olla kursis kutseharidussüsteemi ja sealsete võimalustega?

1. jah on
2. ei ole ⇒ JÄTKA K 11
3. EI OSKA ÕELDA ⇒ JÄTKA K 11

10. Miks Te peate kutseharidusalast teavet oluliseks? VÕIB OLLA MITU VASTUST.

1. Laste koolitamise võimalustega kursis olemiseks
2. Enesetäiendamise võimalustega kursis olemiseks
3. Vajaliku tööjõu leidmiseks
4. Silmaringi laiendamiseks
5. Muudel põhjustel, KIRJUTA _____
6. RASKE ÕELDA

11. Millistest allikatest Te olete saanud informatsiooni kutsehariduse kohta? KÜSI IGA VARIANT LÄBI JA MÄRGI KUI ÜTLEB JAH. VÕIB OLLA MITU VASTUST.

1. Ajalehtedest, ajakirjadest
2. Televisioonist
3. Raadiost
4. Kutseõppeasutuste kodulehtedelt
5. SA Innove kodulehelt
6. Kutseharidus.ee
7. Online meediat (uudisteportaalid, ajalehtede veebiväljaanded jne)
8. Sotsiaalmeedia (Facebook)
9. Otse kutseõppeasutusest (nt lähen kohale või helistan)
10. Infotrükistest (nt "Abiks otsustajale")
11. Pereliikmetelt, sõpradelt, tuttavatelt
12. Muu, KIRJUTAGE: _____
13. EI OLE HANKINUD/SAANUD SELLIST INFORMATSIOONI
14. EI OSKA ÕELDA

12. Kutseharidus hõlmab endas erinevaid valdkondi, mis on seotud nii igapäevase õppimiskeskonnaga kui ka tulevikuväljavaadetega. Kuidas Te hindaksite järgmisi kutseharidust puudutavaid asjaolusid Eestis?

TUTVUSTA SKAALAT JA KÜSI IGA RIDA LÄBI.

		Halb	Pigem halb	Pigem hea	Hea	EI OSKA ÕELDA
A.	Erialavalikud kutseõppeasutustes	1	2	3	4	5

B.	Õppevormide paindlikkus	1	2	3	4	5
C.	Õppetoetuste maksmise võimalus	1	2	3	4	5
D.	Õpperuumide ja tehnika vastavus tänapäevastele nõuetele	1	2	3	4	5
E.	Praktikavõimalused	1	2	3	4	5
F.	Kutseõppeasutuste majutustingimused	1	2	3	4	5
G.	Omandatava üldhariduse tase	1	2	3	4	5
H.	Omandatava erialase hariduse tase	1	2	3	4	5
I.	Kutseharidusega inimese perspektiivid tööturul	1	2	3	4	5
J.	Kutseharidussüsteemi üldine olukord	1	2	3	4	5
K.	Täiendkoolituste võimalused	1	2	3	4	5
L.	Kutsehariduse maine ühiskonnas	1	2	3	4	5

13. Põhjendage lühidalt oma hinnangut kutsehariduse mainele

KIRJUTA _____

14. Kas kutseharidus pakub Teie hinnangul tulevikuks järgmisi võimalusi? .

TUTVUSTA SKAALAT JA KÜSI IGA RIDA LÄBI

	Kutseharidus pakub...	Kindlasti pakub	Pigem pakub	Pigem ei paku	Kindlasti ei paku	EI OSKA ÕELDA
A.	... kindlat sissetulekut	1	2	3	4	5
B.	... püsivat töökohta	1	2	3	4	5
C.	... kõrget sissetulekut	1	2	3	4	5
D.	... erinevaid töövõimalusi	1	2	3	4	5
E.	... võimalust teha karjääri	1	2	3	4	5
F.	... võimalust töötada ükskõik millises riigis	1	2	3	4	5
G.	... võimalust edasi õppida Eestis	1	2	3	4	5
H.	... võimalust edasi õppida välismaal	1	2	3	4	5

15. Milline on teie hinnangul kutseõppeasutuse lõpetanu potentsiaal saada ettevõtjaks võrreldes üldhariduskooli lõpetanuga?

1. keskmisest kõrgem/parem
2. potentsiaal on sama, mis üldhariduskooli lõpetajal
3. keskmisest madalam/halvem
4. EI OSKA ÕELDA

16. Nüüd kujutage ette situatsiooni, et Teil on põhikooli lõpetav poeg või tütar (võib-olla tulevikus) Kas Te soovitaksite tal kutseõppeasutusse astuda? ÜKS VASTUS.

1. Jah, kindlasti
2. Jah, arvatavasti küll
3. Ei, arvatavasti mitte
4. Ei, kindlasti mitte
5. EI OSKA ÕELDA ⇒ JÄTKA K 17

16A. Palun põhjendage KIRJUTA

.....

17. Kui Teil aga oleks gümnaasiumi lõpetav poeg või tütar, kas Te tal soovitaksite kutseõppeasutusse astuda? ÜKS VASTUS.

1. Jah, kindlasti
2. Jah, arvatavasti küll
3. Ei, arvatavasti mitte
4. Ei, kindlasti mitte
5. EI OSKA ÕELDA ⇒ JÄTKA K 18

17.A. Palun põhjendage.

.....

18. Millise haridustasemega noored/lõpetajad on praegustes tööturutingimustes teie arvates kõige konkurentsivõimelisemad? LOE ETTE JA LASE JÄRJESTADA, MÄRGI NUMBRIGA LOETELUST

1. kutseõppeasutus pärast põhikooli	A. Kõige konkurentsivõimelisem NR_____
2. kutseõppeasutus pärast gümnaasiumi	B. Teiseks NR_____
3. gümnaasium	C. Kolmandaks NR_____
4. rakenduslik kõrgkool	D. Neljandaks NR_____
5. akadeemiline kõrgkool	E. Viiendaks NR_____ (JÄRELEJÄÄNU MÄRGI ISE)
	F. HARIDUSTASE EI OMA ÜLDSE TÄHTSUST
	G. EI OSKA ÕELDA

Lõpetuseks küsin mõned küsimused Teie enda kohta.

19. Kas Te olete ise kutseõppeasutuses õppinud?

1. Jah
2. Ei ⇒ JÄTKA MUUD TAUSTANDMED

19A. Mis aastal Te lõpetasite kutseõppeasutuse? KIRJUTA AASTAARV.

_____aastal

MUUD TAUSTAANDMED

Sugu (MÄRGI ISE) 1. M 2. N	Teie vanus: _____aastat	Emakeel: 1. eesti 2. muu
Praegune haridustase 1. Vähem kui põhiharidus 2. Põhiharidus 3. Kutseharidus ilma	Elukoht 1. Tallinn 2. Muu linn 3. Linnatüüpi asula (alev,	Teie tegevusala 1. Palgatöötaja ⇒ KÜSI ametikoht 2. Talunik

keskharidusest 4. Keskharidus 5. Kutsekeskharidus 6. Kutseharidus keskhariduse baasil 7. Rakenduslik kõrgharidus 8. Akadeemiline kõrgharidus	alevik) 4. Maa	3. Vabakutseline 4. Ettevõtja, FIE 5. Õpilane, üliõpilane 6. Kodune 7. Töötu 8. Muu _____
Ametikoht 1. Asutuse/ ettevõtte tippjuht 2. Keskastme juht 3. Tippspetsialist 4. Keskastme spetsialist 5. Kontoriametnik 6. Klienditeenindaja 7. Oskustööline 8. Lihttööline 9. Muu _____	Kui suur on Teie leibkonna keskmine netosissetulek ühe leibkonnaliikme kohta? (Liitke kokku kõigi liikmete poolt kätte saadud tulud peale makse ning jagage saadud summa leibkonnaliikmete arvuga). 1 kuni 400 eurot 2 401 – 600 eurot 3 601 – 800 eurot 4 801 – 1000 eurot 5 1001 – 1200 eurot 6 1201 – 1500 eurot 7 Üle 1500 euro 8 EI OSKA ÕELDA 9 KEELDUS	

Piirkond

1. Tallinn	5. Saaremaa	9. Ida -Virumaa	13. Tartumaa
2. Harjumaa	6. Läänemaa	10. Viljandimaa	14. Valgamaa
3. Raplamaa	7. Pärnumaa	11. Jõgevamaa	15. Võrumaa
4. Hiiumaa	8. Lääne-Virumaa	12. Järvamaa	16. Põlvamaa

Põhikool

Hea koolilõpetaja!

Loodame, et suvi möödub hästi. Hetkel palume Sul vastata ankeetküsitlusele, mille eesmärgiks on välja selgitada noorte teadlikkus kutseõppe võimalustest ja kutsehariduse maine õpilaste seas.

Ankeedi lõpus on mõned küsimused vanuse, elukoha jm kohta, et pärast saaksime tulemusi analüüsida väiksemate gruppide kaupa. Uuring on anonüümne, seega ei saa mitte keegi teada, mida Sina vastasid.

Lühidalt ankeedi täitmisest:

- Selleks, et saaksime võimalikult õiged tulemused, ole palun hea ja vasta küsimustele ise. Ankeedi täitmine võtab aega kuni 20 minutit.
- Vastamisel palun märki ära sinule kõige sobivam vastusevariant.

Suur aitäh, et leiad aega küsimustele vastamiseks!

K1 Sa lõpetasid äsja põhikooli ja oled arvatavasti mõelnud, mis saab edasi. Mida Sa plaanid teha peale kooli lõpetamist?

ÜKS VASTUS.

1. Lähen keskkooli
2. Lähen kutseõppeasutusse
3. Lähen tööle
4. Ma pole veel otsustanud

K2 Kuidas hindad oma õppeedukust võrreldes teiste klassikaaslastega?

1. Väga hea
2. Hea
3. Keskmise
4. Alla keskmise

K3 Kuivõrd Sind mõjutab otsuse langetamisel...? ÜKS VASTUS IGAS REAS.

		Mõjutab palju	Mõjutab vähe	Ei mõjuta
A.	Huvi õpetatava eriala vastu	1	2	3
B.	Õppimistingimused koolides	1	2	3
C.	Kooli asukoht	1	2	3
D.	Sõprade valikud või Soovitused	1	2	3
E.	Vanemate soovitused	1	2	3
F.	Õpetajate soovitused			
G.	Kodune majanduslik olukord	1	2	3
H.	Minu praegused õppetulemused	1	2	3

K4 Mida Sinu vanemad on Sul soovitanud pärast põhikooli lõpetamist edasi teha? VALI ÜKS VASTUS.

1. Minna keskkooli
2. Minna kutseõppeasutusse
3. Minna tööle
4. Minna sinna, kuhu saan
5. Minna sinna, kuhu ise soovin
6. Nad ei ole midagi soovitanud

K5 Mida Sinu õpetajad on Sul soovitanud pärast põhikooli lõpetamist edasi teha? VALI ÜKS VASTUS.

1. Minna keskkooli
2. Minna kutseõppeasutusse
3. Minna tööle
4. Nad ei ole midagi soovitanud

K6 Milline on kõrgeim haridustase, mille sa kavatsed omandada? VALI ÜKS VASTUS.

1. Põhiharidus
2. Keskkooli
3. Kutsekeskkooli
4. Rakenduslik kõrgharidus (rakenduskõrgkoolis)
5. Akadeemiline kõrgharidus (ülikoolis)

6. Ei oska öelda

K 7 Kuidas oled kokku puutunud kutseõppeasutustega?

VÕIB OLLA MITU VASTUST.

1. Vanemad on kutseõppeasutuses õppinud
2. Õde/vend õpib/õppis kutseõppeasutuses
3. Sõber õpib/õppis kutseõppeasutuses
4. Koolis käidi kutseharidusest rääkimas
5. Küllastasin kutseharidusega seotud üritust (Noor Meister, Intellektika, Teeviit, Suunaja)
6. Olen käinud mõne kutseõppeasutuses lahtiste uste päeval, ekskursioonil, üritusel
7. Kokkupuude meedia vahendusel (tv, raadio, ajalehed, Facebook)
8. Muu_____
9. Kokkupuude puudub

K8 Palun iseloomusta oma sõnadega Eesti kutseharidust. Nimeta olulisemad märksõnad või jooned.

KIRJUTA_____

K9 Palun kirjelda oma sõnadega ameteid, millel töötavad kutseharidusega inimesed. Nimeta olulisemad omadused, millega saab iseloomustada neid töid, mida teevad kutseharidusega inimesed.

KIRJUTA_____

K10 Kirjelda palun samuti oma sõnadega, mis sinu arvates iseloomustab kutsekoolis õppijat. Kas ta erineb millegi poolest võrreldes näiteks muudes õppeasutustes õppijatega, kui jah, siis mille poolest?

KIRJUTA_____

K11 Kust oled saanud infot kutsehariduse kohta?

MÄRGI, KUI JAH.

VÕIB OLLA MITU VASTUST.

15. Ajalehtedest, ajakirjadest
16. Televisioonist
17. Raadiost
18. Kutseõppeasutuste kodulehtedelt
19. SA Innove kodulehelt
20. Kutseharidus.ee
21. Uudisteportaalid, ajalehtede veebiväljaanded jne
22. Facebook
23. Üritused (Noor Meister, Teeviit, Intellektika, Suunaja jne)
24. Otse kutseõppeasutusest (nt läksin kohale (küllastasin) või helistasin)
25. Infotrükistest (nt " Abiks otsustajale")
26. Pereliikmetelt
27. sõpradelt, tuttavatelt
28. Oma praegusest koolist

29. Muu, KIRJUTAGE: _____
30. EI OSKA ÖELDA

K12 Kuivõrd sa oled kursis õppimisvõimalustega kutseõppeasutustes?

1. Olen väga hästi kursis
2. Olen pigem hästi kursis
3. Olen pigem halvasti kursis
4. Ei ole üldse kursis
5. EI OSKA ÖELDA

**K12 Milliseks hindad kutseõppeasutuste(s): ...
ÜKS VASTUS IGALE REALE**

		Halb	Pigem halb	Pigem hea	Hea	EI OSKA ÖELDA
A.	...erialavalikuid	1	2	3	4	5
B.	...õppetoetuste saamise võimalusi	1	2	3	4	5
C.	...õpperuumide ja tehnika kaasaegsust	1	2	3	4	5
D.	...praktikavõimalusi	1	2	3	4	5
E.	...majutustingimusi	1	2	3	4	5
F.	...õpetatava üldhariduse taset	1	2	3	4	5
G.	...õpetatava erialase hariduse taset	1	2	3	4	5
H.	... lõpetanute võimalusi tööturul	1	2	3	4	5
I. mainet	1	2	3	4	5

K13 Palun, põhjenda lühidalt oma vastust kutseõppeasutuste mainele, mille andsid eelmise tabeli lõpus?

KIRJUTA _____

**K14 Kas kutseharidus pakub sinu meelest tulevikuks järgmisi võimalusi?
VALI ÜKS VASTUS IGAST REAST**

	Kutseharidus pakub...	Kindlasti pakub	Pigem pakub	Pigem ei paku	Kindlasti ei paku	EI OSKA ÖELDA
A.	... kindlat sissetulekut	1	2	3	4	5
B.	... püsivat töökohta	1	2	3	4	5
C.	... kõrget sissetulekut	1	2	3	4	5
D.	... erinevaid töövõimalusi	1	2	3	4	5
E.	... võimalust teha karjääri	1	2	3	4	5
F.	... võimalust töötada välismaal	1	2	3	4	5
G.	... võimalust edasi õppida Eestis	1	2	3	4	5

H.	... võimalust edasi õppida välismaal	1	2	3	4	5
----	--------------------------------------	---	---	---	---	---

K15 Millise kooli lõpetajad saavad kõige paremini tööle?

MÄRGI EELISTATUD JÄRJESTUS NUMBRITEGA LOETELUST

1. kutseõppeasutus pärast põhikooli	A. Kõige konkurentsivõimelisem NR_____
2. kutseõppeasutus pärast gümnaasiumi	B. Teiseks NR_____
3. gümnaasium	C. Kolmandaks NR_____
4. rakenduslik kõrgkool	D. Neljandaks NR_____
5. akadeemiline kõrgkool	E. Viiendaks NR_____
	F. HARIDUSTASE EI OMA ÜLDSE TÄHTSUST
	G. EI OSKA ÕELDA

K16 Kas Sa oled mõelnud minna õppima kutseõppeasutusse?

1. Jah ⇒ JÄTKA K17
2. Ei ⇒ JÄTKA K16A

K16A Miks? _____

K17 Kuidas Su vanemad suhtusid, kui Sa otsustaksid kutseõppeasutusse minna?

VALI ÜKS VASTUS.

1. Väga hästi, toetaksid mu otsust
2. Pigem hästi
3. Pigem halvasti
4. Väga halvasti
5. Ei oska öelda

K18 Kuidas Sa suhtusid, kui Sinu parim sõber otsustaks kutseõppeasutusse õppima minna?

VALI ÜKS VASTUS.

1. Väga hästi, toetaksin tema otsust
2. Pigem hästi
3. Pigem halvasti
4. Väga halvasti
5. Ei oska öelda

MUUD TAUSTANDMED

Sugu 1. M 2. N	Sinu vanus: _____aastat	Emakeel: 3. eesti 4. muu	Elukoht 5. Tallinn 6. Muu linn 7. Linnatüüpi asula (alev, alevik) 8. Maa
Milline väide peegeldab kõige paremini Sinu perekonna majanduslikku olukorda? ÜKS VASTUS. 1. Meil pole piisavalt raha isegi toidu jaoks 2. Meil jätkub raha toidu jaoks, aga riiete ostmine		Elukoht: Harjumaa.....1 Hiiumaa.....2 Ida-Viru maakond.....3 Jõgeva maakond.....4 Järva maakond.....5	

on juba raske	Lääne maakond.....6
3. Meil on piisavalt raha toidu ja riiete jaoks ja me saame veidi ka kõrvale panna, aga seda ei jätku kallite kaupade (nt uus teler või külmkapp) ostmiseks	Lääne-Viru maakond.....7
4. Me võime endale lubada osta mõningaid kalleid kaupu (nt uus teler või külmkapp)	Põlva maakond.....8
5. Me võime endale lubada osta pea kõike, mida soovime	Pärnu maakond.....9
	Rapla maakond.....10
	Saare maakond.....11
	Tartu maakond.....12
	Valga maakond.....13
	Viljandi maakond.....14
	Võru maakond.....15

Keskkool

Hea koolilõpetaja!

Loodame, et suvi möödub hästi. Hetkel palume Sul vastata ankeetküsitlusele, mille eesmärgiks on välja selgitada noorte teadlikkus kutseõppe võimalustest ja kutsehariduse maine õpilaste seas.

Ankeedi lõpus on mõned küsimused vanuse, elukoha jm kohta, et pärast saaksime tulemusi analüüsida väiksemate gruppide kaupa. Uuring on anonüümne, seega ei saa mitte keegi teada, mida Sina vastasid.

Lühidalt ankeedi täitmisest:

- *Selleks, et saaksime võimalikult õiged tulemused, ole palun hea ja vasta küsimustele ise. Ankeedi täitmine võtab aega kuni 20 minutit.*
- *Vastamisel palun märgi ära sinule kõige sobivam vastusevariant.*

Suur aitäh, et leiad aega küsimustele vastamiseks!

K1 Sa lõpetasid äsja keskkooli ja oled arvatavasti mõelnud, mis saab edasi. Mida Sa plaanid teha peale kooli lõpetamist?
ÜKS VASTUS.

5. Lähen kõrgkooli
6. Lähen kutseõppeasutusse
7. Lähen tööle
8. Ma pole veel otsustanud

K2 Kuidas hindad oma õppeedukust võrreldes teiste klassikaaslastega?

5. Väga hea
6. Hea
7. Keskmise
8. Alla keskmise

K3 Kuivõrd Sind mõjutab otsuse langetamisel...? ÜKS VASTUS IGAS REAS.

		Mõjutab palju	Mõjutab vähe	Ei mõjuta
A.	Huvi õpetatava eriala vastu	1	2	3
B.	Õppimistingimused koolides	1	2	3
C.	Kooli asukoht	1	2	3
D.	Sõprade valikud või Soovitused	1	2	3
E.	Vanemate soovitused	1	2	3
F.	Õpetajate soovitused			
G.	Kodune majanduslik olukord	1	2	3
H.	Minu praegused õppetulemused	1	2	3

K4 Mida Sinu vanemad on Sul soovitanud pärast keskkooli lõpetamist edasi teha? VALI ÜKS VASTUS.

7. Minna kõrgkooli
8. Minna kutseõppeasutusse
9. Minna tööle
10. Minna sinna, kuhu saan
11. Minna sinna, kuhu ise soovin
12. Nad ei ole midagi soovitanud

K5 Mida Sinu õpetajad on Sul soovitanud pärast keskkooli lõpetamist edasi teha? VALI ÜKS VASTUS.

5. Minna kõrgkooli
6. Minna kutseõppeasutusse
7. Minna tööle
8. Nad ei ole midagi soovitanud

K6 Milline on kõrgeim haridustase, mille sa kavatsed omandada? VALI ÜKS VASTUS.

7. Keskkooli
8. Kutsekeskkooli
9. Rakenduslik kõrgharidus (rakenduskõrgkoolis)
10. Akadeemiline kõrgharidus (ülikoolis)
11. Ei oska öelda

K 7 Kuidas oled kokku puutunud kutseõppeasutustega? VÕIB OLLA MITU VASTUST.

1. Vanemad on kutseõppeasutuses õppinud
2. Õde/vend õpib/õppis kutseõppeasutuses
3. Sõber õpib/õppis kutseõppeasutuses
4. Koolis käidi kutseharidusest rääkimas
5. Küllastas kutseharidusega seotud üritust (Noor Meister, Intellektika, Teeviit, Suunaja)
6. Olen käinud mõne kutseõppeasutuses lahtiste uste päeval, ekskursioonil, üritusel
7. Kokkupuude meedia vahendusel (tv, raadio, ajalehed, Facebook)
8. Muu _____
9. Kokkupuude puudub

K8 Palun iseloomusta oma sõnadega Eesti kutseharidust. Nimeta olulisemad märksõnad või jooned.

KIRJUTA _____

K9 Palun kirjelda oma sõnadega ameteid, millel töötavad kutseharidusega inimesed. Nimeta olulisemad omadused, millega saab iseloomustada neid töid, mida teevad kutseharidusega inimesed.

KIRJUTA _____

K10 Kirjelda palun samuti oma sõnadega, mis sinu arvates iseloomustab kutsekoolis õppijat. Kas ta erineb millegi poolest võrreldes näiteks muudes õppeasutustes õppijatega, kui jah, siis mille poolest?

KIRJUTA _____

K11 Kust oled saanud infot kutsehariduse kohta?

MÄRGI, KUI JAH.

VÕIB OLLA MITU VASTUST.

31. Ajalehtedest, ajakirjadest
32. Televisioonist
33. Raadiost
34. Kutseõppeasutuste kodulehtedelt
35. SA Innove kodulehelt
36. Kutseharidus.ee
37. Uudisteportaalid, ajalehtede veebiväljaanded jne
38. Facebook
39. Üritused (Noor Meister, Teeviit, Intellektika, Suunaja jne)
40. Otse kutseõppeasutusest (nt läksin kohale (külastasin) või helistasin)
41. Infotrukistest (nt "Abiks otsustajale")
42. Pereliikmetelt
43. sõpradelt, tuttavatelt
44. Oma praegusest koolist
45. Muu, KIRJUTAGE: _____
46. EI OSKA ÕELDA

K12 Kuivõrd sa oled kursis õppimisvõimalustega kutseõppeasutustes?

1. Olen väga hästi kursis
2. Olen pigem hästi kursis
3. Olen pigem halvasti kursis
4. Ei ole üldse kursis
5. EI OSKA ÕELDA

K12 Milliseks hindad kutseõppeasutuste(s): ...

ÜKS VASTUS IGALE REALE

		Halb	Pigem halb	Pigem hea	Hea	EI OSKA ÕELDA
--	--	------	------------	-----------	-----	---------------

A.	...erialavalikuid	1	2	3	4	5
B.	...õppetoetuste saamise võimalusi	1	2	3	4	5
C.	...õpperuumide ja tehnika kaasaegsust	1	2	3	4	5
D.	...praktikavõimalusi	1	2	3	4	5
E.	... majutustingimusi	1	2	3	4	5
F.	...õpetatava üldhariduse taset	1	2	3	4	5
G.	...õpetatava erialase hariduse taset	1	2	3	4	5
H.	... lõpetanute võimalusi tööturul	1	2	3	4	5
I. mainet	1	2	3	4	5

K13 Palun, põhjenda lühidalt oma vastust kutseõppeasutuste mainele, mille andsid eelmise tabeli lõpus?

KIRJUTA _____

K14 Kas kutseharidus pakub sinu meelest tulevikuks järgmisi võimalusi?

VALI ÜKS VASTUS IGAST REAST

	Kutseharidus pakub...	Kindlasti pakub	Pigem pakub	Pigem ei paku	Kindlasti ei paku	EI OSKA ÕELDA
A.	... kindlat sissetulekut	1	2	3	4	5
B.	... püsivat töökohta	1	2	3	4	5
C.	... kõrget sissetulekut	1	2	3	4	5
D.	... erinevaid töövõimalusi	1	2	3	4	5
E.	... võimalust teha karjääri	1	2	3	4	5
F.	... võimalust töötada välismaal	1	2	3	4	5
G.	... võimalust edasi õppida Eestis	1	2	3	4	5
H.	... võimalust edasi õppida välismaal	1	2	3	4	5

K15 Millise kooli lõpetajad saavad kõige paremini tööle?

MÄRGI EELISTATUD JÄRJESTUS NUMBRITEGA LOETELUST

6. kutseõppeasutus pärast põhikooli	A. Kõige konkurentsivõimelisem NR_____
7. kutseõppeasutus pärast gümnaasiumi	B. Teiseks NR_____
8. gümnaasium	C. Kolmandaks NR_____
9. rakenduslik kõrgkool	D. Neljandaks NR_____
10. akadeemiline kõrgkool	E. Viiesandaks NR_____
	F. HARIDUSTASE EI OMA ÜLDSE TÄHTSUST
	G. EI OSKA ÕELDA

K16 Kas Sa oled mõelnud minna õppima kutseõppeasutusse?

1. Jah ⇒ JÄTKA K17
2. Ei ⇒ JÄTKA K16A

K16A Miks? _____

K17 Kuidas Su vanemad suhtuksid, kui Sa otsustaksid kutseõppeasutusse minna?

VALI ÜKS VASTUS.

1. Väga hästi, toetaksid mu otsust
2. Pigem hästi
3. Pigem halvasti
4. Väga halvasti
5. Ei oska öelda

K18 Kuidas Sa suhtuksid, kui Sinu parim sõber otsustaks kutseõppeasutusse õppima minna?

VALI ÜKS VASTUS.

1. Väga hästi, toetaksin tema otsust
2. Pigem hästi
3. Pigem halvasti
4. Väga halvasti
5. Ei oska öelda

MUUD TAUSTANDMED

Sugu 1. M 2. N	Sinu vanus: _____ aastat	Emakeel: 5. eesti 6. muu	Elukoht 9. Tallinn 10. Muu linn 11. Linnatüüpi asula (alev, alevik) 12. Maa
Milline väide peegeldab kõige paremini Sinu perekonna majanduslikku olukorda? ÜKS VASTUS. 1. Meil pole piisavalt raha isegi toidu jaoks 2. Meil jätkub raha toidu jaoks, aga riiete ostmine on juba raske 3. Meil on piisavalt raha toidu ja riiete jaoks ja me saame veidi ka kõrvale panna, aga seda ei jätku kallite kaupade (nt uus teler või külmkapp) ostmiseks 4. Me võime endale lubada osta mõningaid kalleid kaupu (nt uus teler või külmkapp) 5. Me võime endale lubada osta pea kõike, mida soovime		Elukoht: Harjumaa.....1 Hiiu maakond.....2 Ida-Viru maakond.....3 Jõgeva maakond.....4 Järva maakond.....5 Lääne maakond.....6 Lääne-Viru maakond.....7 Põlva maakond.....8 Pärnu maakond.....9 Rapla maakond.....10 Saare maakond.....11 Tartu maakond.....12 Valga maakond.....13 Viljandi maakond.....14 Võru maakond.....15	